Gemeente Laren

Nota van beantwoording zienswijzen omgevingsvisie Laren

November 2025

Inleiding

De gemeenteraad van Laren heeft op 25 juni 2025 besloten de ontwerp omgevingsvisie Laren ter inzage te leggen. Het college heeft de ontwerp omgevingsvisie op 16 juli 2025 ter inzage gelegd via https://officielebekendmakingen.nl/gmb-2025-314033.html. Tot en met 14 september is iedereen in de gelegenheid gesteld tot het indienen van een zienswijze. Dit is tevens bekend gemaakt via het lokale nieuwsblad Larens Journaal en de gemeentelijke website.

Daarnaast heeft de raadscommissie Ruimte en Infrastructuur van de gemeente Laren op 11 juni 2025 de concept ontwerp omgevingsvisie Laren besproken. Tijdens deze behandeling hebben diverse commissieleden vragen gesteld en/of hun zienswijze op de concept ontwerp omgevingsvisie naar voren gebracht.

We zijn blij met alle ontvangen inbreng van onze inwoners en andere betrokkenen. Elke reactie heeft ons aangezet tot het opnieuw overwegen van de gewenste inhoud van onze omgevingsvisie. Dit heeft geleid tot aanpassingen in de omgevingsvisie. Deze nota stelt belanghebbenden in de gelegenheid om kennis te nemen van alle ingebrachte reacties op de ontwerp omgevingsvisie, de beantwoording ervan en de daaruit resulterende aanpassingen voor de definitieve omgevingsvisie Laren.

Aanpak en Leeswijzer

De ingebrachte zienswijzen zijn soms enigszins samengevat of ingekort. Daardoor kan het zijn dat de formulering van de zinnen iets anders is dan in de oorspronkelijke zienswijze, maar de kern en inhoud blijft gelijk. De zienswijzen worden per onderdeel beantwoord. Het overzicht bevat ook de inbreng vanuit de leden van de commissie Ruimte en Infrastructuur van 11 juni 2025 en bevat ook de overige wijzigingen, zoals het aanpassen van spellingsfouten en het verduidelijken van enkele zinnen.

Aan het einde van dit document zijn alle aanpassingen die worden aangebracht in de tekst of de verbeeldingen (waaronder de omgevingsvisiekaart) samengevat weergegeven. Wanneer een zienswijze of inbreng leidt tot een aanpassing van de omgevingsvisie wordt dit aangegeven met '**Aanpassing:**' en vervolgens wordt met het doorhalen (bijvoorbeeld: ~~akker~~) van tekst aangegeven wat wordt verwijderd, en wordt met onderstrepen van tekst aangegeven wat wordt toegevoegd. Wanneer in deze nota wordt verwezen naar een paginanummer in de omgevingsvisie, dan wordt verwezen naar de paginanummering in de ontwerp omgevingsvisie Laren, zoals opgenomen in de pdf-versie in boekvorm en met foto-illustraties en o.a. in te zien op: https://laren.edataloket.eu.

Beantwoording zienswijzen

Er zijn zienswijzen ontvangen van:

1. Indiener A: Inwoner
2. Indiener B: Inwoner
3. Indiener C: Ondernemer in Laren
4. Indiener D: Inwoner
5. Indiener E: Inwoner
6. Indiener F: Waterschap Amstel, Gooi en Vecht
7. Indiener G: Stichting Dynamic Arts
8. Indiener H: GGD Gooi en Vechtstreek en GGD regio Utrecht
9. Indiener I: PWN Waterleidingbedrijf Noord-Holland
10. Indiener J: Buurt Belangen Vereniging Natuurgebied Mauvezand
11. Indiener L: Coöperatieve vereniging Bijzonder Laren
12. Indiener K: Ondernemer in Laren
13. Indiener M: Cooper | Feldman, namens projectteam Coopershof Vredelaan
14. Indiener N: Vereniging Vrienden van het Gooi
15. Indiener O: Twee inwoners
16. Indiener P: Inwoner, geeft aan namens 21 personen te reageren (inwoners Laren + ondernemers Laren + inwoners naburige woonplaatsen)
17. Indiener Q: Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek
18. Inbreng vanuit leden van de raadscommissie Ruimte en Infrastructuur Laren op 11 juni 2025.
19. Overige aanpassingen.

1. Indiener A: Inwoner

	Zienswijze	*Gemeentelijke reactie*
1.1	Zienswijze: **kleinschalige bebouwing in centrum** strijdig met visie en de participatie-uitkomsten. Verzoek tot: - Al het **groen in het centrum van Laren** expliciet aan te wijzen als groen te behouden gebied. - Het uitgangspunt "**geen bebouwing van akkers en natuurgebieden**" te verankeren in de visie en het omgevingsplan met als toevoeging al het huidige groen in het centrum van laren. - De voorgestelde **woningbouwlocaties in het centrum** te schrappen uit het woningbouwprogramma. - **Alternatieve woningbouwlocaties**, zoals langs de snelwegen verder te onderzoeken en uit te werken. Toelichting: Met het indienen van mijn deze zienswijze spreek ik mijn zorg en bezwaar uit tegen het voornemen om seniorenwoningen te realiseren op een open, groen weiland van circa 1.860 m² in het centrum van Laren. Deze locatie maakt deel uit van het karakteristieke en historische Groene Hart van het dorp, met hoge natuur-, cultuurhistorische en landschappelijke waarde. 1. Strijd met uitgangspunten uit de omgevingsvisie: De Omgevingsvisie benoemt nadrukkelijk het behoud van het dorps en groene karakter als kernkwaliteit van Laren. In hoofdstuk 3.2 staat: "De akkers, engen, Brink en het hertenkamp zijn beeldbepalende groene plekken in het hart van het dorp." En in hoofdstuk 3.5: "We vinden het belangrijk dat deze unieke landschappen in de toekomst behouden blijven en waar mogelijk het gebruik en de beleving ervan versterkt wordt." Het bouwen van woningen op een waardevol en beeldbepalend stuk groen staat	In paragraaf 3.2 (kwaliteiten Dorps en groen karakter) beschrijven we de kwaliteiten en kenmerken van ons dorpse en groene karakter die we willen behouden en waar mogelijk versterken. De omgevingsvisie bevat onze strategische doelen en ambities voor de gehele fysieke leefomgeving: ons groenbeleid staat verder uitgewerkt in het Groenbeleidsplan Laren. Het behouden en versterken van de bestaande groenstructuren is daarin een belangrijk uitgangspunt. In paragraaf 3.2 van de omgevingsvisie mist in de tekst nog de ambitie tot het willen behouden van de lanen en boswegen als belangrijke groenelementen in onze gemeente. Deze ambitie staat wel op de omgevingsvisiekaart en bijbehorende legenda aangegeven, maar is abusievelijk (nog) niet opgenomen in de tekst in hoofdstuk 3. Dit passen we aan. We voegen tevens toe dat specifieke verkavelingskenmerken ook een element zijn van de geleidelijke overgang van het bos en heidegebied naar de kern van Laren. **Aanpassing:** In paragraaf 3.2 (p.27) voegen we toe aan de kenmerken van het dorpse en groene karakter die we willen behouden en waar mogelijk versterken: • ~~Relaties~~ Verbinding met het landschap: de geleidelijke overgang van het bos en heidegebied ~~in~~ naar de kern van Laren via boskavels, landgoederen, engen, specifieke verkavelingskenmerken en een groen netwerk van lanen, boswegen en groene wegprofielen. In 2024 heeft de gemeente een woningbouwlocatieonderzoek uitgevoerd. Daarin zijn locaties in Laren in kaart gebracht waar

	haaks op deze uitgangspunten. Zeker omdat het college expliciet heeft uitgesproken dat: "...er in Laren niet op akkers of in natuurgebieden gebouwd zal worden." Waarom wordt dit uitgangspunt niet juridisch verankerd in de visie? Het verdient minimaal een vertaling naar duidelijke uitsluitingen in het omgevingsplan en de omgevingsvisiekaart. 2. Onverantwoord ruimtegebruik: Voor slechts kleinschalige woningbouw wordt een mooi stuk onbebouwd groen opgeofferd. In een tijd van klimaatverandering, stikstofproblematiek, hittestress en verlies van biodiversiteit is dit disproportioneel en onverantwoord. Het stuk groen biedt juist een waardevolle 'groene long' in het centrum van het dorp. Ook draagt het bij aan luchtkwaliteit, waterberging en verkoeling – allen genoemd als ambities in hoofdstuk 4.5 en 4.6 van de visie. 3. Kleinschalige inbreiding en transformatie niet geschikt in het centrum van het dorp: In hoofdstuk 4.1 wordt "kleinschalige inbreiding" gepresenteerd als middel om het woningaanbod aan te vullen. Daarbij staat terecht: "Dergelijke inbreiding vindt gecontroleerd plaats om de eventuele gevolgen voor het dorp te kunnen blijven overzien." Het is echter niet passend om deze strategie toe te passen op een open, historisch stuk groen in het centrum van Laren. Juist op deze plek zijn de gevolgen voor de identiteit en landschapsbeleving van het dorp aanzienlijk. De visie zelf stelt immers dat: "Het behoud van het dorps en groene karakter staat voorop." 4. Alternatieven: bouwen langs en nabij de snelwegen: In plaats van bouwen in het kwetsbare centrum, wijs ik u op het veel geschiktere alternatief: het gebied langs de snelwegen. Dit gebied biedt: Ruimtelijke mogelijkheden voor een groter bouwvolume,	eventueel woningen kunnen worden gebouwd. De gemeente heeft hierin met 'een open blik' gekeken naar mogelijk kansrijke plekken. Er zijn vervolgens diverse locaties als mogelijk kansrijk aangeduid, wat duidelijk maakt dat er voor Laren kansen en mogelijkheden zijn voor kleinschalige inbreiding. Of en in hoeverre deze locaties geschikt zijn zal uit verdere verkenningen moeten blijken. Dit betekent dus niet dat op al de in dit onderzoek naar voren gebrachte en als kansrijk bestempelde locaties er daadwerkelijk kan of gaat worden gebouwd. Locaties binnen de NNN (Natuurnetwerk Nederland) en locaties op de engen (beschermde akkers) zijn niet aangeduid als mogelijk kansrijk. Voor het goedkeuren van woningbouwplannen zijn de ontwikkelprincipes zoals opgenomen in paragraaf 5.2 van de omgevingsvisie van toepassing. Dit is nu onvoldoende duidelijk in de tekst in paragraaf 4.1. We passen de tekst daarom aan. We voegen aan de ontwikkelprincipes in paragraaf 5.2 expliciet toe dat de als NNN aangemerkte en als natuur ingerichte gebieden en de akkers die door SOLL beheerd worden en/of van GNR zijn onbebouwd blijven. De toepassing van de ontwikkelprincipes blijft altijd maatwerk waarbij gemeentelijke medewerking steeds per initiatief wordt bepaald en steeds meerdere belangen moeten worden afgewogen. Dit gaan we in de tekst verduidelijken. **Aanpassing:** In paragraaf 4.1 (p.37) passen we de tekst als volgt aan: "In het dorp zijn op ~~kleine~~ een schaal die past bij Laren mogelijkheden voor woningbouw op inbreidings- en transformatielocaties. We zetten in op de ontwikkeling van kleinschalige woningbouw ~~op de uit het woningbouwlocatieonderzoek voortgekomen locaties.~~ binnen

	Geschikte ontsluiting via de snelweg, Minder ecologische verstoring binnen de dorpskern, Potentie voor gecombineerde woningbouw voor senioren én jongeren, Geen aantasting van historische agrarische cultuur in het centrum. De visie benoemt Crailo en bedrijventerreinen als geschikte locaties voor grootschaliger woningbouw. Bouwen langs de snelwegen sluit daarbij goed aan en stop met kleinschalige inbreiding die weinig toevoegt aan het geheel en veel stuk maakt aan groen diversiteit en het ecosysteem.	bestaand stedelijk gebied en direct daarop aansluitende locaties. Mogelijke inbreiding moet voldoende passend zijn op de locatie en in de omgeving. We hanteren daarbij de ontwikkelprincipes zoals opgenomen in paragraaf 5.2. Deze gaan onder andere over behoud van waardevol groen, de beeldkwaliteit en de verkeerssituatie. De toepassing ervan blijft altijd maatwerk." **Aanpassing:** In paragraaf 5.2 (p.58) voegen we aan de ontwikkelprincipes een bullet toe: • "De als NNN aangemerkte en als natuur ingerichte gebieden en de akkers die door SOLL beheerd worden en/of van GNR zijn blijven onbebouwd." **Aanpassing:** In paragraaf 5.2 (p.60) passen we een zin als volgt aan: "Deze ontwikkelprincipes gebruiken we bij de uitwerking en weging van initiatieven. Het blijft altijd maatwerk waarbij gemeentelijke medewerking steeds per initiatief wordt bepaald en steeds meerdere belangen moeten worden afgewogen."

2. Indiener B: Inwoner

	Zienswijze	***Gemeentelijke reactie***
2.1	Zienswijze: op welke manier gaat het bestuur er voor **zorgen dat deze visie daadwerkelijk de basis is voor toekomstige besluitvorming in het bestuur**. Als het louter tot een papieren tijger verwordt dan zou ik deze visie niet operationeel verklaren. Als deze garantie niet verleend wordt, wordt niet voldaan aan het doel van de visie 'duurzame ontwikkeling, behoud van kwaliteiten en verbinden van generaties'.	De visie brengt verschillende thema's samen, zoals ruimtelijke ordening, milieu, economie, natuur, wonen en mobiliteit. Dit helpt om beleid af te stemmen en tegenstrijdige belangen te balanceren. Het balanceren van economische, sociale en ecologische belangen blijft echter altijd complex. Wanneer de gemeenteraad de omgevingsvisie heeft vastgesteld, vormt deze visie de basis voor verdere uitwerkingsstappen. In hoofdstuk zes van de omgevingsvisie staan, als onderdeel van de

	Toelichting: Hoe garandeert het college dat deze omgevingsvisie nu daadwerkelijk wél gehanteerd/gevolgd wordt de komende jaren en wellicht zelfs tot 2040. Veel van wat in deze visie staat, is afgelopen jaren regelmatig in coalitieakkoorden opgenomen maar nooit ten uitvoer gebracht. Slechts 2 voorbeelden (maar er zijn er veel meer) 1) Veilige en duurzame mobiliteit voor iedereen. We streven naar een verkeerssituatie die aan de ene kant veilig, gezond en aangenaam is voor alle generaties met voldoende ruimte voor wandelen, fietsen en verblijven, en aan de andere kant gastvrij en bereikbaar is, ook voor autobezoekers van buiten om zo het hoge voorzieningenniveau te behouden. De Sint Janstraat is al jaren een drukke aanvoerroute voor het centrum (bv AH). Er wordt al jarenlang geklaagd over de onveiligheid. Maar geheel zonder resultaat. Als bewijs van de onwil van de gemeente om hier iets aan te doen, voer ik ook aan dat deze straat in de verkeersvisie geheel ontbreekt. 2) We richten ons vooral op het toevoegen van betaalbare woningen voor jongeren/starters en senioren eventueel in combinatie met zorg. Zij hebben het meeste last van de woningschaarste. De nadruk ligt op betaalbare woningen. Afspraak is dat tweederde van de nieuwbouw bestaat uit betaalbare woningen en 30% uit sociale huur. Ook moeten we zorgen voor meer passende huisvesting voor aandachtsgroepen en mensen met een zorg- of ondersteuningsvraag. Dit voorbeeld behoeft eigenlijk geen uitleg. Aan betaalbare woningen voor jongeren en starters wordt al jaren niets gedaan. Telkens worden dezelfde argumenten gehanteerd om niets te doen. Zet het dan niet in de visie als het niet kan, is mijn mening.	omgevingsvisie, de belangrijkste vervolgstappen voor het concretiseren en realiseren van de doelen en ambities uit de omgevingsvisies. De uitwerkingsstappen bestaan onder andere uit het opstellen van omgevingsprogramma's, het vormgeven van concrete projecten en initiatieven en het vertalen naar regels in het omgevingsplan. De gemeenteraad ziet erop toe dat de benoemde onderdelen in de omgevingsvisie door het college worden geadresseerd. Het college legt verantwoording af aan de gemeenteraad.

3. Indiener C: Ondernemer in Laren

	Zienswijze	*Gemeentelijke reactie*
3.1	Zienswijze: Verzoek om de in de omgevingsvisie opgenomen maatregelen ten aanzien van de herinrichting van het dorpscentrum en de hierdoor ten gevolge vermindering van de parkeercapaciteit te heroverwegen. Er wordt onvoldoende rekening gehouden met de negatieve effecten op de **verkeersdoorstroming, bereikbaarheid en parkeerdruk**, alsmede met de onevenredige nadelige gevolgen voor ondernemers, bewoners en kwetsbare groepen in de samenleving. Toelichting: Mede afgaande op de ontwerp verkeersvisie BEL 2035 voor gemeente Laren, zijn er zorgen over: - Door rijbanen te versmallen en verkeersstromen met autoverkeer te vermengen, wordt de bestaande capaciteit nog verder beperkt. Dit staat op gespannen voet met het uitgangspunt van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties. En het treft oudere inwoners die in belangrijke mate afhankelijk zijn van de auto voor hun mobiliteit relatief zwaar. - Met het vertragen en ontmoedigen van het doorgaande (sluip)verkeer wordt gevreesd dat ook het bestemmingsverkeer – met name winkelend publiek – wordt afgeschrikt door verminderde bereikbaarheid. Met negatieve consequenties voor ondernemers. En dat dit leidt tot een toename van sluipverkeer in omliggende wijken en woonstraten die daar niet op zijn ingericht, met als gevolg een verhoogd risico op verkeersongevallen en aantasting van het woon- en leefklimaat van omwonenden. - Doordat het aantal beschikbare parkeerplaatsen in het centrum reeds ontoereikend is om al het verkeer op te vangen, zijn er	Laren heeft een bruisend dorpscentrum met een uitzonderlijk hoog voorzieningenniveau en grote aantrekkingskracht. Tijdens het proces is de verkeerssituatie in het centrum een groot vraagstuk gebleken. Uit de participatie blijkt dat veel bewoners (o.a. gezinnen met kinderen, ouderen) graag minder verkeer willen in het centrum omdat het tot overlast (geluid, luchtvervuiling) en onveilige situaties leidt. De verblijfskwaliteit in het centrum ervaren zij als matig. Zij hebben behoefte aan meer ruimte voor verblijven, wandelen en fietsen en minder autoverkeer. Ondernemers geven juist aan dat de bereikbaarheid cruciaal is voor hun bedrijf en daarmee om het hoge voorzieningenniveau in Laren te behouden. Zij hebben behoefte aan het behoud van alle nabij gelegen (auto)parkeerplaatsen en vlotte toegang tot het centrum. Beiden zijn belangrijke elementen en we hebben gezocht naar een oplossing die beiden recht doet. Alles in overweging nemend passen we de gekozen beleidslijn omtrent parkeren in de omgevingsvisie iets aan. We denken hiermee beter recht te doen aan alle belangen, en een betere balans aan te brengen in enerzijds het behouden van een aantrekkelijk dorpscentrum en parkeergelegenheid en anderzijds benodigde ontwikkelingen/aanpassingen te realiseren, met oog voor de toekomst. **Aanpassing:** in paragraaf 5.1 (p.56) passen we de volgende kop als volgt aan ‘Meer parkeren aan randen ~~dorpshart~~’. **Aanpassing:** in paragraaf 5.1 (p.56/57) voegen we de volgende tekst toe: “De parkeerdruk is hoog en neemt toe. Goede

	zorgen over een verdere toename van de parkeerdruk en verdringing van parkeerverkeer naar omliggende woonwijken.	autobereikbaarheid en parkeren op korte afstand is cruciaal voor de concurrentiepositie en levensvatbaarheid van winkels, horeca en andere bedrijven en daarmee voor het hoge unieke voorzieningenniveau en de aantrekkelijkheid van ons dorp als geheel. Tegelijkertijd nemen geparkeerde auto's veel ruimte in beslag en is er in het dorpscentrum behoefte aan meer ruimte voor fietsers. **Aanpassing:** in paragraaf 5.1 (p.56/57) verwijderden we de volgende tekst: "~~De parkeerdruk is hoog en neemt toe. Geparkeerde auto's nemen veel ruimte is beslag in het dorpshart en werken op sommige plekken verstorend in het fraaie straatbeeld. Tegelijkertijd is een goede autobereikbaarheid en parkeren op korte afstand cruciaal voor de concurrentiepositie en levensvatbaarheid van winkels, horeca en andere bedrijven en daarmee voor het hoge unieke voorzieningenniveau en de aantrekkelijkheid van ons dorp als geheel. Om zowel de bereikbaarheid te behouden als de levendigheid en aantrekkelijkheid van het dorpshart te vergroten en meer ruimte te creëren voor verblijf in een kwalitatief hoogwaardige omgeving, onderzoeken we op gerichte locaties de mogelijkheden voor het verplaatsen van een klein deel van het parkeren naar de randen. Denk aan een deel van het Hertenkamp. Daar verhogen we de parkeercapaciteit zodat er per saldo in het dorpshart meer parkeerplaatsen komen. Specifiek kijken we naar de Brink en het Brinkhuis als iconische plek voor Laren (minder blik en meer verblijfskwaliteit), waarbij de autobereikbaarheid van het Brinkhuis hoe dan ook gegarandeerd blijft.~~" **Aanpassing:** in paragraaf 5.1 (p. 57) voegen we aan het einde van de tekst onder 'meer parkeren aan randen' de volgende tekst toe: "We realiseren in het dorpscentrum meer ruimte voor fietsers.

		Waar voor fietsveiligheid haaks parkeren moet worden vervangen door langsparkeren, spannen we ons in om in de nabijheid evenveel parkeerplaatsen terug te brengen.”
3.2	Zienswijze: Er is een structurele oplossing nodig voor de parkeerdruk. Oproep aan de gemeente om serieus te onderzoeken of een **parkeergarage nabij het Hertenkamp** gerealiseerd kan worden. Toelichting: Een dergelijke voorziening biedt meerdere voordelen: verkeer afkomstig van de A1 kan direct de parkeergarage inrijden zonder onnodig door het dorpscentrum te rijden. Bezoekers kunnen vanaf deze locatie eenvoudig te voet het centrum bereiken, waarmee zowel de verkeersdruk als de parkeerdruk in het centrum substantieel afneemt. De locatie bij het Hertenkamp is bij uitstek geschikt voor een dergelijke ontwikkeling: het ligt aan heen logische aanrijroute, nabij het centrum, en vormt qua ruimte en ligging een reële oplossing voor de bestaande parkeerdruk. Indien deze garage ondergronds zou worden gerealiseerd – vergelijkbaar met de Houtwalgarage in Harderwijk – zou het bovendien het straatbeeld intact laten.	De omgevingsvisie bevat onze strategische doelen en ambities voor de gehele fysieke leefomgeving. De uitwerking hiervan vindt plaats in omgevingsprogramma’s, het omgevingsplan en initiatieven van derden en in concrete uitvoeringsprojecten en maatregelen. In de omgevingsvisie is aangegeven, dat parkeren van auto’s aandacht behoeft. In de omgevingsvisie geven we tevens aan welke ruimtelijke keuzes we daarbij maken. De vertaling daarvan naar concrete oplossingen wordt niet in de omgevingsvisie zelf benoemd omdat daartoe eerst onderzoek moet worden gedaan, bijvoorbeeld naar kosten, effecten op verkeer en leefomgeving en draagvlak.
3.3	Er wordt gewezen op een ander punt dat in de Omgevingsvisie ten onrechte onbenoemd blijft, maar dat de **verkeersdruk** in Blaricum, Eemnes en Laren aanzienlijk vergroot: het **CBR-examencentrum in Eemnes**. Dit centrum bedient niet alleen het Gooi, maar wordt ook gebruikt door rijscholen en kandidaten uit onder andere Almere. Dit leidt ertoe dat een disproportioneel groot aantal lesauto’s dagelijks in Laren oefent en examens aflegt. Het CBR-examencentrum in Eemnes zorgt dagelijks voor veel extra lesauto’s in Laren en Blaricum. Daar komt bij dat de hoeveelheid personenauto’s in Nederland nog altijd toeneemt, terwijl deze auto’s gemiddeld ook groter worden. Samen leidt dit tot een structurele verkeersdruk die het dorpscentrum en de omliggende wegen zwaar belast. Deze straten zijn stedenbouwkundig en	Het klopt dat CBR-activiteiten tot meer verkeersbewegingen leiden. Hier kunnen we als gemeente echter niet op sturen, aangezien het CBR niet in onze gemeente ligt, maar in de gemeente Eemnes. Het betreft bovendien een bestaande activiteit met bestaande rechten.

	verkeerskundig niet ingericht voor dergelijke intensiteiten. Cliënte merkt daarnaast op dat Almere, als grote stad met veel leerlingen, geen eigen examencentrum kent. Hierdoor wijken grote aantallen rijscholen uit naar Eemnes, waardoor feitelijk een groot deel van Midden-Nederland examen aflegt en oefent in een kleine regio. Dit leidt niet alleen tot een toename van verkeersdruk, maar ook tot een aantasting van het woon- en leefklimaat. Dit strookt niet met de doelstellingen van een 'veilige en duurzame mobiliteit voor iedereen' en een 'gezonde en veilige leefomgeving'. Cliënte ervaart dit als één van de grootste knelpunten in de dagelijkse praktijk. Zienswijze: Als de gemeente haar voorgenoemde doelen serieus beoogt te behalen, moet ook deze factor expliciet worden meegenomen in de verdere uitwerking van de visie.	

4. Indiener D: Inwoner

	Zienswijze	***Gemeentelijke reactie***
4.1	**Procesopmerking** Onlangs hebben inwoners de mogelijkheid gekregen een zienswijze in te dienen op de ontwerp Verkeersvisie 2035. Deze verkeersvisie is de uitwerking in concrete plannen van de ambities uit de omgevingsvisie. Nu er een verzoek ligt om zienswijzen op de ontwerp Omgevingsvisie Laren 2040 in te dienen, kunnen deze zienswijzen tot wijzigingen in de ontwerp Omgevingsvisie Laren 2040 leiden. Als dat het geval is, kan er niet meer van worden uitgegaan dat de ontwerp verkeersvisie 2035 nog wel een juiste uitwerking van de ontwerp Omgevingsvisie Laren 2040 is en zal, in geval van wijzigingen, moeten worden herschreven en opnieuw aan de inwoners worden voorgelegd om zienswijzen in te dienen.	De omgevingsvisie bevat de strategische doelen en ambities voor al het omgevingsbeleid. Voor verkeer en mobiliteit worden deze doelen en ambities verder uitgewerkt in een omgevingsprogramma, met de titel 'verkeersvisie'. Het proces om te komen tot de verkeersvisie en omgevingsvisie hebben grotendeels parallel gelopen en zijn inhoudelijk ook op elkaar afgestemd. Naar aanleiding van de ter inzage leggingen worden beide visies op onderdelen nog wat gewijzigd. Deze wijzigingen zijn op elkaar afgestemd.
4.2	Hst. 2: De leidende principes. Hierbij is het echt van belang deze scherp te lezen. Par. 2.2: Behoud én ontwikkeling: Let hier op: het	We realiseren ons dat in de ontwerp omgevingsvisie de woorden kernkwaliteiten, kwaliteiten en kenmerken nu allen worden gebruikt om aan te geven wat we belangrijk vinden om te

	nu onduidelijke onderscheid tussen **kwaliteiten en kernkwaliteiten**. Gebrek aan definiëring. Zienswijze: In een omgevingsvisie is het uiterst belangrijk om duidelijk te zijn over wat kwaliteiten zijn en wat kernkwaliteiten zijn en een duidelijke opsomming van de waarden die onder beide categorieën vallen, te geven.	behouden en waar mogelijk te versterken. Dit kan leiden tot verwarring. Daar waar het woord kernkwaliteiten nu wordt gebruikt, bedoelen we steeds de kwaliteiten zoals opgenomen in hoofdstuk 3. De in hoofdstuk 3 opgenomen kenmerken zijn een belangrijk onderdeel van de kwaliteiten. Dit gaan we duidelijker verwoorden in de tekst van de omgevingsvisie. **Aanpassing:** Op de pagina's: 8, 18 (3x), 69 en 70 (2x) vervangen we het woord 'kernkwaliteit' door het woord 'kwaliteiten'. **Aanpassing:** in paragraaf 1.4 (p. 15) passen we de volgende zin als volgt aan: "In hoofdstuk 3 gaan we in op de ~~kenmerken en~~ kwaliteiten van onze gemeente die we willen behouden."
4.3	In de inleiding lees ik dat **nieuwe ontwikkelingen** moeten bijdragen aan behoud en versterking van onze kwaliteiten. In par. 2.2, waar dit principe wordt gesplitst, lees ik hetzelfde in het eerste deel. In het tweede deel verandert de hele toon. Daar kan er een ontwikkeling zijn die de kwaliteiten van het dorp aantast maar als we het in 'de geest van' uitvoeren, dan mag het. We hebben dat in het dorp gezien in de vorm van zogenaamd historiserend bouwen en bij de nieuwe vijver. Ik ben behoorlijk ontstemt over het wegstoppen van deze opsplitsing in de tekst en weg te laten uit de inleiding. Er staan nl. opeens dat een mogelijkheid ontstaat voor ontwikkelingen die niet bijdragen aan het behoud en versterken van onze kwaliteiten maar dat deze ontwikkelingen, mits uitgevoerd met deze kwaliteiten als inspiratiebron en toetsingskader, acceptabel zijn. Dat is niet consequent vanuit het eerste deel van deze opsplitsing. Zienswijze: Wees eerlijk! De consequentie van het niet voldoen aan het principe (!) is dat er nee wordt gezegd tegen de ontwikkeling.	In paragraaf 2.2 wordt zowel in de kop van de tekst als in de inleidende tekst zelf nadrukkelijk aangegeven dat 'men het wonen en leven in Laren waardeert en dat we dat graag zo willen houden. En dat er tegelijkertijd grote opgaven spelen die vragen om extra ruimte en/of aanpassing van de leefomgeving. Om Laren vitaal te houden, is ook ontwikkeling nodig. Kortom, we koesteren wat we hebben en tegelijk is er ook de noodzaak om de leefomgeving aan te passen aan een veranderende wereld om de hoge woon- en levensstandaard te kunnen behouden. Het is steeds zoeken naar de juiste balans tussen behoud van onze kernkwaliteiten enerzijds en de gewenste en noodzakelijke aanpassing van de leefomgeving anderzijds.' Het leidende principe is daarom: Behoud én ontwikkeling: behoud door ontwikkeling en ontwikkeling met behoud. Dit principe is een belangrijk uitgangspunt voor het gemeentelijke omgevingsbeleid.

	Een sluipweg toevoegen om ontwikkeling die dat niet doen toch door te voeren past niet bij het woord principe (!). Het door elkaar gebruiken van de woorden **'principe' en 'uitgangspunt'** creëert verwarring en daarmee onbedoelde beleidsruimte.	Een voorbeeld van dit principe is: doordat er steeds minder personen in hetzelfde aantal woningen wonen, krimpt Laren als we geen woningen toevoegen. Dat zet voorzieningen onder druk, met als gevolg leegstand en verschraling van aanbod. Het in enige mate verwelkomen van extra woningen kan dit voorkomen. Ook is ontwikkeling nodig om onevenwichtigheden te herstellen, zoals het geringe aantal betaalbare woningen.
4.4	Par 2.3: **Het (ver)binden van generaties**: Bij het lezen van deze paragraaf viel me op dat er stellingen worden genoemd zonder dat hier een cijfermatige onderbouwing voor is. De eerste stelling luidt: "De bevolking in Nederland en in delen van onze gemeente wordt gemiddeld steeds ouder en het aandeel ouderen neemt toe." Hier worden een aantal consequenties aan gekoppeld: "Hierdoor stijgt de druk op zorgvoorzieningen. Nieuwe generaties zijn steeds meer nodig om mantelzorg en ondersteuning te bieden bij het dagelijks leven en om het vrijwilligerswerk in/voor Laren van oudere generaties over te nemen." De vraag is of dit cijfermatig is te onderbouwen. Ik concludeer uit cijfers van het CBS dat op dit moment de vergrijzing in Laren aanzienlijk hoger is dan landelijk. Zelfs in 2044, wanneer de vergrijzingsgolf landelijk zijn top bereikt, komt Nederland niet aan het percentage 70-plussers dat we in Laren al in 2025 hebben. Toch functioneert Laren op dit moment prima. Ook in Laren zal de vergrijzing toenemen. Het effect van de vergrijzing op Laren moet nader bekeken worden. Zonder nadere studie kunnen er geen uitspraken worden gedaan. <u>Zienswijze:</u> De consequenties van de **vergrijzing** zoals in de stelling zijn opgenomen kunnen kloppen maar de mate waarin is niet duidelijk. Dat is een risico omdat dan beleidsmatig erg veel speelruimte ontstaat.	Ten aanzien van uw opmerking over vergrijzing: de consequenties van vergrijzing specifiek in Laren zijn lastig om exact te voorspellen. Vergrijzing gaat er in algemene zin toe leiden dat de vraag naar zorg en de druk op mantelzorg gaat toenemen. Nieuwe generaties kunnen (deels) in deze behoeften voorzien. Tevens kan deze vraag naar (mantel)zorg ervoor zorgen dat het animo van vrijwilligers, die nu Laren nog zo'n levendig dorp maken, in de toekomst lager ligt. Door de vergrijzing komt het zelforganiserende vermogen onder toenemende druk te staan. We hebben ook hiervoor (deels) nieuwe generaties uit Laren nodig om het stokje over te nemen. Om beide redenen zijn de nieuwe generaties nodig. Ten aanzien van uw opmerking over jongeren: Het gaat inderdaad niet om een steeds groter deel van jongeren dat wegtrekt, maar om het punt dat een deel van de jongvolwassenen wegtrekt. Dit passen we in de omgevingsvisie aan. Al bij het opstellen van de Woonvisie Blaricum – Laren 2023-2027 is geconstateerd dat er druk is op de woningmarkt: er is te veel vraag naar bepaalde woningen en te weinig aanbod. Met name betaalbare woningen zijn schaars in Laren. Dat heeft gevolgen voor de doorstroming en voor de woonkansen van doorstromers, lokale jongeren en starters, mensen die behoren tot één van de

	De tweede stelling luidt: 'Daar komt bij dat een steeds groter deel van de **jongeren** wegtrekt.' Ook hier is de vraag of deze stelling cijfermatig te onderbouwen is. Omdat niet is aangegeven wat onder jongeren wordt verstaan, heb ik zelf de leeftijd 20-30 jaar genomen. Dit is ingegeven door de beschikbaarheid van cijfers van het CBS en dit de leeftijd is van studie en eerste baan. Op basis van deze cijfers was het aandeel van deze jongeren in de Larense bevolking in 2014 nog 4,86%. Sindsdien zien we een gestage toename tot 6,01% in 2025. Zienswijze: De stelling klopt dus niet. Ik zou graag van de gemeente een cijfermatige onderbouwing zien voor hun stelling. De derde stelling luidt: "Er is minder **onderling contact**, mede door digitalisering en individualisering van de samenleving." Zienswijze: Deze stelling lijkt mij juist. Er is minder reden om de straat op te gaan dus zijn er ook minder ontmoetingen. De vergrijzing zelf zorgt daar ook voor. Zienswijze: De zin "Deze combinatie van trends vormt een **bedreiging voor de gemeenschapszin en het zelforganiserende vermogen** die juist zo kenmerkend is voor ons dorp." is niet terecht. Zoals aangegeven kloppen 2 van de 3 stellingen niet. Zienswijze: Het principe dat je **generaties met elkaar wil verbinden** is mooi en ondersteun ik. De argumentatie van de gemeente laat echter te wensen over. Het effect van de vergrijzing in Laren is niet duidelijk en het wegtrekken van jongeren blijkt juist niet het geval te zijn. Het lijkt een pleidooi om starters- en seniorenwoningen te gaan bouwen. Daar moet de onderbouwing wel voor kloppen. Als die juist is en deze woningen zijn nodig dan moeten ze in samenhang gebouwd worden en het liefst gespreid door het dorp zodat contacten tussen generaties ontstaan.	zogenoemde aandachtsgroepen en voor anderen met een laag- of middeninkomen. We vinden het belangrijk dat er plek is voor iederéén in de gemeente en dat we noodgedwongen vertrek zoveel mogelijk willen voorkomen. Larense jongeren vertrekken soms uit eigen keuze om bijvoorbeeld in de grote stad te studeren, soms vertrekken zij gedwongen omdat er in het eigen dorp geen geschikte woningen zijn. De kans bestaat dat als zij verhuizen, zij niet kunnen terugkeren als ze wat ouder zijn. En dat terwijl een groot deel van de jongeren een sterke binding heeft met Laren en graag in het dorp wil blijven wonen. Het vertrek van een (te) groot deel van de jongvolwassenen uit Laren legt druk op de gemeenschapszin en het zelforganiserende vermogen van de Larense gemeenschap. **Aanpassing:** In paragraaf 2.3 (p.20) passen we een zin als volgt aan: "Daar komt bij dat een ~~steeds groter~~ deel van de ~~jongeren~~ jongvolwassenen noodgedwongen wegtrekt." In paragraaf 4.1 geven we aan dat we het samenwonen (van generaties) in een collectieve, geclusterde woonvorm of op één kavel/woning beter willen faciliteren door bijvoorbeeld woningsplitsing en meergeneratiewoningen. We zien dat daar behoefte aan is. Het kan een bijdrage leveren aan de woningbehoefte van jongeren en ouderen en biedt kansen en mogelijkheden voor generaties om met elkaar samen te wonen (bijvoorbeeld binnen een familie).

4.5	Hst. 3: **Te behouden kwaliteiten** Er staan ronduit een aantal ongemakkelijke teksten in dit hoofdstuk. Ik loop ze allemaal langs. Par. 3.1: **Oorsprong en cultuurhistorie** <u>Zienswijze:</u> Wees duidelijk over de positie van het beschermd dorpsgezicht binnen het geheel van alle te beschermen cultuurhistorische waarden. <u>Toelichting:</u> Op pagina 25 lees ik het volgende: “Grote delen in en rond het centrum zijn aangemerkt als **beschermde dorpsgezicht**. We vinden het belangrijk dat deze historie van Laren behouden blijft en waar mogelijk beter zicht- en beleefbaar wordt.” Daarna volgt een lijstje met de kenmerken van de oorsprong en cultuurhistorie die we willen behouden en waar mogelijk versterken. (Zijn dit de (kern)kwaliteiten?) Gebrek aan definiëring. Bij de derde bullet staat “Monumentale panden en cultuurhistorische waarden zoals het beschermde dorpsgezicht, het Brinkhuis, Sint Janskerkhof, de Sint Jansbasiliek en de Johanneskerk.” Het beschermd dorpsgezicht wordt van prominent genoemd in de tekst voorafgaand aan dit lijstje, opeens een voorbeeld van kenmerken van oorsprong en cultuurhistorie die we willen behouden en waar mogelijk versterken. Door het beschermd dorpsgezicht op te nemen in een lijstje met voorbeelden van kenmerken van oorsprong en cultuurhistorie ontstaat een prioriteitsprobleem. In de toelichting bij de aanwijzing van het beschermd dorpsgezicht BRINK staat de ‘nadere 2 typering van te beschermen waarden’, gebaseerd op mede-onderzoek van en mede geschreven door Drs. K. Loeff te Laren. In deze nadere typering van te beschermen waarden staat ‘Bij de aanduiding van het gebied Brink als beschermd gezicht ligt het accent op de herkenbaarheid van de verwerking van het transformatieproces van het agrarische brinkdorp tot forensen- en kunstenaarsdorp, in	De aanduiding ‘oorsprong en cultuurhistorie’ verwijst niet naar één enkele periode in een ver verleden, maar naar diverse ontwikkelingen in de loop van de geschiedenis van Laren tot het dorp zoals we dat nu kennen. In de tekst in paragraaf 3.1 staat dan ook opgenomen als een van de belangrijke kwaliteiten van Laren: “Heden ten dagen staat Laren bekend als een rijk en prettig woondorp met een grote hoeveelheid aan monumenten. Van de oorsprong als agrarisch dorp, de ontwikkeling tot kunstenaars- en forensendorp en de ligging op de provinciegrens zijn nog diverse sporen terug te vinden. Grote delen in en rond het centrum zijn aangemerkt als beschermde dorpsgezicht. We vinden het belangrijk dat deze historie van Laren behouden blijft en waar mogelijk beter zicht- en beleefbaar wordt.” We begrijpen dat dit in paragraaf 3.1 nog niet helemaal goed tot zijn recht komt in de opsomming onder kenmerken van de oorsprong en cultuurhistorie die we willen behouden en versterken, vanwege de focus op gebouwen. Daarnaast willen we nog beter benadrukken dat oude groenstructuren, brinken en engen ook onderdeel zijn van het beschermde dorpsgezicht, zoals onder andere opgenomen in het Groenbeleidsplan Laren. We gaan dit daarom nadrukkelijker opnemen in de opsomming in paragraaf 3.1 van de omgevingsvisie. **Aanpassing:** In paragraaf 3.1 (p.25) voegen we een bullet toe en passen we een bullet aan in de opsomming onder: “Kenmerken van de oorsprong en cultuurhistorie die we willen behouden en waar mogelijk versterken: • “<u>Het beschermde dorpsgezicht waaronder oude groenstructuren, brinken en engen en de beleving ervan.</u>”

	de periode 1880- 1940.' Dat is een specifieke fase binnen 'de oorsprong en cultuurhistorie die we willen behouden en waar mogelijk versterken'. Voor het beschermd dorpsgezicht is dus behoud en versterken van deze specifieke periode het doel, niet de oorsprong. De reden dat ik dit verschil noem is omdat bij de aanleg van de natuurlijke vijver op de plaats van de Coeswaerde werd gerefereerd aan de vijver zoals hij was lang voor het transformatieproces zoals hierboven genoemd. Nu ook in deze ontwerp Omgevingsvisie weer het accent wordt gelegd op het ontstaan, zie ik een structureel beleidsmatig wegkijken van het beschermd dorpsgezicht en de daarin te behouden waarden. Het zou mooi zijn als de gemeente duidelijk maakt dat zij zich conformeren aan de te beschermen waarden in het beschermd dorpsgezicht en dit een kernkwaliteit van Laren noemen. Gebrek aan definiëring.	• "Monumentale panden en cultuurhistorische waarden zoals ~~het beschermde dorpsgezicht,~~ het Brinkhuis, Sint Janskerkhof, de Sint Jansbasiliek en de Johanneskerk en oorspronkelijke verkavelingsstructuren die belangrijk zijn door het verhaal dat ze vertellen."
4.6	Par. 3.2: **Dorps en groen karakter** Zienswijze: behoud niet alleen losse karakteristieke panden maar behoud straatbeelden omdat het dorpse karakter daardoor behouden blijft. Toelichting: Op pagina 26 gaat het over 'Kenmerken van het dorpse en groene karakter die we willen behouden en waar mogelijk versterken'. Daar wordt gesproken over 'Diversiteit en kwaliteit in bebouwing: de volumes en structuur van bebouwing.' Ik wil er aandacht voor vragen, en zou dat ook graag in de omgevingsvisie terug zien, dat het niet slechts om de karakteristieke panden gaat maar ook om historische maar **minder karakteristieke panden** die de karakteristieke panden aan elkaar rijgen. Hiermee wordt een beeld behouden en niet slechts een pand. Concreet denk ik daarbij aan de plannen destijds voor een boetiek-hotel op het terrein van de verffabriek. Daarbij mocht een oud pand aan de Torenlaan 1 gesloopt worden omdat het niet karakteristiek was. Het behoud van dergelijke panden is belangrijk omdat, zoals gezegd, daarmee	Zoals we bij uw zienswijze met nummer 4.3 aangeven, gaan we uit van het principe: 'behoud én ontwikkeling', om redenen zoals benoemd in paragraaf 2.2 van de omgevingsvisie. Voor het goedkeuren van woningbouwplannen zijn de ontwikkelprincipes zoals opgenomen in paragraaf 5.2 van de omgevingsvisie van toepassing. Voor inbreiding hanteren we het de ontwikkelprincipes zoals opgenomen in paragraaf 5.2. Daarin staat aangegeven dat we woningbouwplannen toetsen op onder andere: • Behoud en waar mogelijk versterking van het groene straatbeeld en behoud van zoveel mogelijk kwalitatief en waardevol groen zoals waardevolle bomen, parken, engen, akkers en andere bijzondere groene plekken. • Aansluiten op en bijdragen aan de typische Larense beeldkwaliteit. Dat betekent dat nieuwbouw past bij de

	een beeld i.p.v. losse panden wordt behouden. Dat is belangrijk voor het beschermd dorpsgezicht.	aard, schaal en basisprincipes van de architectuur in het dorp. • Het voorkomen van aantasting van waardevol erfgoed zoals karakteristieke bebouwing en/of oorspronkelijke verkavelingsstructuren.
4.7	Par. 3.2: **Dorps en groen karakter** Zienswijze: bepaal expliciet **welk groen beschermd** wordt vanuit de keuze om het dorps en groene karakter te behouden. Nu is er teveel beleidsvrijheid. Toelichting: Onder 'Kenmerken van het dorpse en groene karakter die we willen behouden en waar mogelijk versterken' gaat het over groen in het dorp. Tegelijk heeft de gemeente plannen om locaties te bebouwen en is ook de bebouwing van de Kweek aan de Eemnesserweg doorgezet. Hoe verhouden deze plannen zich tot dit behouden? Juist in een Omgevingsvisie moet daar een uitspraak over worden gedaan. Minimaal moet beantwoord worden hoe deze bebouwingen past bij het leidende principe 'Behoud door ontwikkeling'. Gebrek aan afwegingssystematiek.	In paragraaf 3.2 (kwaliteiten Dorps en groen karakter) beschrijven we de kwaliteiten en kenmerken van ons dorpse en groene karakter die we willen behouden en waar mogelijk versterken. De omgevingsvisie bevat onze strategische doelen en ambities voor de gehele fysieke leefomgeving: ons groenbeleid staat verder uitgewerkt in het Groenbeleidsplan Laren. Het behouden en versterken van de bestaande groenstructuren is daarin een belangrijk uitgangspunt. In paragraaf 3.2 van de omgevingsvisie mist in de tekst nog de ambitie tot het willen behouden van de lanen en boswegen als belangrijke groenelementen in onze gemeente. Deze ambitie staat wel op de omgevingsvisiekaart en bijbehorende legenda aangegeven, maar is abusievelijk (nog) niet opgenomen in de tekst in hoofdstuk 3. Dit passen we aan. We voegen tevens toe dat specifieke verkavelingskenmerken ook een element zijn van de geleidelijke overgang van het bos en heidegebied naar de kern van Laren. **Aanpassing:** In paragraaf 3.2 (p.27) voegen we toe aan de kenmerken van het dorpse en groene karakter die we willen behouden en waar mogelijk versterken: • ~~Relaties~~ Verbinding met het landschap: de geleidelijke overgang van het bos en heidegebied ~~in~~ naar de kern van Laren via boskavels, landgoederen, engen, specifieke verkavelingskenmerken en een groen netwerk van lanen, boswegen en groene wegprofielen.

		Voor het goedkeuren van woningbouwplannen zijn de ontwikkelprincipes zoals opgenomen in paragraaf 5.2 van de omgevingsvisie van toepassing. Dit is nu onvoldoende duidelijk in de tekst in paragraaf 4.1. We passen de tekst daarom aan. We voegen aan de ontwikkelprincipes in paragraaf 5.2 expliciet toe dat de als NNN aangemerkte en als natuur ingerichte gebieden en de akkers die door SOLL beheerd worden en/of van GNR zijn onbebouwd blijven. De toepassing van de ontwikkelprincipes blijft altijd maatwerk waarbij gemeentelijke medewerking steeds per initiatief wordt bepaald en steeds meerdere belangen moeten worden afgewogen. Dit gaan we in de tekst verduidelijken. **Aanpassing:** In paragraaf 4.1 (p.37) passen we de tekst als volgt aan: “In het dorp zijn op ~~kleine~~ een schaal die past bij Laren mogelijkheden voor woningbouw op inbreidings- en transformatielocaties. We zetten in op de ontwikkeling van kleinschalige woningbouw ~~op de uit het woningbouwlocatieonderzoek voortgekomen locaties.~~ binnen bestaand stedelijk gebied en direct daarop aansluitende locaties. Mogelijke inbreiding moet voldoende passend zijn op de locatie en in de omgeving. We hanteren daarbij de ontwikkelprincipes zoals opgenomen in paragraaf 5.2. Deze gaan onder andere over behoud van waardevol groen, de beeldkwaliteit en de verkeerssituatie. De toepassing ervan blijft altijd maatwerk.”. **Aanpassing:** In paragraaf 5.2 (p.58) voegen we aan de ontwikkelprincipes een bullet toe:

		• "De als NNN aangemerkte en als natuur ingerichte gebieden en de akkers die door SOLL beheerd worden en/of van GNR zijn blijven onbebouwd." **Aanpassing:** In paragraaf 5.2 (p.60) passen we een zin als volgt aan: "Deze ontwikkelprincipes gebruiken we bij de uitwerking en weging van initiatieven. Het blijft altijd maatwerk waarbij gemeentelijke medewerking steeds per initiatief wordt bepaald en steeds meerdere belangen moeten worden afgewogen."
4.8	Par. 3.3: **Sterke gemeenschapszin** In deze paragraaf lees ik: "Bewoners zijn actief in allerlei verschillende soorten verenigingen. Van de Stichting Oude Landbouwgewassen Laren en de Brinkbus tot diverse sportverenigingen, de Jongerenraad tot de BasBEL voor de senioren in de regio." Het is jammer dat juist in deze paragraaf de stichting Dynamic Arts ontbreekt. Deze stichting Dynamic Arts is begonnen in Laren en nu regionaal actief en richt zich op jongeren vanaf 10 jaar. Zienswijze: Inventariseer hetgeen er voor verschillende generaties aan **activiteiten** plaatsvindt en stimuleer activiteiten waar versterking nodig is.	De Jongerenraad van Laren is op dit moment niet permanent actief. Op deze plek zien we ruimte om Dynamic Arts te noemen. Ze bieden namelijk inderdaad aanbod voor een specifieke doelgroep jongeren en kunnen in dit rijtje als voorbeeld gelden. Dit passen we in de omgevingsvisie aan. Welke activiteiten we precies wel en niet stimuleren of versterken is een uitwerking van de omgevingsvisie. **Aanpassing:** In paragraaf 3.3 (p.28) passen we de tekst als volgt aan: "Bewoners zijn actief in allerlei verschillende soorten verenigingen. Enkele voorbeelden zijn Stichting Oude Landbouwgewassen Laren, de Brinkbus, diverse sportverenigingen, Stichting Dynamic Arts voor jongeren en de BasBEL voor de senioren in de regio. ~~Van de Stichting Oude Landbouwgewassen Laren en de Brinkbus tot diverse sportverenigingen, de Jongerenraad tot de BasBEL voor de senioren in de regio.~~
4.9	**Par. 3.4: Voorzieningen en bereikbaarheid** Zienswijze: Onderzoek de waarde van het genoemde voorzieningenniveau voor de Laarders zelf en zet dit af tegen de nadelen die het ook heeft.	Laren heeft een bruisend dorpscentrum met een uitzonderlijk hoog voorzieningenniveau en grote aantrekkingskracht. Tijdens het opstellen van de omgevingsvisie is geconcludeerd dat het hoge voorzieningenniveau in Laren veel meerwaarde heeft voor inwoners en de woonomgeving, maar dat het ook nadelen

	Toelichting: In deze paragraaf wordt lovend gesproken over het hoge **voorzieningenniveau in Laren**. Ik lees: “We vinden het belangrijk dat het bijzondere en uitgebreide voorzieningenniveau op een hoog niveau blijft. Het voorzieningenniveau is sterk bepalend voor het woonklimaat en het stimuleert onderlinge ontmoeting.” Deze stelling wordt niet onderbouwd. Dat is bezwaarlijk omdat er ook een keerzijde aan zit zoals drukte, geluidsoverlast en verkeersonveiligheid. Ik mis 2 zaken: • “Het dorpscentrum heeft naast voorzieningen voor de dagelijkse benodigdheden ook veel horeca en winkels in mode, kunst en cultuur in het hogere segment.” Onderzocht zou moeten worden in hoeverre Laarders ook daadwerkelijk gebruik maken van dit hoge voorzieningenniveau naast de voorzieningen voor dagelijkse benodigdheden. Dan pas kun je zeggen of de genoemde nadelen voor de Laarders tegen de aanwezigheid van deze voorzieningen opwegen. Niet onderbouwd. Geen afwegingssystematiek. • Ik mis in de ontwerp omgevingsvisie een afwegingskader tussen de te behouden kwaliteiten en de nadelen van dit voorzieningenniveau. Daar zit een spanning tussen en door die niet te benoemen lijkt er ruim baan te zijn voor de eisen die het behoud van dit voorzieningenniveau stelt. Tevens botst het met “Daar is een duurzame, veilige en gezonde leefomgeving voor nodig voor iedereen om aangenaam te wonen, werken en leven.” zoals gewenst is voor het leidende principe ‘verbinden van generaties’. Juist in een omgevingsvisie moet staan hoe daar mee wordt omgegaan. Geen afwegingssystematiek. Tegenstelling met leidend principe.	oplevert in de vorm van drukte en parkeer- en verkeersoverlast. Dat is een dilemma. De voor- en nadelen zijn tegen elkaar afgewogen en verwerkt in de omgevingsvisie. Met de in de omgevingsvisie benoemde ambities denken wij een goed antwoord te bieden op dit dilemma. Waarmee we tegelijkertijd het verkeer afremmen en doorgaand verkeer ontmoedigen maar wel de bereikbaarheid en het hoge voorzieningenniveau kunnen behouden. In paragraaf 5.1 ‘Kloppend dorpshart’ van de omgevingsvisie Laren beschrijven we onze doelen en ambities voor ons dorpscentrum en de daaruit voortkomende ruimtelijke keuzes.
4.10	Hst. 4: Visies op thema’s Par. 4.1: **Generatieverbindend wonen**	We willen minimaal het huidige aantal inwoners behouden, omdat vergrijzing en huishoudenverdunning op termijn zou kunnen leiden tot een afname van de bevolkingsomvang.

	Zienswijze: zoek een evenwicht tussen woonruimte en een stabiele omvang van het inwonersaantal. Groei is op den duur een heilloze weg. Toelichting: De tekst begint met: “Onze ambitie is om op lange termijn het huidige aantal inwoners minimaal te behouden. We streven naar een gevarieerde bevolkingsopbouw en voldoende woonmogelijkheden voor alle generaties en alle (kwetsbare) groepen.” Uit cijfers van het CBS sinds 2014 komt naar voren dat het inwonersaantal met een zekere fluctuatie stabiel is. Met de komst van de woningen in Crailo, waar een deel van de woningen op Larens grondgebied komt, lijkt deze ambitie haalbaar. De toevoeging van het woordje ‘minimaal’ vraagt om uitleg. Het duidt op een groeiambitie. Hoe wil je dan groeien en waar? En dat dan ook nog binnen de leidende principes. Niet onderbouwd. Dan wordt er een doel genoemd: “Doel van ons woningbouwbeleid is ervoor te zorgen dat verschillende bevolkingsgroepen kunnen wonen in Laren door in te zetten op meer betaalbare en levensloopbestendige woningen.” Vervolgens staat er “Door dit soort woningen te bieden, wordt het voor senioren aantrekkelijk om te verhuizen waardoor de (grote) woonruimte die zij achterlaten weer beschikbaar komt voor gezinnen.” We zien nu al dat het moeilijk is de bestaande bevolking gedurende de hele levensloop te huisvesten. Wanneer in deze opzet (grote) woonruimte beschikbaar komt voor gezinnen, groeit de bevolking. De kinderen die in deze huizen geboren worden, willen 20 jaar later ook in Laren wonen maar hoe gaat je dat dan regelen. Dus hoe mooi dit doel ook is, je creëert een nieuw probleem in de toekomst. Je zult moeten onderkennen dat de ruimte uiteindelijk gelimiteerd is in Laren. Niet onderbouwd. Daarnaast is er kritiek op kleinschalige inbreiding en transformatie, die de groene kwaliteit van het dorp kunnen aantasten, terwijl juist	Vandaar dat we inzetten op het behoud van het bestaande aantal inwoners en een evenwichtige leeftijdsopbouw. Daarnaast streven we naar een gevarieerde bevolkingsopbouw en voldoende woonmogelijkheden voor alle generaties en alle (kwetsbare) groepen. We willen (toekomstige) generaties zoveel mogelijk behouden. In Laren willen we de mogelijkheden vergroten om er te kunnen blijven wonen, ook als je op latere leeftijd hulpbehoevend wordt of als je als jongvolwassene op jezelf wilt gaan wonen. Dat is cruciaal voor het doorgeven van de identiteit en karakteristiek van ons dorp, het zelforganiserende vermogen en de toenemende (mantel) zorgvraag. We maken in de tekst nog iets duidelijker dat deze twee ambities naast elkaar bestaan. **Aanpassing:** In paragraaf 4.1 (p.36) passen we twee zinnen als volgt aan: “Onze ambitie is om op lange termijn het huidige aantal inwoners minimaal te behouden. We streven ook naar een gevarieerde bevolkingsopbouw en voldoende woonmogelijkheden voor alle generaties en alle (kwetsbare) groepen. We willen (toekomstige) generaties zoveel mogelijk behouden. We vergroten de mogelijkheden om i~~t~~n Laren te kunnen ~~kun je~~ blijven wonen, ook als je op latere leeftijd hulpbehoevend wordt of als je als jongvolwassene op jezelf wilt gaan wonen. Dat is cruciaal voor het doorgeven van de identiteit en karakteristiek van ons dorp, het zelforganiserende vermogen en de toenemende (mantel) zorgvraag.” Daarnaast is er landelijk grote behoefte aan huisvesting voor mensen met een specifieke woonvraag (zoals de kwetsbare groepen). Met de wet versterking regie stuurt de rijksoverheid

	het behoud van groen een belangrijk principe is. Er wordt te weinig rekening gehouden met de vrijval van woningen door vergrijzing en er ontbreken duidelijke afwegingscriteria. Ook het splitsen van woningen en kavels kan het dorpskarakter aantasten. De schrijver pleit voor een evenwicht tussen woonruimte en een stabiel inwonersaantal, omdat groei op lange termijn niet houdbaar is. Bovendien dreigt de regio onder druk te komen door de groei- en verstedelijkingsplannen van de Metropool Regio Amsterdam, wat het recreatieve karakter van 't Gooi kan aantasten.	om eerlijkere verdeling ('fair share') van deze groepen. Ook gelet op die ambitie en behoefte is het van belang om voldoende woonmogelijkheden te blijven realiseren. Voor het goedkeuren van woningbouwplannen voor zowel inbreiding als splitsing zijn de ontwikkelprincipes zoals opgenomen in paragraaf 5.2 van de omgevingsvisie van toepassing. Zie hiervoor verder onze reactie op uw zienswijze nummer 4.7.
4.11	Par. 4.2; **Ontmoeten en bewegen** Zienswijze: het positieve karakter van 'Ontmoeten en bewegen' wordt niet ondersteunt door de juiste accenten in het beleid. Er is geen aandacht voor het overmatig alcoholgebruik en horeca en terrassen zijn welkom. In contrast daarmee is fast food wel een beleidsthema terwijl er relatief beperkt sprake is van obesitas in het dorp. Toelichting: In deze paragraaf staat dat gestreefd wordt naar een gezonde levensstijl. Voor ontmoeten en bewegen worden maar liefst 6 onderwerpen genoemd die gestimuleerd gaan worden. Voor een gezonde levensstijl geen een. De omgevingsvisie zou zich wat nadrukkelijker mogen uitspreken over het alcoholgebruik in de gemeente Laren. Het hoge percentage van 10,6% van de inwoners die in de categorie overmatige drinkers valt is zorgwekkend en verdient extra aandacht. De zin "We zetten in op het verhogen van de levendigheid en aantrekkelijkheid van het centrum met ruimte voor terrassen en de Brink als centrale ontmoetingsplek." staat daarmee in contrast. Niet onderbouwd. Tegenstelling met leidend principe. De gemeente is wel expliciet over fast food: "We vinden gezonde voedingskeuzes belangrijk en stimuleren een zo gezond mogelijk	De omgevingsvisie richt zich op de fysieke leefomgeving. Binnen die context stimuleren we ontmoeten en bewegen via openbare ruimte, sport en groen. Horeca en terrassen dragen bij aan levendigheid en sociale interactie, maar de visie is geen beleidsinstrument voor middelengebruik. Voor alcoholpreventie is er het regionale Preventie- en Handhavingsplan alcohol en middelen 2026–2029 (PHP). Het plan bevat een probleemanalyse, concrete actielijnen en te behalen resultaten, en is daarmee het aangewezen instrument om invulling te geven aan het beleid rondom middelengebruik. Uw zorgen over het percentage overmatige drinkers in Laren zijn terecht en worden meegenomen binnen de uitvoering van het PHP. De omgevingsvisie en het PHP vullen elkaar aan: waar de omgevingsvisie de fysieke context schetst, zorgt het PHP voor een gerichte aanpak van middelenpreventie en handhaving.

	horeca-aanbod. Fastfood restaurants staan we niet toe.” Wanneer we naar de obesitas cijfers in Laren kijken dan valt dit met 9,6% enorm mee vergeleken met de rest van Nederland. Niet onderbouwd. Dat neemt niet weg is dat dit in mijn ogen goed beleid is maar het wekt wel wat verbazing over het gebrek aan beleid op het gebied van alcoholgebruik. Er is informatie beschikbaar per wijk en per leeftijdscategorie over zowel alcoholgebruik als obesitas. Gericht beleid binnen het dorp is dus mogelijk.	
4.12	Par. 4.3: **Veilige duurzame mobiliteit voor iedereen** Het is druk in het dorp. De ontwerp Omgevingsvisie zegt hierover: “Dat komt door de centrale ligging, goede autobereikbaarheid en het hoge bijzondere voorzieningenniveau.” Die drukte wordt wel als een probleem ervaren. De vraag welke van de veroorzakende factoren we kunnen beïnvloeden wordt echter niet gesteld. De centrale ligging en de autobereikbaarheid zijn een gegeven. Het hoge bijzondere voorzieningenniveau is wel te beïnvloeden. Toch blijft dat onbesproken en dat is niet terecht. We zullen ons moeten realiseren dat er door de jaren steeds meer winkeloppervlak bij is gekomen door het sluiten van bankfilialen en uitbreidingen van winkelpanden. Geen afwegingssystematiek. <u>Zienswijze:</u> Het dorp ligt centraal en is goed bereikbaar maar we hebben het zelf in de hand of er een reden is het dorp dan ook in te rijden. Er wordt gestreefd naar het verhogen van de levendigheid en aantrekkelijkheid van het centrum met ruimte voor terrassen en de Brink als centrale ontmoetingsplek. Er zijn door de jaren meer winkels bijgekomen. Allemaal magneten die het ‘blik’ het dorp intrekken. Het is beleidsmatig niet juist om er van uit te gaan dat het ons overkomt. Er is zeker op te sturen. Zo zou een limitering van het aantal vierkante meters detailhandel oppervlak kunnen helpen. Meer terrassen verhogen de verblijfsduur in het dorp en	Door de ligging nabij de A1 en A27 is het dorp gevoelig voor sluipverkeer. Gevolg is dat inwoners met name in het centrum verkeersdrukte, geluidsoverlast en onveilige situaties ervaren. Met name kwetsbare groepen zoals kinderen, senioren en mindervaliden hebben hier last van. En het zorgt ervoor dat de potentie van het dorpshart als centrale ontmoetings- en verblijfsplek niet volledig wordt benut. Tegelijk zien we dat een goede autobereikbaarheid en parkeren erg belangrijk zijn voor de concurrentiepositie en levensvatbaarheid van winkels en andere voorzieningen. Een goede bereikbaarheid is cruciaal voor behoud van het hoge voorzieningenniveau en de aantrekkelijkheid en woonklimaat van onze gemeente als geheel. In de omgevingsvisie is de balans gezocht tussen behoud van het voorzieningenniveau en het verbeteren van het verblijfsklimaat. De veroorzakende factor die de omgevingsvisie beoogt te beïnvloeden is de inrichting van de openbare ruimte en de hoeveelheid ruimte die daarbij gegeven wordt aan de auto. Doel is wat minder ruimte voor de auto (ten gunste van voetganger en fietser) zonder dat de bereikbaarheid achteruit gaat. Alleen de snelheid en daarmee ruimtebeslag neemt af.

	daarmee de parkeer- en verkeersproblematiek. Hoe mooi een bruisend centrum als ontmoetingsplek voor alle generaties ook is en hoe mooi een hoog voorzieningenniveau ook is, het heeft zijn keerzijde in de verkeersdrukte die het onveilig en onaangenaam maken.	De ambitie is een verkeerssituatie in en rondom ons dorp die voldoet aan de volgende mobiliteitswaarden: • Veilig, gezond en aangenaam. • Bereikbaar en gastvrij. • Mobiliteit voor iedereen.
4.13	Par. 4.4: **Ruimte voor werken en ondernemen** Zienswijze: De grote behoefte aan woningen en de behoefte van inwoners aan een nette omgeving drijven ook in Laren de ambachtelijke bedrijvigheid het dorp uit. Nu andere gemeentes inmiddels op hun schreden terugkeren is het verstandig als Laren dit beleid nog eens tegen het licht houdt. Als er eenmaal woningen staan, kun je niet meer terug. Toelichting: De ontwerp omgevingsvisie geeft ook een visie op vestigingsmilieus: “Daarnaast zien we in onze gemeente de volgende type vestigingsmilieus voor werken en ondernemen waar we op in blijven zetten. Het dorpscentrum voor publieke functies en (startende) ondernemers, woongebieden voor bedrijf aan huis, en in beperkte mate de buitengebieden voor recreatieve ondernemers.” Dit beeld past in een ontwikkeling die we door heel Nederland zien van een nette opgeruimd dorp/stad. Maar er is al enige jaren een kentering gaande in deze ontwikkeling. Het begin van de ontwerp omgevingsvisie staat vol over het behouden van het ontstaan van het dorp. Het dorp kende een houtzagerij, een smederij en nog altijd een steenhouwerij. Echte ambachten. En aan de Caliskamp een timmerfabriek, schoenmakerij en drukkerij. Natuurlijk gaven en geven dit soort bedrijven overlast maar ze verlevendigen het dorp ook, geven karakter aan een wijk. Laren lijkt nu bezig alle overlast gevende bedrijven te verplaatsen naar Crailo. Deze ontwikkeling gaat tegen de trend in. Geen afwegingssystematiek.	We sturen niet op verplaatsing van bestaande bedrijvigheid in Laren naar Crailo. Bij Crailo bieden we wel ruimte voor nieuwe, extra bedrijvigheid. We voegen in paragraaf 3.1 toe dat we ook de zichtbare oorspronkelijke ambachten en de verhalen daarachter zien als een te behouden, en waar mogelijk te versterken, kenmerk van onze oorsprong en cultuurhistorie. We zijn terughoudend met het faciliteren van (nieuwe) ambachtelijke bedrijvigheid in woonwijken, omdat in de huidige tijd hier ook snel overlast van wordt ervaren. **Aanpassing:** In paragraaf 3.1 (p.25) passen we een bullet aan in de opsomming onder: “Kenmerken van de oorsprong en cultuurhistorie die we willen behouden en waar mogelijk versterken: • “De agrarische oorsprong met haar waardevolle boerderijen, engen, de nog zichtbare oorspronkelijke ambachten en de verhalen erachter.”

4.14	Par. 4.6: **Gezonde en veilige leefomgeving** Dit is een prima paragraaf. Toch een opmerking over een redenering die in mijn ogen omgekeerd is. Bij het beperken van overlast op lokale wegen staat: “Met deze snelheidsreductie is het wellicht mogelijk om klinkers als bestrating te behouden en tegelijk te zorgen voor een afname tot een acceptabele geluidsbelasting.” Uitgaand van het leidende principe ‘Behoud en ontwikkeling’ en het dorpse en groene karakter dat we willen behouden, zou de redenering moeten zijn dat we de klinkers willen behouden en dus de snelheid omlaag moet. In de tekst van de ontwerp Omgevingsvisie staat de redenering precies andersom. Zienswijze: Dit is een omgekeerde redenering die laat zien dat de schrijver niet vanuit de leidende principes heeft geschreven. Eerder was dat duidelijk met parkeren op het hertenkamp maar het wringt in de hele tekst. Strijdig met leidende principes.	In paragraaf 4.6 benaderen we de fysieke leefomgeving vanuit het perspectief van ‘gezonde en veilige leefomgeving’. We redeneren ook hierbij vanuit het leidende principe ‘behoud én ontwikkeling’: we koesteren wat we hebben en tegelijk is er ook de noodzaak om de leefomgeving aan te passen aan een veranderende wereld om de hoge woon- en levensstandaard te kunnen behouden. Vanuit het belang van een gezonde leefomgeving zetten we onder andere in op het beperken van de geluidsbelasting van lokale wegen en ook op het bieden van meer comfort. Door te kiezen voor een snelheidsreductie kunnen we daarbij mogelijk de beeldbepalende klinkers die kenmerkend zijn voor Laren deels of geheel als bestrating behouden. Of klinkerbestrating kan blijven, hangt ook af van de verkeersintensiteit en of de weg op een doorgaande fietsroute ligt. Dit gaan we in de tekst duidelijker naar voren brengen. **Aanpassing:** In paragraaf 4.6 (p.51) passen we de tekst als volgt aan: “Met deze snelheidsreductie is het wellicht mogelijk om de beeldbepalende klinkers die kenmerkend zijn voor Laren als bestrating te behouden en tegelijk te zorgen voor een afname tot een acceptabele geluidsbelasting. Voor verdere geluidsreductie en comfort kunnen daarbij eventueel ook geluidsarme klinkers of asfalt voor fietsstroken worden toegepast. Of klinkerbestrating kan blijven, hangt ook af van de verkeersintensiteit en of de weg op een doorgaande fietsroute ligt. Dat zal steeds per situatie bekeken moeten worden.” **Aanpassing:** In paragraaf 5.1 (p.56) passen we de tekst als volgt aan: “We bekijken per locatie hoe de openbare ruimte slimmer en aangenamer ingericht kan worden. Met de snelheidsreductie is het ook mogelijk om de beeldbepalende klinkers die kenmerkend zijn voor Laren als bestrating te behouden en

		tegelijk te zorgen voor een afname van de geluidsoverlast. ~~Eventueel~~ Voor verdere geluidsreductie en comfort kunnen daarbij eventueel ook geluidsarme klinkers of asfalt voor fietsstroken worden toegepast. Of klinkerbestrating kan blijven, hangt ook af van de verkeersintensiteit en of de weg op een doorgaande fietsroute ligt. Dat zal steeds per situatie bekeken moeten worden."
4.15	Hst. 5: Visie op gebieden Par. 5.1: **Kloppend dorpshart** Zienswijze: Bezoekers van Laren komen niet alleen voor het Singer en de winkels naar Laren. Ze komen voor de combinatie met een dorpse atmosfeer. De hele gedachte van vernauwing van het kloppend dorpshart tot de winkelstraten doet dat geweld aan. Het past niet bij de gedachte dat (door)ontwikkelen de kernkwaliteiten moet behouden en versterken en het past niet bij het behouden van het dorpse en groene karakter. Het enige doel hier is bezoekers in het winkelgebied te isoleren om ze meer te laten besteden. Ik raad dat af. Zienswijze: Ik lees in het kader van parkeren aan de rand van het dorpshart letterlijk 'Denk aan een deel van het hertenkamp'. Dit is keihard is strijd met ontwikkeling met behoud van onze kwaliteiten en groene karakter en dorpskarakter. Er zijn in de loop van de jaren door het verdwijnen van de banken meer winkels in het dorp gekomen. Dat trekt meer publiek en dus meer verkeer. Maar juist de leidende principes moeten hier een halt toeroepen aan het opofferen van groen aan de randen om commercieel redenen. Zienswijze: gesteld wordt dat de parkeerdruk toeneemt. Hier zijn drie oorzaken voor te noemen: - het succes van Singer - De toename van het winkeloppervlak. - De toename van horeca en terrassen in het centrum	Voor de afbakening van kloppend dorpshart is uitgegaan van de afbakening zoals opgenomen in het in 2017 vastgestelde Centrumplan Laren. In hoofdstuk 3 gaan we in op belangrijke kwaliteiten en kenmerken die we willen behouden en waar mogelijk versterken, zowel binnen als buiten het dorpshart van Laren. In paragraaf 2.2 geven we aan dat we steeds uitgaan van het leidende principe: Behoud én ontwikkeling: behoud door ontwikkeling en ontwikkeling met behoud. Dit principe is een belangrijk uitgangspunt en uitdagende ontwerpopgave voor het gemeentelijke omgevingsbeleid. Zie tevens onze voorgaande reacties op de ingebrachte zienswijzen en aandachtspunten.

	Deze combinatie leidt tot meer auto's in het dorp die willen parkeren en een langere verblijfstijd. Wanneer ik lees dat meer horeca en terrassen welkom zijn dan weet je dat de mensen die naar Laren komen ook langer parkeren. <u>Toelichting:</u> De ontwerp Omgevingsvisie zet het volgende te bereiken doel neer: "We zetten in op behoud en doorontwikkeling van het dorpscentrum tot kloppend multifunctioneel dorpshart van onze gemeente met behoud van de aantrekkingskracht op bezoekers van buiten die op het bijzondere aanbod en de sprookjesachtige sfeer afkomen." Hierbij ontbreekt een analyse van het huidige dorpscentrum en een inventarisatie van de tekortkomingen. Dat maakt de doelen en ambities nogal uit de lucht gegrepen. Het woord doorontwikkelen roept hierbij veel vragen op zoals: - Wat is de lopende ontwikkeling waarop we willen doorontwikkelen? - Wat zijn de tekortkomingen op dit moment waardoor wie willen doorontwikkelen? - Zijn de doelen haalbaar met die doorontwikkelingen? - Wanneer is het dorpscentrum kloppend genoeg en multifunctioneel genoeg dat we kunnen zeggen dat we het doel behaald hebben? Zoals het er nu staat is het carte blanche voor niet-toetsbare ontwikkelingen. Gebrek aan definiëring. Geen onderbouwing. Deze paragraaf vernauwd het centrum tot het winkelgebied. Ik hoor hier de stem van Bijzonder Laren in. Maar Laren is meer dan winkels. Het centrum is ook cultuur en cultuurhistorie. Door alleen te focussen op winkels en horeca ontstaan conflicten met het leidende principe van Behoud en Ontwikkeling. Juist door kloppend dorpshart ruimer te maken betrek je bijvoorbeeld ook een rondje	

	hertenkamp, een wandeling naar de molen bij het kloppend dorpshart. De leidende principes en het behoud van het dorpskarakter en het groene karakter staan geen aantasting van groen aan de randen van het dorpshart toe. Daardoor neemt het parkeerprobleem toe. De logische consequentie is dan dat je kijkt hoe je minder auto's het dorp in trekt en de parkeertijd per auto terugbrengt. Deze ontwerp omgevingsvisie doet het tegenovergestelde. Een terughoudend beleid bij het omzetten van winkelfunctie naar woonfunctie (terwijl er de afgelopen jaren juist winkels bij zijn gekomen), draagt niet bij aan afname van de parkeerdruk. Het toestaan van extra horeca draagt niet bij aan het terugbrengen van de parkeerdruk maar verhoogt die juist. Er is hier sprake van strijdigheid in het voorgestelde beleid.	
4.16	Par. 5.2: **Aangename woonwijken** De ontwerp Omgevingsvisie zegt: "Onze ambitie is om met respect voor bestaande kwaliteiten zorgvuldig te zoeken naar mogelijkheden om woningen toe te voegen, zodat het bevolkingsaantal minimaal op peil kan blijven." <u>Zienswijze:</u> Uit cijfers van het CBS sinds 2014 komt naar voren dat het inwonersaantal met een zekere fluctuatie stabiel is. Bijbouwen om het bevolkingsaantal op pijl te houden is dus niet nodig. Groei komt er door de woningen op Crailo. Ronduit stuitend is dat ik lees dat bij inbreiding en splitsing van woningen getoetst wordt op: 'Behoud en waar mogelijk versterking van het groene straatbeeld en behoud van zoveel mogelijk kwalitatief en waardevol groen zoals waardevolle bomen, parken, engen, akkers en andere bijzondere groene plekken.' Hier staat volmondig dat het aantasten van het groene karakter niet is uit te sluiten, zelfs niet van engen. Dit is strijdig met het feit dat de engen vallen in Buitengebied type 1: beschermde natuur (zie p. 64). Strijdig met leidende principes.	In onze voorgaande reacties op uw ingebrachte zienswijzen en aandachtspunten zijn wij reeds in gegaan op het leidende principe behoud én ontwikkeling, het minimaal behouden van het huidige aantal inwoners en het behoud van een groen en dorps karakter en onze cultuurhistorie. We willen minimaal het huidige aantal inwoners behouden, omdat vergrijzing en huishoudenverdunning op termijn zou kunnen leiden tot een afname van de bevolkingsomvang. Daarnaast streven we naar een gevarieerde bevolkingsopbouw en voldoende woonmogelijkheden voor alle generaties en alle (kwetsbare) groepen. Wij zien dat in de woonwijken eventueel op kleine schaal en in een gepast tempo woningbouw mogelijk is op inbreidings- en transformatielocaties. Daarnaast zijn er ons inziens mogelijkheden voor het beter benutten van de bestaande woningvoorraad. Vanuit het licht van onze twee leidende

	Zienswijze: De ontwerp Omgevingsvisie vertoont hier een frontale botsing met het leidende principe Behoud door ontwikkeling: het benutten van ontwikkelingen om kwaliteiten te behouden en waar mogelijk te versterken. Het kan dan niet waar zijn dat gesproken wordt over behoud van zoveel mogelijk kwaliteit omdat dit aantasting toestaat. Het versterkt mijn oproep om het expliciet beschrijven van wat de kwaliteiten dan zijn die we willen behouden. Daarbij de opmerking dat grote kavels nu juist karakteristiek zijn voor grote delen van Laren. Het splitsen of bijbouwen tast het karakter van het dorp aan. Bezoekers komen niet alleen voor Singer en de winkels maar voor de uitstraling van het dorp.	principes {behoud én ontwikkeling + (ver)binden van generaties} hanteren we daarbij een aantal ontwikkelprincipes waarop wordt getoetst bij de uitwerking en weging van initiatieven. Deze staan opgenomen in paragraaf 5.2. Het blijft altijd maatwerk waarbij gemeentelijke medewerking steeds per initiatief wordt bepaald en steeds meerdere belangen moeten worden afgewogen.

5. Indiener E: Inwoner

	Zienswijze	***Gemeentelijke reactie***
5.1	Allereerst mijn zorgen over het verwijderen van **parkeerplaatsen** bij het Brinkhuis. Ik ken vele ouderen in mijn omgeving die afhankelijk zijn van de auto om zich voor sociale en maatschappelijke activiteiten naar en van het Brinkhuis te bewegen. U ontneemt hen daarmee deze vrijheid en - belangrijker - hun zelfstandigheid. Het valt niet te rijmen dat u eerst alle maatschappelijke en politieke activiteiten in het Brinkhuis samenvoegt en tot 'Hart van Laren' verklaart, en vervolgens alle parkeerplaatsen weghaalt, zodat de belangrijkste doelgroep hier niet meer kan komen. Daarnaast baart uw plan om de 'verwijderde' parkeerplaatsen te verplaatsen 'op (een gedeelte van) het hertenkamp' mij grote zorgen (zie pag 57 Omgevingsvisie). Het hertenkamp heeft net als de Brink de status 'Waardevol groen' en is	Laren heeft een bruisend dorpscentrum met een uitzonderlijk hoog voorzieningenniveau en grote aantrekkingskracht. Tijdens het proces is de verkeerssituatie in het centrum een groot vraagstuk gebleken. Uit de participatie blijkt dat veel bewoners (o.a. gezinnen met kinderen, ouderen) graag minder verkeer willen in het centrum omdat het tot overlast (geluid, luchtvervuiling) en onveilige situaties leidt. De verblijfskwaliteit in het centrum ervaren zij als matig. Zij hebben behoefte aan meer ruimte voor verblijven, wandelen en fietsen en minder autoverkeer. Ondernemers geven juist aan dat de bereikbaarheid cruciaal is voor hun bedrijf en daarmee om het hoge voorzieningenniveau in Laren te behouden. Zij hebben behoefte aan het behoud van alle nabij gelegen (auto)parkeerplaatsen en vlotte toegang tot het centrum. Beiden zijn belangrijke elementen en we hebben gezocht naar een oplossing die beiden recht doet.

	daardoor een beschermd gebied in ons dorp. De hertenkamp is (ook) een iconische en zeer waardevolle plek in ons dorp met cultuurhistorische waarde en die mag op geen enkele wijze worden aangetast. Ik meen dan ook dat u deze zin zou moeten verwijderen uit de Omgevingsvisie en in plaats daarvan toevoegen dat ook het hertenkamp een iconische plaats heeft in het straatbeeld van Laren en daarom in de Omgevingsvisie zal worden beschermd tegen (toekomstige) planologische ingrepen. Ik begrijp niet dat u ons centrum waar iedereen blij en tevreden mee is, op deze wijze wilt aantasten. Laat het dorp ons dorp blijven en zeker 'handen af van de hertenkamp'.	Alles in overweging nemend passen we de gekozen beleidslijn omtrent parkeren in de omgevingsvisie iets aan. We denken hiermee beter recht te doen aan alle belangen, en een betere balans aan te brengen in enerzijds het behouden van een aantrekkelijk dorpscentrum en parkeergelegenheid en anderzijds benodigde ontwikkelingen/aanpassingen te realiseren, met oog voor de toekomst. In paragraaf 3.2 van de omgevingsvisie benoemen we het hertenkamp als een van de belangrijke kenmerken van het dorpse en groene karakter. **Aanpassing:** in paragraaf 5.1 (p.56) passen we de volgende kop als volgt aan 'Meer parkeren aan randen ~~dorpshart~~'. **Aanpassing:** in paragraaf 5.1 (p.56/57) voegen we de volgende tekst toe: "De parkeerdruk is hoog en neemt toe. Goede autobereikbaarheid en parkeren op korte afstand is cruciaal voor de concurrentiepositie en levensvatbaarheid van winkels, horeca en andere bedrijven en daarmee voor het hoge unieke voorzieningenniveau en de aantrekkelijkheid van ons dorp als geheel. Tegelijkertijd nemen geparkeerde auto's veel ruimte in beslag en is er in het dorpscentrum behoefte aan meer ruimte voor fietsers. **Aanpassing:** in paragraaf 5.1 (p.56/57) verwijderden we de volgende tekst: "~~De parkeerdruk is hoog en neemt toe. Geparkeerde auto's nemen veel ruimte is beslag in het dorpshart en werken op sommige plekken verstorend in het fraaie straatbeeld. Tegelijkertijd is een goede autobereikbaarheid en parkeren op korte afstand cruciaal voor de concurrentiepositie en levensvatbaarheid van winkels, horeca en andere bedrijven en daarmee voor het hoge unieke voorzieningenniveau en de aantrekkelijkheid van ons dorp als geheel. Om zowel de bereikbaarheid te behouden als de levendigheid en~~

		~~aantrekkelijkheid van het dorpshart te vergroten en meer ruimte te creëren voor verblijf in een kwalitatief hoogwaardige omgeving, onderzoeken we op gerichte locaties de mogelijkheden voor het verplaatsen van een klein deel van het parkeren naar de randen. Denk aan een deel van het Hertenkamp. Daar verhogen we de parkeercapaciteit zodat er per saldo in het dorpshart meer parkeerplaatsen komen. Specifiek kijken we naar de Brink en het Brinkhuis als iconische plek voor Laren (minder blik en meer verblijfskwaliteit), waarbij de autobereikbaarheid van het Brinkhuis hoe dan ook gegarandeerd blijft.~~" **Aanpassing:** in paragraaf 5.1 (p. 57) voegen we aan het einde van de tekst onder 'meer parkeren aan randen' de volgende tekst toe: "We realiseren in het dorpscentrum meer ruimte voor fietsers. Waar voor fietsveiligheid haaks parkeren vervangen moet worden door langsparkeren, spannen we ons in om in de nabijheid evenveel parkeerplaatsen terug te brengen."

6. Indiener F: Waterschap Amstel, Gooi en Vecht

	Zienswijze	***Gemeentelijke reactie***
6.1	**Voldoende Water** Wij zijn verheugd te lezen dat u in uw omgevingsvisie aangeeft dat een goed water en bodemsysteem meer leidend moet zijn bij nieuwe ontwikkelingen. Wij waarderen het dat u in uw omgevingsvisie aandacht geeft aan ruimte voor initiatieven die bijdragen aan het vasthouden, bergen en afvoeren van water, en het versterken van de sponswerking van de bodem. Door deze maatregelen te integreren in ruimtelijke ordening en stedelijke ontwikkeling, kunnen we samen de leefbaarheid en veiligheid in uw gemeente verbeteren. Daarnaast zijn wij u erkentelijk voor het belang dat u toekent aan het behoud en het waar mogelijk versterken van de Gooiergracht	A: in onze omgevingsvisie verwijzen we niet naar concrete documenten omdat deze kunnen verouderen, vervallen of van naam kunnen veranderen. De zinsnede in de omgevingsvisie "dat een goed wateren bodemsysteem meer leidend moet zijn bij nieuwe ontwikkelingen" biedt ons inziens een duidelijke ambitie en doelstelling tot het gebruiken en toepassen van de aandachtspunten en randvoorwaarden zoals opgenomen in uw geschiktheidskaart. B: Dit voegen we toe aan de tekst. **Aanpassing:** In paragraaf 4.5 (p.47) voegen we de volgende zin toe: "Om schade bij hevige regenval te voorkomen wordt bij het (her)inrichten van de openbare ruimte rekening gehouden met een

	als overgang van hoog naar laag, met bijbehorende natuurwaarden en waterbergende en afvoerende functie. Waarbij we met interesse in uw visie hebben gelezen over de eventuele mogelijkheid die u ziet om het deel van Gooiersgracht waar onze (RWZI) leiding loopt weer open te maken ten behoeve van de bufferfunctie en natuurwaarde. Wij zijn nieuwsgierig naar een verdere uitwerking hiervan en denken graag met u mee. Wij vragen u op het thema **voldoende water** aanvullend: A. Gelet op de risico's en kansen vanuit water en bodem in uw visie te verwijzen naar de geschiktheidskaart van ons Waterschap. Op deze wijze kan aan ruimtelijke ontwikkelaars op voorhand inzicht worden geven in condities, aandachtspunten en randvoorwaarden vanuit het water- en bodemsysteem. B. Houdt bij het inrichten van het maaiveld en de openbare ruimte rekening met een mogelijke wateroverlast situatie (zo kan schade en overlast worden voorkomen). C. Aandacht te geven aan goed onderhoud van infiltratievoorzieningen en boven- en ondergrondse bergingen zodat deze naar behoren blijven functioneren. D. Het werken aan een 'toekomstbestendige heuvelrug' expliciet in uw visie te benoemen en de principes daaruit toe te passen in ruimtelijke ontwikkelingen. E. Te zorgen voor een waterbewustzijnsprogramma en campagne onder bewoners om de aandacht voor de maatschappelijke wateropgaven te vergroten. Wij denken hierover graag met u mee. Onderbouwing: In de lente en de zomer wordt het vaker droog. De winters worden juist natter. Regenbuien worden heftiger. Dit kan zorgen voor problemen, vooral op de Heuvelrug waar van nature geen oppervlaktewater aanwezig is. Dit vraagt om een specifieke	mogelijke wateroverlastsituatie." Dit doen we na de zin eindigend op: "… via boven- en ondergrondse bergingen en in oppervlaktewater." C: Het goed onderhouden van voorzieningen is uiteraard een belangrijk punt van aandacht. Dit geldt voor al onze voorzieningen in de openbare ruimte. Dit aandachtspunt nemen we mee in onze beheerplannen voor de openbare ruimte, waarin we ook aandacht zullen besteden aan het goed blijven functioneren van infiltratievoorzieningen en bergingen. D: Het werken aan een 'toekomstbestendige heuvelrug' is ons inziens niet concreet genoeg voor in de omgevingsvisie. De in de omgevingsvisie opgenomen ambities en ruimtelijke keuzes geven ons inziens een concretere sturing. E: In de omgevingsvisie hebben we duidelijke doelen en ambities opgenomen, waaronder (in paragraaf 4.5): "We zetten in op efficiënter watergebruik door inwoners en bedrijven te stimuleren bewuster met water om te gaan en innovatieve technieken te ondersteunen die waterverbruik verminderen." en "We stimuleren inwoners om de trend naar verharding van tuinen te keren en juist te vergroenen." Hoe we dit doen, is een uitvoeringsaspect van de omgevingsvisie. Wij staan open voor uw suggesties en ideeën hiertoe.

	(regionale) aanpak om de Heuvelrug toekomstbestendig te maken door meer water vast te houden en te infiltreren in de bodem. Een robuust watersysteem is cruciaal voor het waarborgen van voldoende water van goede kwaliteit in ons beheergebied. Samenwerking met gemeenten is essentieel om droogte en wateroverlast te beheersen. Op veel plaatsen zijn de grenzen van het water- en bodemsysteem bereikt of overschreden, met als gevolg een slechte waterkwaliteit en kwetsbaarheid voor droogte en wateroverlast, verzilting en bodemdaling: fenomenen die door een veranderend klimaat steeds vaker voorkomen. Wij willen graag vroegtijdig met uw gemeente in gesprek bij de totstandkoming van ruimtelijke plannen om zo samen kunnen zorgen voor een geschikte locatiekeuze en toekomstbestendige inrichting van onze leefomgeving. Water en bodem moeten niet langer een puzzelstukje zijn in ruimtelijke plannen, maar het vertrekpunt van waaruit de hele puzzel wordt gelegd.	
6.2	**Schoon Water** Wij waarderen het dat u in uw visie specifieke aandacht heeft voor de kwaliteit van oppervlaktewater en grondwater. Wij denken graag met u mee in uw streven naar het structureel verhogen van de waterkwaliteit. Wij vragen u op het thema Schoon water aanvullend: A. De KRW-doelen op te nemen als expliciete resultaatsverplichting in uw omgevingsvisie. B. In te zetten op: i. Natuurvriendelijke flauwe oevers en het vermijden van harde beschoeiing. ii. Groen-blauwe dooradering voor ecologische verbindingen. iii. Aanpak van foutieve vuilwateraansluitingen en overstorten. iv. Actief opdrachtgeverschap richting Omgevingsdiensten voor toezicht op lozingen.	A: Het structureel verhogen van de waterkwaliteit is ook voor ons belangrijk. In paragraaf 4.5 geven we dit ook aan en hebben we doelen en ambities opgenomen die moeten bijdragen aan o.a. een betere waterkwaliteit en daarmee het behalen van de doelen van de Kaderrichtlijn Water (KRW). Deze werken we waar nodig onder andere uit in het omgevingsplan en omgevingsprogramma's. B: In de omgevingsvisie staat op p.47: “We zetten ons samen met partners in voor het structureel verhogen van de waterkwaliteit door bijvoorbeeld natuurvriendelijke oevers en aandacht voor het rioleringssysteem.” De door u benoemde maatregelen zijn concrete uitwerking hiervan. Deze aandachtspunten nemen we mee in de uitwerking van de omgevingsvisie via omgevingsprogramma’s en omgevingsplan en toezicht en via concrete projecten en uitvoeringsmaatregelen.

	Onderbouwing: Schoon water is een basisvoorwaarde voor een gezonde stad, recreatie, biodiversiteit en toekomstbestendige landbouw. De waterkwaliteit in ons gebied, en in heel Nederland staat onder druk. In 2027 moeten we voldoen aan de doelen van de Kaderrichtlijn Water (KRW), maar dat halen we alleen als alle overheden hierin hun verantwoordelijkheid nemen. Naast ons waterschap heeft ook uw gemeente hierin een concreet handelingsperspectief: via ruimtelijke ordening, groenbeheer, vergunningverlening en de aanpak van lozingen kunt u direct bijdragen aan schoner water.	

7. Indiener G: Stichting Dynamic Arts

	Zienswijze	***Gemeentelijke reactie***
7.1	Wij verzoeken u om de volgende punten in de definitieve Omgevingsvisie op te nemen: 1. Officiële erkenning van Stichting Dynamic Arts als **partner voor jongeren**, kunst en cultuur in de gemeente Laren. Inclusief benoeming op de website van de gemeente Laren. 2. Opname van **jongerencentrum Stichting Dynamic Arts in De Scheper** als structurele jongerenontmoetingsplek, passend binnen de ambitie om “extra aandacht te hebben voor creatieve broedplekken waar jongeren elkaar kunnen ontmoeten en er ruimte is voor talentontwikkeling”. 3. **Samenwerken** met Stichting Dynamic Arts bij de uitwerking van paragraaf 4.2, om samen met jongeren te bepalen hoe de ambitie van een ‘jongerenkunst en cultuur’ vorm krijgt en om jongeren ontmoetingsplekken te bieden in de openbare ruimte waar zij samen kunnen komen. 4. **Financiële ondersteuning** van generatieverbindende projecten die door Stichting Dynamic Arts worden georganiseerd, in lijn	1. De gemeente waardeert de inzet van de Stichting Dynamic Arts en haar vrijwilligers, maar van officieel erkennen is bij subsidiepartners doorgaans geen sprake. Ook expliciete benoeming van partners op de gemeentelijke website vindt niet plaats. Dat doet echter geen afbreuk aan de waarde die we aan (subsidie)partijen in de gemeente hechten. Wat communicatie over projecten van (subsidie)partners betreft, daarin kan de gemeentelijke communicatieafdeling een rol spelen (lokale kranten, social media etc). 2. De genoemde ambitie om in de gemeente extra aandacht te hebben voor creatieve broedplekken krijgt verdere invulling in de uitwerking van de omgevingsvisie met daarbij passende partners. In het licht van de recente ontwikkelingen op het gebied van de samenwerking tussen Versa Welzijn en Dynamic Arts, zet de gemeente zich in om geschikte huisvesting te bieden aan Dynamic Arts. In het Integraal Huisvestingsplan voor onderwijs worden momenteel verschillende scenario’s uitgewerkt met betrekking tot

	met de visie die stelt dat “evenementen generatieverbindend moeten zijn”.	de toekomstige herontwikkeling van De Scheper, dus mogelijke huisvesting in De Scheper is daar uiteraard van afhankelijk. 3. We hopen dat de ambities en doelen in onze omgevingsvisie anderen inspireren om passende activiteiten en initiatieven te ontplooien. Bijvoorbeeld voor het geven van invulling aan onze ambitie tot het laten ontstaan van een ‘jongerenkunst en cultuur’. Waar nodig en gewenst kan de gemeente daar op enige wijze ondersteuning bij bieden. Ideeën en inbreng vanuit bijvoorbeeld Stichting Dynamic Arts worden daarbij gewaardeerd. 4. In hoeverre de gemeente wel of niet financiële ondersteuning biedt aan een project is een uitvoeringsaspect. Dat bepalen we niet op het moment van vaststellen van de omgevingsvisie en/of in de omgevingsvisie zelf. Dat neemt niet weg dat de gemeente benieuwd is naar de inhoudelijke invulling die Dynamic Arts aan aspecten uit de gemeentelijke visies kan geven, waarbij inderdaad financiële ondersteuning van de gemeente nodig is.
7.2	Toelichting: Wij waarderen de breedte van de visie maar constateren dat de behoeftes van jongeren onvoldoende zijn vertegenwoordigd. Dit is opmerkelijk, omdat jongeren in de visie zelf meerdere keren als *“cruciale generatie voor de toekomst van ons dorp”* worden benoemd. Daarnaast is het opvallend dat Stichting Dynamic Arts, als toonaangevende Larense jongerenorganisatie die al 10 jaar actief is in het dorp, niet expliciet wordt genoemd in de Omgevingsvisie. Onze wortels in Laren gaan diep. Als inwoners en oud-inwoners van Laren zetten wij ons al sinds begin 2000 in om jongeren in het dorp een stem te geven. Veel leden van ons huidige team zijn (oud-)inwoners van Laren en omgeving en dragen de gemeenschap een warm hart toe. Dit is ook de reden geweest voor de oprichting van	In paragraaf 3.3 noemen we een aantal verschillende soorten verenigingen waarin bewoners van Laren actief zijn. Op deze plek zien we ruimte om Dynamic Arts te noemen. Dynamic Arts biedt namelijk aanbod voor een specifieke doelgroep jongeren en kunnen in dit rijtje als voorbeeld gelden. De Jongerenraad van Laren is op dit moment niet permanent actief. Dit passen we in de omgevingsvisie aan. **Aanpassing:** In paragraaf 3.3 (p.28) passen we de tekst als volgt aan: “Bewoners zijn actief in allerlei verschillende soorten verenigingen. Enkele voorbeelden zijn Stichting Oude Landbouwgewassen Laren, de Brinkbus, diverse sportverenigingen, Stichting Dynamic Arts voor jongeren en de BasBEL voor de senioren in de regio. ~~Van de Stichting Oude Landbouwgewassen~~

	Stichting Dynamic Arts, waarmee wij in november 2025 ons 10-jarig bestaan vieren als stichting voor jongeren in de gemeente Laren. Vanuit het jongerencentrum in De Scheper bereiken wij jaarlijks honderden jongeren tussen de 8 en 27 jaar met wekelijkse programma's in muziek, dans, beeldende kunst, spoken word, urban sports en media. Daarmee zijn wij uitgegroeid tot een vaste ontmoetingsplek en creatieve broedplaats voor de Larense jeugd. Jongerencentrum De Scheper (Stichting Dynamic Arts) is een veilige en ondersteunende thuisbasis voor jongeren in Laren. Met wekelijkse creatieve inloopmomenten kunnen jongeren experimenteren, hun passies ontdekken en vaardigheden ontwikkelen. Coaches signaleren vroegtijdig problemen en bieden duurzame oplossingen, wat zorgt voor een preventieve en laagdrempelige ondersteuning. Jongeren op wachtlijsten voor mentale hulp vinden hier tijdelijke steun via gesprekken, buddy's en groepstrajecten. De stichting verbindt kunst en samenleving, met focus op inclusie, talentontwikkeling en cultuur. Evenementen als Nachtblik (met Singer Laren) en Licht in de Luwte (met Rosa Spier Huis) bieden een podium voor jong, lokaal talent. Koppeling met Omgevingsvisie Laren Hoewel de werkzaamheden van Stichting Dynamic Arts aansluiten bij de ambities voor jongeren in de Omgevingsvisie, ontbreekt de stichting in dit beleidsstuk. Terwijl andere voorzieningen (zoals het Brinkhuis, sportaccommodaties en BasBel) wel genoemd worden, mist hiermee erkenning voor de belangrijke rol die de stichting speelt in de gemeenschap en voor de jongerencultuur. De Scheper is voor jongeren een betere ontmoetingsplek dan het Brinkhuis, omdat het zich wel leent voor creatieve programma's en jongeren zich er meer thuis voelen. De stichting kan als partner voor de gemeente fungeren, omdat ze intensief contact heeft met jongeren en ervaring heeft met jeugdparticipatie, zoals bij de opzet	~~Laren en de Brinkbus tot diverse sportverenigingen, de Jongerenraad tot de BasBEL voor de senioren in de regio.~~

	van de jongerenraad Laren en de realisatie van het sportveld bij SV Laren ’99. Kernpunten: • Veilige, creatieve ontmoetingsplek voor jongeren • Preventieve ondersteuning en talentontwikkeling • Evenementen en podium voor jong talent • Belangrijke, maar onbenoemde rol in Omgevingsvisie • Geschikte partner voor gemeente om jongeren te betrekken Conclusie: Stichting Dynamic Arts verdient een expliciete plek in het gemeentelijk beleid, om de belangen en participatie van jongeren in Laren te borgen. Met de door ons voorgestelde toevoegingen sluit de Omgevingsvisie beter aan bij de realiteit en bij de behoeften van jongeren in Laren. Het niet meenemen van Stichting Dynamic Arts in de Omgevingsvisie is een gemiste kans en doet geen recht aan het werk dat al gedaan is en gedaan wordt op het gebied van het binden, inspireren, activeren en betrekken van jongeren in Laren. Door Stichting Dynamic Arts in de visie te verankeren, borgt de gemeente niet alleen haar ambities, maar investeert zij duurzaam in een vitale gemeenschap waarin jongeren actief bijdragen aan de toekomst van Laren.	

8. Indiener H: GGD Gooi en Vechtstreek en GGD regio Utrecht

	Zienswijze	***Gemeentelijke reactie***
8.1	**Rookvrije omgeving toevoegen:** Roken is een hoge oorzaak van sterfte en ziekte1. De fysieke en sociale omgeving spelen een belangrijke rol in tabakspreventie door te beschermen tegen meeroken en tegelijkertijd uit te dragen	Goede voorzieningen zijn o.a. ook gezonde voorzieningen. Het toevoegen van ‘én gezond’ is daarmee naar onze mening dubbelop.

	dat de norm rookvrij is. Zien roken, doet roken. Daarom adviseert de GGD om rookvrij-beleid ook op te nemen in de omgevingsvisie. Dit zou kunnen worden toegevoegd onder 4.2 Ontmoeten en bewegen (in de 1e alinea en in de alinea over 'activerende openbare ruimte') en/of onder 'Gezonde en veilige leefomgeving' (4.6). Hierbij reiken we u een tekstsuggestie aan, voor p. 38. 4.2. Ontmoeten en bewegen: • 1e alinea aanvullen met 'gezond': *We stimuleren een gezonde levensstijl, zorgen voor goede én gezonde voorzieningen om te sporten en bewegen …..* Tekst om (gedeeltelijk of compleet) in te voegen op pagina 38: *We richten ons op het rookvrij maken van plekken in de fysieke leefomgeving waar kinderen, jongeren en kwetsbare groepen komen. Denk aan schoolomgevingen, speeltuinen, sportvelden en terrassen. Ook zetten we in op het beperken van peukenafval in de openbare ruimte en natuur. Roken en meeroken tasten niet alleen de gezondheid aan, maar hebben ook een negatieve impact op de leefomgeving. Peuken zijn een van de meest gevonden vormen van zwerfafval en bevatten schadelijke stoffen die in de bodem en het water terechtkomen. Ook kunnen peuken natuurbranden veroorzaken. Door rookvrije plekken te creëren maken we roken minder zichtbaar en aantrekkelijk voor kinderen, beschermen we hen tegen schadelijke voorbeelden en dragen we bij aan een schonere, veiligere openbare ruimte.*	We voegen de ambitie tot rookvrij maken van plekken toe aan de omgevingsvisie. Hoe we dit doen, werken we o.a. uit in een Preventie- en Handhavingsplan. Dit leidt tot onderstaande aanpassing. **Aanpassing:** In paragraaf 4.2 (p.39) passen we de kop als volgt aan: "Activerende <u>en gezonde</u> openbare ruimte". **Aanpassing:** In paragraaf 4.2 (p.39) voegen we de volgende tekst toe: <u>"We zetten ons in voor het zoveel mogelijk rookvrij maken van plekken waar kinderen, jongeren en kwetsbare groepen samenkomen. Dit beschermt de gezondheid van onze inwoners ."</u>
8.2	'**Gezonde voedingskeuzes gemakkelijker maken**' in de omgevingsvisie van Blaricum en Eemnes toevoegen: Naast roken is ongezonde voeding en overgewicht een van de grote gezondheidsrisico's voor nu en de toekomst. Het percentage Nederlanders met overgewicht zal naar verwachting verder toenemen tot 64% in 2050. De fysieke leefomgeving kan gezond gedrag en het maken van gezonde keuzes bevorderen. Bijvoorbeeld door te sturen op vestigingsbeleid en	Deze zienswijze is met name gericht op de ontwerp omgevingsvisies Blaricum en Eemnes, waarbij de ontwerp omgevingsvisie voor Laren als goed voorbeeld wordt gebruikt. Na nog eens goed nalezen gaan we de tekst voor Laren, en daarmee ons doel en ambitie, nog iets accurater formuleren in onze omgevingsvisie. 'Zo gezond mogelijk' is namelijk wat onduidelijk (hoe ver ga je dan). Daarnaast wordt of iets wel of niet

	reclamebeleid kan de gemeente gezonde voedselkeuzes faciliteren. In de voorliggende omgevingsvisie van Laren zijn hier enkele verwijzingen naar, bijvoorbeeld onder de alinea 'Activerende openbare ruimte' (p.39) "*We vinden gezonde voedingskeuzes belangrijk en stimuleren een zo gezond mogelijk horeca-aanbod. Fastfood restaurants staan we niet toe.*" Dit geeft de gemeente mogelijkheden om gezonde keuzes gemakkelijker te maken. We adviseren om deze gehele zin ook op te nemen in de visie van Blaricum en Eemnes. Indien er tijd en ruimte is zou de hele alinea die nu 'activerende openbare ruimte' heet, verrijkt kunnen worden met gezondheid (gezonde omgeving rondom scholen, sportlokaties). Dat kan door de kop aan te passen naar 'gezonde keuzes en gezond gedrag gemakkelijker maken' waarin dan zowel bewegen, als rookvrij en gezonde (voedsel)keuzes verwerkt kunnen worden.	is toegestaan vooral bepaald in regels en voorschriften zoals in het omgevingsplan. De tekst wordt daar iets op aangepast. **Aanpassing:** In paragraaf 4.2 (p.39) passen we te tekst als volgt aan: "We vinden gezonde voedingskeuzes belangrijk en stimuleren een ~~zo~~ gezond ~~mogelijk~~ horeca-aanbod en een gezond aanbod bij onze sportverenigingen. ~~Fastfood restaurants staan we niet toe.~~ We staan afwijzend tegenover het vestigen van fastfood restaurants."
8.3	**Van ambities naar concrete maatregelen** De overkoepelde ambitie op gezondheid is prijzenswaardig. Zo is het op pagina 20 omschreven als: "*We streven naar een leefomgeving die bijdraagt aan ontmoeting en gezamenlijke activiteiten en het maken van gezonde keuzes, en alle generaties beschermt tegen ongezonde invloeden van buitenaf (o.a. luchtkwaliteit, geluid, veiligheid). We wegen de gezondheid van alle generaties mee in de inrichting van de omgeving. Bij elke nieuwe ontwikkeling staat de vraag centraal: Hoe kan het plan bijdragen aan het (ver)binden van generaties in een gezonde omgeving*". De uitwerking naar concrete en meetbare adviezen zijn beperkt terug te vinden. Gezien de aard van een omgevingsvisie kan dit een politieke keuze zijn. Veel gemeenten in het land geven in hun omgevingsvisie wel aan tenminste te streven naar de **WHO advieswaarden voor luchtkwaliteit en geluid**. Bij een overkoepelende ambitie als bovenstaande lijkt het stellen van een dergelijk minimaal beschermingsniveau wel passend. En voor	De gemeente Laren streeft naar een gezonde leefomgeving. Wij zien de opgave ook om gezondheid en ruimtelijke ontwikkeling directer te koppelen, ook in de uitvoering. Dit is een uitdaging, bijvoorbeeld vanwege de ligging dichtbij de A1 en A27. In de omgevingsvisie staan onze strategische ambities en doelen hiervoor, waaronder dat we meedoen aan de landelijke ambitie om door schonere lucht in 2030 50% gezondheidswinst te boeken ten opzichte van 2016. We voegen daar in de omgevingsvisie aan toe dat we in samenwerking met andere gemeenten ernaar streven om te voldoen aan landelijke normen voor luchtkwaliteit. De uitwerking van hoe de gemeente streeft naar een gezonde en veilige leefomgeving vindt plaats in omgevingsprogramma's (zoals het actieplan geluid) en het omgevingsplan. Het instrument 'monitoring en evaluatie', zoals beschreven in paragraaf 6.6, is hierbij ook van belang.

	nieuw te bouwen woningen zou de minimum-ambitie een slag hoger moeten liggen, door te kiezen voor gezonde locaties waarbij rekening wordt gehouden met **voldoende afstand** tot drukke (snel)wegen om blootstelling aan geluid en luchtverontreiniging te verminderen, in combinatie met een **verbod op rookkanalen** en **hittebestendig**-bestendig bouwen. De gemeenten staan voor een uitdaging om de gestelde ambities op het domein gezondheid en gezonde leefomgeving daadwerkelijk te integreren in de beleidsdomeinen binnen én buiten het sociale domein. Bijvoorbeeld de koppeling van woningbouwambities met gezondheidsambities in het hierboven genoemde voorbeeld over nieuwbouwlocaties. Dat vraagt continue alertheid van ambtenaren, college en raadsleden over mogelijke impact voor gezondheid van voorliggende keuzes in het ruimtelijk domein én structurele borging. Om de eigen ambities te verwezenlijken én gezien de gezondheidsopgaven en de wettelijke mogelijkheden binnen de Omgevingswet, adviseert de GGD om concrete, meetbare kaders en specifieke maatregelen in het sociale en fysieke domein die bijdragen aan het beschermen en bevorderen van gezondheid te ontwikkelen. Dit kan in omgevingsplannen en programma's. Dit vraagt sterke samenwerking tussen het sociale en fysieke domein.	In paragraaf 6.2 van de omgevingsvisie geven we aan dat we samen met partners willen zorgen voor een veilige en gezonde leefomgeving. En dat we graag onze partners, waaronder de GGD, betrekken bij de uitwerking naar omgevingsprogramma's en het omgevingsplan. In paragraaf 6.2 van de omgevingsvisie gaan we nadrukkelijker opnemen dat we daarbij ook aandacht hebben voor het stellen van adequate regels en normen voor diverse milieu aspecten. Daarbij vragen vooral luchtkwaliteit, verkeersgeluid en omgevingsveiligheid om extra aandacht. Een aspect daarvan is bijvoorbeeld ook dat we in, een later stadium, gaan verkennen hoe we in regelgeving willen omgaan met rookkanalen bij nieuwbouw. We zetten ons daarnaast in om het bewustzijn over luchtkwaliteit te vergroten. **Aanpassing:** In paragraaf 4.6 (p.50) voegen we een zin toe: "We zijn aangesloten bij het Schone Luchtakkoord. Daarmee doen we mee aan de landelijke ambitie om door schonere lucht in 2030 50% gezondheidswinst te boeken ten opzichte van 2016. In samenwerking met andere gemeenten streven we ernaar om te voldoen aan landelijke normen voor luchtkwaliteit." **Aanpassing:** In paragraaf 6.2 (p.68) voegen we de volgende tekst toe: "Specifieke aandacht hebben we voor onze verantwoordelijkheid om samen met partners te zorgen voor een gezonde en veilige leefomgeving. Dat betekent onder andere het zoveel mogelijk voorkomen en beperken van veiligheidsrisico's, het bestrijden van rampen en crises en het vergroten van de zelfredzaamheid van onze bevolking in tijden van crisis. Het betekent ook het voorkomen en beperken van risico's voor de instandhouding van een veilig drinkwaterleidingnet, en het stellen en aanscherpen van regels en normen voor milieu aspecten (lucht,

		geluid, trillingen, geur, licht, bodem en omgevingsveiligheid). We nemen dit op in ons beleid. Dit doen we samen met onze partners. ~~Samen met onze partners zorgen we voor borging hiervan in ons beleid.~~"

9. Indiener I: PWN Waterleidingbedrijf Noord-Holland

	Zienswijze	***Gemeentelijke reactie***
9.1	**Bescherming grondwaterbeschermingsgebieden** We zouden graag zien dat in uw visie de mogelijkheid tot infiltreren direct gerelateerd wordt aan het **grondwater-beschermingsgebied**. Infiltreren kan alleen wanneer hier geen risico's op verontreiniging van het grondwater bestaat (artikel 4.48 provinciale verordening). Het feit dat delen van laren in een grondwaterbeschermings-gebied liggen, heeft impact op de mogelijkheden op de bovengrond. We herkennen uw beeld dat we ons gezamenlijk inzetten voor een duurzame drinkwaterproductie. Met project WAAG richten we ons op de toekomstige drinkwatervoorziening en de behoefte hieraan vanuit de woningbouw. Wij verzoeken u te benadrukken dat we gezamenlijk werken aan duurzame en **toekomstgerichte** drinkwatervoorziening. Toelichting: In uw visie benoemt u de relatie tussen duurzame drinkwaterproductie en de kwaliteitsuitdagingen van oppervlaktewater. Omdat grondwater in de huidige situatie de bron voor drinkwater is, bestaat er een minder directe relatie met de kwaliteitsuitdagingen van oppervlaktewater dan in een mogelijke toekomstige situatie waarin oppervlaktewater als drinkwaterbron kan gaan worden. Het is wenselijk dat de gemeente duidelijk aangeeft de huidige drinkwaterproductie te willen beschermen -onder meer via	We gaan de tekst van de omgevingsvisie verduidelijken. **Aanpassing:** In paragraaf 4.5 (p.46) passen we een zin als volgt aan: "Samen met de drinkwaterbedrijven en waterschappen werken we aan een toekomstbestendig (grond)watersysteem en toekomstgerichte drinkwatervoorziening." **Aanpassing:** In paragraaf 4.5 (p.46) voegen we na de bestaande zin: "Op goed doorlatende ondergrond, zoals zand, passen we infiltratievoorzieningen toe." de volgende zin toe: "We houden hierbij rekening met het door de provincie aangewezen grondwaterbeschermingsgebied."

	grondwaterbeschermings-gebieden én toekomstige ontwikkelingen te willen faciliteren door verbetering van de waterkwaliteit. Daarbij is het van belang om te benadrukken gezamenlijk op te trekken richting een toekomstgerichte drinkwatervoorziening.	
9.2	**Zorgdragen voor drinkwaterinfrastructuur** Zienswijze: PWN verzoekt om de regierol van de gemeente steviger neer te zetten, nu in de visie en in de uitwerking in het definitieve omgevingsplan en onderliggende beleid en werkwijzen. Toelichting: De drinkwatervoorziening is niet alleen het grondwaterwin-gebied, maar ook de ondergrondse infrastructuur. In uw visie benoemt u dat de gemeente regie gaat voeren op de ondergrond in relatie tot de warmtetransitie. Daarnaast wordt benoemd dat de gemeente een omgevingsplan gaat opstellen (paragraaf 4.6). Wij waarderen het feit dat u de regie gaat voeren op de ondergrond. Wij zouden graag zien dat de gemeente voor dat thema een relatie legt naar het omgevingsplan. Daarom denken wij graag mee bij de totstandkoming van uw definitieve omgevingsplan, zodat de huidige en toekomstige tracés van de vitale infrastructuur voor drinkwater geborgd kunnen worden. De inrichting van de openbare ruimte heeft invloed op de drinkwatervoorziening. Door de gevolgen van klimaatverandering, het aanbrengen van steeds meer verharding en de aanleg van warmtenetten stijgt de temperatuur van de bodem met de daarin liggende drinkwaterleidingen waardoor de waterkwaliteit in het geding komt. Drinkwaterbedrijven zijn gehouden aan de eis water te leveren dat niet warmer is dan 25 graden. De aanpak van de hittestress maar ook klimaatadaptatie komen de drinkwaterveiligheid dus ten goede. PWN wordt graag betrokken bij uitwerking van klimaatadaptatie plannen omdat anderzijds bomen ook een bedreiging en een beperking kunnen zijn voor drinkwaterleidingen. De puzzel van boven en ondergrondse ruimte	We willen samen met onze partners zorgen voor een gezonde en veilige leefomgeving. We herkennen het belang van het borgen van een goede drinkwaterinfrastructuur. In paragraaf 6.2 van de omgevingsvisie geven we aan dat we samen met partners willen zorgen voor een veilige en gezonde leefomgeving. En dat we graag onze partners betrekken bij de uitwerking naar omgevingsprogramma's en het omgevingsplan, waaronder drinkwaterbedrijven. In paragraaf 6.2 van de omgevingsvisie gaan we nadrukkelijker opnemen dat we daarbij ook aandacht hebben voor het voorkomen en beperken van risico's voor de duurzame en veilige instandhouding van het drinkwaterleidingnet. In paragraaf 6.2 komt nog onvoldoende naar voren dat we voor een veilige en gezonde leefomgeving en in de uitwerking van de omgevingsvisie, samen met partners ook specifiek aandacht willen hebben voor het stellen van adequate regels en normen voor diverse milieuaspecten. Dit passen we daarom ook gelijk aan. We gaan terughoudend om met de verkoop van publieke gronden in de openbare ruimte. **Aanpassing:** In paragraaf 6.2 (p.68) voegen we de volgende tekst toe: "Specifieke aandacht hebben we voor onze verantwoordelijkheid om samen met partners te zorgen voor een gezonde en veilige leefomgeving. Dat betekent onder andere het zoveel mogelijk voorkomen en beperken van veiligheidsrisico's, het

	beslagen moet integraal gelegd worden. Indien in het beleid de optie van verkoop openbaar groen openblijft, verzoeken wij de belangen van de ligging van de ondergrondse kabels en leidingen te borgen. In uw omgevingsvisie constateert u dat de ruimte in de ondergrond voor kabels en leidingen schaars is. Dat inzicht delen wij vanuit onze ervaring bij het aanleggen van drinkwaternetten. In lijn met die constatering verzoeken wij de gemeente in het omgevingsplan een terughoudend beleid op te nemen op het gebied van verkoop van publieke grond, zodat er zoveel mogelijk ruimte beschikbaar blijft voor publieke zaken zoals klimaatadaptatie, warmtenetten, drinkwater of andere nutsvoorzieningen.	bestrijden van rampen en crises en het vergroten van de zelfredzaamheid van onze bevolking in tijden van crisis. Het betekent ook het voorkomen en beperken van risico's voor een veilig drinkwaterleidingnet, en het stellen en aanscherpen van regels en normen voor milieuaspecten (lucht, geluid, trillingen, geur, licht, bodem en omgevingsveiligheid). We nemen dit op in ons beleid. Dit doen we samen met onze partners. ~~Samen met onze partners zorgen we voor borging hiervan in ons beleid.~~"
9.3	**Verzoek benadrukken belang Laarderhoogt** Zienswijze: Wij verzoeken de gemeente Laren om Pompstation Laarderhoogt met omliggend waterwingebied als aandachtsgebied op te nemen in de omgevingsvisie en in de visie te benoemen dat er ruimte nodig is voor de leidingtracés die naar pompstation Laarderhoogt aangelegd zullen worden. In het toekomstige omgevingsplan kan dit nader worden uitgewerkt en bijvoorbeeld voorzien worden van een kaart met een zoekgebied voor tracés. Toelichting: Pompstation Laarderhoogt bevindt zich binnen de gemeentegrenzen van de gemeente Laren en is het strategische ankerpunt binnen het WAAG project. Laarderhoogt is opgenomen binnen alle alternatieven die op dit moment worden onderzocht voor WAAG. Dit betekent dat ongeacht welk alternatief binnen onze alternatievenstudie gekozen wordt, er in de toekomst drinkwatertransport-leidingen gerealiseerd kunnen gaan worden van ofwel het Amsterdam-Rijnkanaal ofwel de Randmeren richting	Een nieuw drinkwaterleidingtracé brengt naar verwachting enige beperkingen met zich mee voor het gebruik en inrichting van de bovengrond. We maken in de tekst duidelijker dat in de toekomst mogelijk een nieuw drinkwaterleidingtracé wordt gerealiseerd naar pompstation Laarderhoogt. Op het moment dat er meer duidelijk is over de beoogde transportroutes gaan wij graag met u in gesprek om te bepalen of een concretisering in de omgevingsvisie en/of wijziging van het omgevingsplan in de toekomst wenselijk is. **Aanpassing:** In paragraaf 4.5 (p.47) passen we de tekst als volgt aan: "We zetten ons samen met partners in voor een duurzame drinkwaterproductie ~~en het structureel verhogen van de waterkwaliteit door bijvoorbeeld natuurvriendelijke oevers en aandacht voor het rioleringssysteem~~, waaronder het in stand houden en optimaal benutten van pompstation Laarderhoogt met omliggend wingebied. Dit kan betekenen dat in de toekomst een

	Laarderhoogt. Om deze reden achten wij het van belang dit aandachtsgebied op te nemen in de omgevingsvisie. Dit helpt om dit toekomstige initiatief juridisch te verankeren in het omgevingsplan en om fysieke ruimte veilig te stellen voor de leveringszekerheid van drinkwater. We zijn van mening dat het opnemen van dit aandachtsgebied in de omgevingsvisie bijdraagt aan transparantie en daarmee aan de legitimiteit van toekomstige besluitvorming. Door het opnemen van het aandachtsgebied Laarderhoogt, borgen we gezamenlijk de drinkwaterveiligheid en toekomstige drinkwatervoorziening voor de regio. Zo we zorgen ervoor dat nieuwe woningen aangesloten kunnen worden op het drinkwaternet. In deze fase hebben wij nog geen voorkeursalternatief, waardoor het nog niet duidelijk is vanaf welke richting de leidingen naar Laarderhoogt zullen lopen. Op het moment dat er meer duidelijk is over de transportroutes gaan wij graag met u in gesprek of een wijziging in de omgevingsvisie en/of omgevingsplan nodig wordt geacht.	nieuw drinkwaterleidingtracé nodig is naar pompstation Laarderhoogt. In een gebied waar grondwater wordt gebruikt voor drinkwater is het gebruik van de bovengrond zo natuurlijk mogelijk en doen we er alles aan om verontreiniging te voorkomen. Bij ruimtelijke ontwikkelingen houden we rekening met de eventueel toekomstig benodigde voorzieningen voor drinkwater. Samen met partners zetten we ons ook in voor het structureel verhogen van de waterkwaliteit door bijvoorbeeld natuurvriendelijke oevers en aandacht voor het rioleringssysteem.”

10.Indiener J: Buurt Belangen Vereniging Natuurgebied Mauvezand

	Zienswijze	***Gemeentelijke reactie***
10.1	**Natuurgebied Mauvezand:** Op pagina 4, 5,35, 53 van de concept omgevingsvisie is een kaart afgebeeld met daarop de beschermde buitengebieden vermeld. Het beschermde natuurgebied Mauvezand ontbreekt op deze kaart. In artikel 5.4 wordt een onderscheid gemaakt tussen diverse typen buiten gebied. Het buitengebied type 1 zijn de beschermde buitengebieden onder het beheer van het Goois Natuurreservaat. Er worden een aantal van deze gebieden genoemd. Het natuurgebied Mauvezand, dat onder het beheer van het Goois natuurreservaat valt, wordt niet genoemd. We willen u erop wijzen	Het Mauvezand heeft de status van Natuur Netwerk Nederland (NNN). Deze wordt door de provincie bepaald en vastgelegd in de provinciale omgevingsverordening. Dit is en blijft ook voor ons als gemeente een belangrijk uitgangspunt. Passend bij het hoge abstractieniveau van de omgevingsvisie is de gemeente ingedeeld in vier deelgebieden: woonwijken, centrum, bedrijventerreinen en buitengebied. Het Mauvezand betreft een relatief klein gebied, wat nagenoeg geheel wordt omsloten door woongebied. Ondanks de belangrijke status van NNN, wordt het

	dat het hier om een beschermd natuurgebied gaat en dat volgens uw definitie buitengebied type 1 van toepassing is.	Mauvezand daarom ingedeeld in 'woongebied' en niet in 'buitengebied'. In als natuur ingericht NNN-gebied wordt niet gebouwd.
10.2	**Groene ambitie:** • In diverse paragrafen van het concept omgevingsvisie wordt het belang van een groen en bosrijk Laren benadrukt en zelfs de ambitie uitgesproken dit karakter te versterken. Hier wordt echter geen verdere invulling aangegeven of doelen gesteld. • In de overzichtskaart op pagina 4 wordt in de legenda een aantal lanen genoemd waarvan het groene karakter behouden en versterkt zou moeten worden. Tekstueel wordt hier verder niet op terug gekomen. Hierdoor is het onduidelijk welke rol deze lanen spelen in de omgevingsvisie 2040 en de wijze waarop het groene karakter wordt versterkt. • Gezien het unieke karakter van deze lanen, zijn deze van groot belang voor het groene karakter van het dorp. Hetgeen onderkent wordt in de huidige bestemmingsplannen, waarin het groene karakter van het dorp een meer prominente rol speelt. • In het vingerende bestemmingsplan Laren Noord wordt het belang van "groene vingers" onderkent. Deze groene vingers verbinden het dorp en het dorpshart met de buitengebieden. Het belang en behoud van deze lanen en gebieden voor het groene karakter van ons dorp wordt in het geldende bestemmingsplan benadrukt. Veelal zijn deze groene uitlopers gelegen rond de eerdergenoemde lanen en bevinden zich zowel op openbaar gebied als op privé terreinen. In de concept omgevingsvisie vinden we hierover niets terug, wat naar onze mening een duidelijk gemis vormt.	In paragraaf 3.2 (kwaliteiten Dorps en groen karakter) beschrijven we de kwaliteiten en kenmerken van ons dorpse en groene karakter. In deze paragraaf mist in de tekst inderdaad de ambitie tot het willen behouden van de lanen en boswegen als belangrijke groenelementen in onze gemeente. Deze ambitie staat wel op de omgevingsvisiekaart en bijbehorende legenda aangegeven, maar zijn abusievelijk (nog) niet opgenomen in de tekst in hoofdstuk 3. Dit passen we aan. We voegen tevens toe dat specifieke verkavelingskenmerken ook een element zijn van de geleidelijke overgang van het bos en heidegebied naar de kern van Laren. **Aanpassing:** In paragraaf 3.2 (p.27) voegen we toe aan de kenmerken van het dorpse en groene karakter die we willen behouden en waar mogelijk versterken: • ~~Relaties~~ Verbinding met het landschap: de geleidelijke overgang van het bos en heidegebied ~~in~~ naar de kern van Laren via boskavels, landgoederen, engen, specifieke verkavelingskenmerken en een groen netwerk van lanen, boswegen en groene wegprofielen.

11.Indiener L: Coöperatieve vereniging Bijzonder Laren

	Zienswijze	***Gemeentelijke reactie***

11.1	**Positieve punten:** • Erkenning van het belang van het ondernemersklimaat: Wij zijn verheugd dat de Omgevingsvisie het belang van een vitaal ondernemersklimaat voor Laren erkent. De verwijzing naar het behoud en de versterking van het voorzieningenniveau en de aantrekkingskracht van Laren als woon- en vestigingsplaats stemt ons positief. • Focus op een kloppend dorpshart: De ambitie om het dorpshart te behouden en door te ontwikkelen tot een multifunctioneel centrum is van groot belang. Wij ondersteunen de focus op bereikbaarheid, een aantrekkelijke openbare ruimte en het faciliteren van evenementen. • Ondersteuning van lokale ondernemers: Wij waarderen de intentie om lokale ondernemers te ondersteunen, bijvoorbeeld door het bieden van ruimte voor startende ondernemers en het stimuleren van vernieuwing in het aanbod.	-
11.2	Concrete **invulling van bereikbaarheid**: Hoewel de Omgevingsvisie het belang van bereikbaarheid benoemt, ontbreekt het aan concrete maatregelen om dit te waarborgen en te verbeteren. Wij pleiten voor een actief parkeerbeleid, het optimaliseren van de doorstroming en het onderzoeken van alternatieve vervoersopties (bv. shuttle services) om de bereikbaarheid van het centrum te garanderen, zowel voor inwoners als bezoekers.	We vinden het belangrijk dat we (voor bezoekers van buiten) gastvrij en goed bereikbaar blijven, ook voor bezoekers met de auto. Daar profiteren winkels en andere ondernemers van. Behoud van een goede autobereikbaarheid is cruciaal voor behoud van het hoge voorzieningenniveau en woon- en leefklimaat. In de omgevingsvisie maken we voor duurzame mobiliteit en bereikbaarheid de volgende ruimtelijke keuzes, zoals opgenomen in paragraaf 4.3 en 5.1: • Stimuleren van wandelen en fietsen • Versterken en stimuleren gebruik HOV • Vertragen en ontmoedigen doorgaand verkeer • Inrichting dorpscentrum voor verblijven, wandelen, fietsen • Meer parkeren aan randen

		In paragraaf 5.1 (p.57) hebben we opgenomen dat het daarnaast goed zou zijn dat personeel van bedrijven en organisaties meer aan de randen van het centrum en bij de hubs parkeert en/of gebruik maakt van de fiets en openbaar vervoer. Dit kan leiden tot een behoorlijke toename van parkeercapaciteit voor bezoekers en daarmee ook tot minder zoekverkeer. Langparkeren van bezoekers willen we ook graag zoveel mogelijk opvangen aan de randen van Laren. De omgevingsvisie is een strategisch beleidsdocument, waarin de lange termijn ambities en richtinggevende keuzes van de gemeente zijn vastgelegd. In hoofdstuk zes van de omgevingsvisie geven we aan wat de belangrijke vervolgstappen zijn voor het concretiseren en realiseren van de doelen en ambities uit de omgevingsvisies. In de nog vast te stellen Verkeersvisie werken we doelen en ambities ten aanzien van verkeer en mobiliteit verder uit.
11.3	**Betrekken van ondernemers in vervolgtrajecten:** • Het **participatieproces** tot nu toe is al waardevol geweest. Voor de vervolgfase (uitwerkingsagenda, programma's, omgevingsplan) is het van belang dat ondernemers ook structureel worden betrokken. Wij denken aan adviserendetafels, projectgroepen of werksessies met de ondernemers. Dit zal als doe hebben het toekomstbestendig maken van het winkelgebied. • Samenwerking met ondernemers: Wij benadrukken het belang van een actieve en constructieve samenwerking tussen de gemeente en Bijzonder Laren bij de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie. Alleen door gezamenlijke inspanningen kunnen we een vitaal en toekomstbestendig ondernemersklimaat in Laren realiseren.	Als gemeente vinden we participatie belangrijk voor het maken van goed beleid en het vormgeven en uitvoeren van concrete uitvoeringsmaatregelen. Inbreng van onze inwoners, ondernemers en organisaties zoals de Coöperatieve vereniging Bijzonder Laren waarderen wij zeer. De wijze waarop wij dit vormgeven kan per ambitie of situatie verschillen.
11.4	• Faciliteren van innovatie en duurzaamheid: Wij willen graag meer concrete acties zien om **innovatie en duurzaamheid onder ondernemers** te stimuleren. Denk hierbij aan subsidies, advies en	De omgevingsvisie bevat de strategische ambities en doelen voor de fysieke leefomgeving van Laren, waaronder het verminderen van gas- en energieverbruik, het voorkomen van afval en

	begeleiding bij het verduurzamen van bedrijfspanden en het ontwikkelen van nieuwe bedrijfsmodellen.	hergebruik van producten, materialen en grondstoffen en het verbeteren van luchtkwaliteit en omgevingsveiligheid. Hoe en via welke maatregelen we deze kunnen en willen bereiken, bepalen we in de uitvoering van de omgevingsvisie. Het uitvoering geven aan de omgevingsvisie doen wij als gemeenten niet alleen: dit is ook aan onze inwoners en ondernemers. We hopen hierin samen met op te kunnen trekken. Wij treffen momenteel voorbereidingen voor deelname aan het Ontzorgingsprogramma Verduurzaming Middel- en Kleinbedrijven (MKB) van de Provincie Noord-Holland. Dit programma is in het leven geroepen om MKB'ers in Noord-Holland te ondersteunen bij verduurzaming. Ondernemers die zich melden zullen gekoppeld worden aan een coach die begeleiding biedt bij het verduurzamen van het bedrijf. De ondersteuning/begeleiding is maatwerk en hangt af van de behoeften en wensen van de ondernemer.

12.Indiener K: Ondernemer in Laren

	Zienswijze	***Gemeentelijke reactie***
12.1	Pagina 57: Deels parkeren op/bij het Hertenkamp is een ondenkbare situatie. Parkeerplaatsen uit centrum verwijderen of deels verplaatsen is desastreus voor ondernemend laren.	Er zijn twee zienswijzen met een vergelijkbare strekking aan de orde gekomen in de zienswijzen met nummer 3.1 en nummer 5.1. Vanwege onze uitgebreide reacties bij beide zienswijzen verwijzen wij voor onze reactie naar de beantwoording op deze beide zienswijzen.

13.Indiener M: Cooper | Feldman, namens projectteam Coopershof Vredelaan

	Zienswijze	***Gemeentelijke reactie***
13.1	**Woonprogramma.** In par.4.1 staat: "Afspraak is dat tweederde van de nieuwbouw bestaat uit betaalbare woningen en 30% uit sociale huur". Dat kan mogelijk verwarrend zijn en begrepen dat deze zin	In paragraaf 4.1 Generatie(ver)bindend wonen staat op p.36 een zin met de ambitie tot bouw van betaalbare woningen en sociale huur. Deze blijkt niet gemakkelijk te lezen. We passen de zin aan.

	wordt aangepast naar: “Afspraak is dat tweederde van de nieuwbouw bestaat uit betaalbare woningen waarvan 30% uit sociale huur”. In de Woonvisie 2023-2027 wordt onder par.3.2 gesteld: “Bij nieuwbouwwoningen bouwen we tweederde betaalbaar, waarvan een-derde sociale huur, en de rest goedkope koop (tot 355.000) en middeldure huur.” Dat is 33% sociale huur. We begrijpen dat de Woonvise van kracht blijft. Vanuit het Rijk is de betaalbaarheidsgrens voor betaalbare koop in 2025 op €405.000 gesteld en de NHG-grens op €450.000. Dat zou dan voor de 33% midden categorie betaalbare woningen van toepassing zijn. We zien graag een duidelijk en actueel woonprogramma/ schema met percentage en prijzen opgenomen in de Omgevingsvisie met prijspeil 2025, en de samenhang met het woonbeleid uit de Woonvisie 2023-2027 vermeld. Het wordt voor initiatiefnemers, maar ook voor de gemeente en omwonenden dan helder wat het beleid voor de gewenste woningbouwontwikkeling is.	Daarnaast is per abuis opgenomen dat 30% moet bestaan uit sociale huur: in de woonvisie Laren en Blaricum is echter opgenomen dat dit een derde moet zijn. Dit passen we aan conform de in 2023 door de raad in vastgestelde woonvisie Laren en Blaricum. Het woonbeleid staat verder uitgewerkt in de Woonvisie 2023-2027 en is daarin gekoppeld aan een uitvoeringsprogramma. De Woonvisie is een actueel beleidsplan dat mede aan de basis heeft gestaan van deze omgevingsvisie. De in de zienswijze gevraagde detaillering past niet bij het abstractieniveau van de omgevingsvisie. De omgevingsvisie is een strategisch beleidsdocument, waarin de lange termijn ambities en richtinggevende keuzes van de gemeente zijn vastgelegd. In hoofdstuk zes van de omgevingsvisie geven we aan wat de belangrijke vervolgstappen zijn voor het concretiseren en realiseren van de doelen en ambities uit de omgevingsvisies. **Aanpassing:** In paragraaf 4.1 (p.36) passen we een zin als volgt aan: “Afspraak is dat van de totale nieuwbouw een derde bestaat uit sociale huur en dat van het totaal twee derde bestaat uit betaalbare woningen. ~~Afspraak is dat tweederde van de nieuwbouw bestaat uit betaalbare woningen en 30% uit sociale huur.~~”
13.2	**Vereveningfonds**. Onder par.6.4 lezen we de inzet van vereveningsfonds voor betaalbare woningen. Is dat fonds inmiddels van kracht? We begrijpen dat er recent een voorstel met rekenmethode in de raadscommissie is gebracht en de Raad een besluit gaat nemen. We zien in de Omgevingsvisie graag duidelijk aangegeven (of verwijzen naar waar dat is vastgesteld) hoe de financiële afdracht bepaald gaat worden, en hoe de afstemming	De omgevingsvisie is een strategisch beleidsdocument, waarin de lange termijn ambities en richtinggevende keuzes van de gemeente zijn vastgelegd. In hoofdstuk zes van de omgevingsvisie geven we aan wat de belangrijke vervolgstappen zijn voor het concretiseren en realiseren van de doelen en ambities uit de omgevingsvisies, waaronder omgevingsprogramma’s. Het vereveningsfonds is een uitvloeisel van de Woonvisie. De daadwerkelijke invoering en werkwijze wordt via een

	met de initiatiefnemer daarover gaat. Het geeft initiatiefnemers dan een duidelijk kader om tot haalbare planvorming te komen.	omgevingsprogramma geregeld. De in de zienswijze gevraagde detaillering past niet bij het abstractieniveau van de omgevingsvisie.
13.3	**Financiële bijdrage.** Onder par.6.4 lezen we ook de *"financiële bijdrage"* als nieuw financieel instrument in de omgevingswet, om *"initiatiefnemers een bijdrage te vragen aan maatschappelijk relevante ontwikkelingen in de leefomgeving". "Bij uitwerking van deze visie gaan we als gemeente bepalen hoe we met de financiële bijdrage om willen gaan".* We begrijpen dat er vanuit het Rijk een rekenmodel is aangereikt dat door de gemeente nog op maat gemaakt dient te worden, en dat - afhankelijk van de plancomplexiteit en werkverdeling - de kosten voor de planbegeleiding van de gemeente bepaald. De afspraken worden dan in een Plankostenovereenkomst opgenomen. We zien in de Omgevingsvisie (of verwijzen naar waar dat is vastgesteld) graag duidelijk aangegeven hoe de kosten voor planbegeleiding, bovenwijkse voorzieningen en eventuele bijdrage aan maatschappelijk relevante ontwikkelingen bepaald gaan worden, en hoe de afstemming met de initiatiefnemer daarover gaat. Het geeft initiatiefnemers dan een duidelijk kader om tot haalbare planvorming voor de gewenste woningbouw te komen.	In hoofdstuk zes van de omgevingsvisie geven we aan wat de belangrijke vervolgstappen zijn voor het concretiseren en realiseren van de doelen en ambities uit de omgevingsvisies, waaronder het toepassen van het instrument 'kostenverhaal' en 'financiële bijdrage'. De Omgevingswet verplicht gemeenten om bij ruimtelijke ontwikkelingen kosten te verhalen. Dat doet de gemeente veelal via een anterieure exploitatieovereenkomst en het omgevingsplan. Ook bovenplanse kosten kunnen op die manier worden verhaald.

14.Indiener N: Vereniging Vrienden van het Gooi

	Zienswijze	***Gemeentelijke reactie***
14.1	**Behoud natuur en landschap** De VVG heeft als voornaamste doel het voorkomen van aantasting van beschermde natuurgebieden in het Gooi: de gebieden die behoren tot het Natuur Netwerk Nederland en de Natura 2000-gebieden. Het grootste deel van het buitengebied van Laren bestaat hieruit. Wij zijn dan ook heel tevreden dat de concept-Omgevingsvisie aangeeft de ecosystemen, de natuurwaarden en de	De omgevingsvisie brengt verschillende thema's samen, zoals ruimtelijke ordening, milieu, economie, natuur, wonen en mobiliteit. Dit helpt om beleid af te stemmen en tegenstrijdige belangen te balanceren voor behoud en ontwikkeling van de leefomgeving, ook voor het buitengebied. Dat doen we in de omgevingsvisie bijvoorbeeld door het buitengebied in drie typen in te delen en per type een ander

	(agrarische) landschapselementen in het buitengebied te willen behouden en zo mogelijk te versterken. De druk op het buitengebied komt in het algemeen o.m. vanuit de urgente behoefte aan woningen en recreatieve voorzieningen, en de ruimte vragende energieopgaven. De toekomstige ruimteclaims zullen de beschikbare ruimte overstijgen. Ook Laren zal niet ontkomen aan druk op het buitengebied. De concept-Omgevingsvisie geeft aan te streven naar een goede balans tussen natuur en recreatie, een natuur-inclusieve landbouw, een flexibel watersysteem. Het zijn standpunten die we van harte onderschrijven. Maar wat de toekomstige knelpunten tussen concurrerende ruimtevragen zijn en welke keuzes dan gemaakt worden zijn, zijn vragen die niet gesteld worden. Deze worden nu, naar onze mening, vooruitgeschoven waardoor het in deze fase lastig is te beoordelen of en hoe de bescherming van natuur en landschap tegen bedreigingen gewaarborgd gaat worden. Zienswijze: Het zou mooi zijn als in de Omgevingsvisie op z'n minst expliciet wordt uitgesproken dat er waarschijnlijk gedurfde keuzes gemaakt moeten worden, maar dat te allen tijde het buitengebied ongemoeid blijft.	ontwikkelperspectief neer te zetten. Hieruit blijkt waar we welke prioriteiten leggen. We herkennen het dat ruimtelijke keuzes in de schaarse ruimte nu nog niet tot in detail in de omgevingsvisie staan. De detaillering zal vooral aan de orde komen bij concrete initiatieven en ontwikkelingen. Dan vinden de concrete keuzes plaats. De bedoeling is dat we die keuzes dan maken op basis van de doelen en prioriteiten uit de omgevingsvisie.
14.2	**Oriëntatie op andere overheden** Een Omgevingsvisie van een gemeente wordt mede bepaald door het beleid op rijks- en provinciaal niveau. Zo voert de provincie, verantwoordelijk voor de uitvoering van het natuurbeleid, de komende jaren projecten uit voor het versterken van het Natuur Netwerk Nederland en is er subsidie voor de bevordering van biodiversiteit. Hieraan gaat deze concept-visie voorbij. Ook de landelijke urgenties voor woningbouw- en energietransitie met consequenties voor het Gooi worden niet genoemd. En welke afspraken zijn er gemaakt binnen de Metropool Regio Amsterdam, waar Laren deel van uitmaakt? Zienswijze: Kortom, een bredere oriëntatie op overheidsbeleid en uitvoering zou wenselijk zijn.	Afspraken die de gemeente Laren heeft gemaakt met andere overheden en samenwerkingsverbanden zijn verwerkt in de omgevingsvisie Laren. Bij het opstellen van onze omgevingsvisie hebben we ook rekening gehouden met beleid op rijks- en provinciaal niveau. Voor de gemeente Laren zijn bijvoorbeeld de provinciale omgevingsvisie en de provinciale omgevingsverordening belangrijke kaders. Zoals we in onze omgevingsvisie in hoofdstuk zes aangegeven, kunnen we onze ambities en doelen als gemeente niet alleen zelf realiseren. Daarvoor is continue samenwerking nodig met een breed scala aan (regionale) partners. Denk aan provincie, metropoolregio Amsterdam, regio Gooi en Vechtstreek, buurgemeenten, waterschap, drinkwaterbedrijf, veiligheidsregio,

		omgevingsdienst en GGD. Waar nodig en gewenst zullen we die samenwerking ook steeds actief opzoeken. Als gemeente nemen we een regierol waarbij we ook inzetten op het verbinden van partijen om de doelen te bereiken.
14.3	**Participatie** In een omgevingsvisie dient te staan hoe burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en andere bestuursorganen bij de voorbereiding betrokken zijn, en wat de resultaten daarvan zijn. Deze resultaten van de participatie hebben we niet in de concept-visie aangetroffen. De hechte gemeenschap in Laren en het zelf organiserend vermogen wordt als belangrijk aandachtpunt genoemd, waarbij de mensen worden aangemoedigd om met plannen te komen om de gemeente aantrekkelijker te maken. Ook de VVG zet in op een actieve houding van haar leden. En deze leden, met kennis van zaken, laten meedenken vanuit een verantwoordelijkheidsgevoel voor hun groene leefomgeving. De VVG zal dat faciliteren en ondersteunen. De VVG kan dan zo, in samenwerking met deze leden, een goede gesprekspartner van de gemeente zijn en is gaarne bereid aan het participatietraject, waarbij de groene buitenruimte is betrokken, deel te nemen.	Als gemeente vinden we participatie belangrijk voor het maken van goed beleid en het vormgeven en uitvoeren van concrete uitvoeringsmaatregelen. Inbreng van onze inwoners, ondernemers en organisaties zoals de VVG waarderen wij zeer. Hopelijk houd u onze berichtgeving over participatiemomenten in de toekomst nauwlettend in de gaten en attendeert u ook anderen hierop. Het participatieproces voor het opstellen van de omgevingsvisie staat kort weergegeven in paragraaf 1.3 van de omgevingsvisie. De resultaten van de participatie voor de omgevingsvisie zijn als bijlage toegevoegd aan het raadsvoorstel voor het ter inzage leggen van de omgevingsvisie. Dit raadsvoorstel met bijlagen is opgenomen in de agenda van de raadsvergadering op 25 juni 2025, onder agendapunt 11. Deze kunt u inzien door te klikken op de volgende link: https://laren.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Index/185ceffb-815a-4388-b1a0-6895dce386b0 U kunt ook naar de stukken navigeren via de website https://www.laren.nl/ Kik vervolgens op → Bestuur en organisatie → Gemeenteraad → Raadsvergaderingen → Bekijk wanneer er raadsvergadering zijn → en klik op 25 juni 2025.

15.Indiener O: Twee inwoners

	Zienswijze	***Gemeentelijke reactie***

15.1	**3.1 Oorsprong en cultuurhistorie:** Daarbij wil ik opmerken dat het streven van het behouden van de historie van Laren niet altijd doorslaggevend is, dit is gebleken in de afgelopen periode. Grootse gebouwen zoals bij La Gare en bij de Rabobank zijn niet karakteristiek voor het behoud van het dorpse karakter. Deze panden voldoen ook niet aan de vraag naar betaalbare woningen voor senioren en starters. Daarnaast staan er al diverse soortgelijke appartementen te koop, door het hoge prijssegment blijven deze vaak lang te koop staan. Daarnaast lijken er onvoldoende handhavingsmogelijkheden op het naleven van eerder gemaakte afspraken/vergunningen. Een wijziging om van vier appartementen twee appartementen te maken bij La Gare is doorgegaan, waardoor er twee woningen aan de woningvoorraad onttrokken zijn. Het is onduidelijk voor de inwoners van Laren waarom bij deze projecten (zo ook bij de ligweide de Biezem) niet de norm van tweederde betaalbaar en 30% sociale huur wordt toegepast. Het bouwen van stenen voor stenen binnen het beschermde dorpsgezicht en het willen creëren van extra woningen staat in zekere zin haaks op elkaar. Immers in het relatief drukke centrum is er weinig ruimte voor het ombouwen naar kleinere woningen omdat hiermee ook de parkeerdruk toeneemt en de leefbaarheid daalt.	Hoofdstuk 3 bevat de kwaliteiten die we willen behouden en waar mogelijk versterken. Vanuit het licht van onze twee leidende principes {behoud én ontwikkeling + (ver)binden van generaties} hanteren we een aantal ontwikkelprincipes waarop wordt getoetst bij de uitwerking en weging van initiatieven. Deze staan opgenomen in paragraaf 5.2. Het blijft altijd maatwerk waarbij gemeentelijke medewerking steeds per initiatief wordt bepaald. De omgevingsvisie is na vaststelling een nieuw beleidsinstrument, waarmee we onder andere nog duidelijker inzetten op het toevoegen van betaalbare woningen, waaronder sociale huur.
15.2	**3.2 Dorps en groen karakter** Voldoende groen van goede kwaliteit. We zien de afgelopen jaren dat het onderhoud van de groenvoorzieningen ernstig te wensen overlaat. Het zou wenselijk zijn dat bij een aanbesteding van het onderhoud meer aandacht besteed wordt aan de **kwaliteit van het onderhoud** en niet alleen de kosten.	Groen van goede kwaliteit vergt ook goed onderhoud. Dit aspect is altijd onderdeel van het uitvoeren en aanbesteden van groenonderhoud. Recent heeft de gemeenteraad het kwaliteitsniveau voor het groenonderhoud vastgesteld op een iets hoger niveau. We zetten daarnaast ook in op zelfbeheer door inwoners, zoals verwoord in ons Groenbeleidsplan.
15.3	**4.1 Generatieverbindend wonen** Bij inbreiding en het splitsen van woningen missen we een **minimale woongrootte** die niet genoemd wordt als uitgangspunt.	De omgevingsvisie bevat de strategische doelen en ambities voor de gehele fysieke leefomgeving, waaronder het thema generatie(ver)bindend wonen. De in de zienswijze gevraagde

		detaillering past niet in het abstractieniveau van de omgevingsvisie. De minimale grootte van woningen is ook per leeftijdsgroep en doelgroep verschillend en kan ook verschillend zijn per locatie. Het gaat veel meer om de woonkwaliteit en ruimtelijke kwaliteit die wordt toegevoegd en de inpassing ervan in de omgeving.
15.4	**4.2 Ontmoeten en bewegen** *Activerende openbare ruimte:* Voor toekomstige generaties zijn er onvoldoende openbare **speeltuinen** (zoals op de Jordaan en op de gooiergracht). U hanteert als uitgangspunt: Meerdere generaties moet elkaar ontmoeten, echter geen enkele openbare speelvoorziening beschikt over een bankje. Alleen het speelbos heeft dit wel, maar deze is niet geheel toegankelijk voor minder mobiele senioren of rolstoelgebruikers.	In 2024 heeft de gemeente het Speelbeleidsplan Laren 2024-2033 vastgesteld. Dit is een actueel beleidsplan dat mede aan de basis heeft gestaan van deze omgevingsvisie. We herkennen uw opmerkingen. De in de zienswijze gevraagde detaillering past echter niet bij het abstractieniveau van de omgevingsvisie. De omgevingsvisie is een strategisch beleidsdocument, waarin de lange termijn ambities en richtinggevende keuzes van de gemeente zijn vastgelegd. In hoofdstuk zes van de omgevingsvisie geven we aan wat de belangrijke vervolgstappen zijn voor het concretiseren en realiseren van de doelen en ambities uit de omgevingsvisies. Met het Speelruimteplan Laren 2024-2033 werken we aan veilige, geschikte en bereikbare (in)formele speelvoorzieningen met een goede spreiding over het dorp. Het Speelruimteplan richt zich met name op de jeugd (tot 12 jaar). Daarnaast kijken we, als volgende stap, samen met de Sportraad naar mogelijkheden om sport- en speelplekken toe te voegen voor andere leeftijdsgroepen.
15.5	Daarnaast is het **Brinkhuis** voornamelijk geschikt voor senioren en kleine kinderen, voor oudere kinderen is dit niet passend te noemen.	In de omgevingsvisie hebben we opgenomen in paragraaf 4.2 (op p.39): “Daarnaast is het ook van belang om het Brinkhuis nog meer voor jongeren interessant en aantrekkelijk te maken.” In de praktijk zien we dat veel jongeren met name overdag gebruik maken van het Brinkhuis.
15.6	**4.3 Veilige duurzame mobiliteit**	De omgevingsvisie heeft tot doel om de voorzieningen voor fietsen en wandelen (met name in het centrum) te verbeteren.

	Een groot deel van het centrum heeft geen veilige fietsroute, vooral kruispunt Eemnesserweg, rotonde bij Jumbo en kruising bij apotheek zijn onveilig voor fietsers en (jonge) fietsers die naar school gaan. Bereikbaarheid te voet is op verschillende plekken in Laren onvoldoende veilig. Er zijn niet overal trottoirs en ook de kwaliteit van het straatwerk is niet altijd goed, waardoor met name senioren een grotere kans hebben op vallen. Bereikbaarheid met auto is relatief goed, echter het wegdek van de Eemnesserweg laat ernstig te wensen over.	Dat wordt nader uitgewerkt in de verkeersvisie. Concrete projecten en maatregelen benoemen we niet in de omgevingsvisie zelf.
15.7	**4.6 gezonde en veilige leefomgeving** ***Afname overlast houtstook****:* We zien de afgelopen jaren een toename van houtstoken, met name ook in de woonwijken en vaak met onvoldoende gedroogd hout. Vervuiling door houtstook is schadelijk voor de gezondheid doordat er bij het verbranden van hout fijnstof, PAK's, benzeen en koolmonoxide vrijkomen. Houtstook is een significante bron van fijnstof, met een grotere bijdrage dan wegverkeer. Waarom wordt niet gekozen om een meerstappen plan te doen ten aanzien van de stookwijzer, waarbij in de woonwijken deze als verplicht aangemerkt wordt en op termijn hierop gehandhaafd zal worden. Graag een meldpunt maken voor het melden van overlast.	Overlast door houtstook is een complex onderwerp. We zijn ons als gemeente bewust dat houtstook schadelijk is voor de gezondheid en ook overlast kan veroorzaken. Helaas ontbreken duidelijke landelijke normen en regels, waardoor de gemeente niet handhavend kan optreden tegen rookoverlast. Ook kan de gemeente houtkachels niet verbieden. De gemeente focust zich op communicatie en bewustwording over houtstook. In de berichten over houtstook richt de gemeente zich vooral op de overlast die dit kan veroorzaken en de gezondheidseffecten die er optreden; we verwijzen mensen door naar de Stookwijzer en we adviseren mensen om niet tijdens code rood te stoken en elkaar daar ook op aan te spreken. Ook worden er stooktips gegeven. Op de website van de stookwijzer is het ook mogelijk om melding te maken van overlast door houtstook. Deze komen bij de gemeente terecht. Sommige gemeenten koppelen een stookverbod aan code rood van de Stookwijzer. Op dit moment is dit voor de gemeente niet uitvoerbaar, onder andere vanwege onvoldoende personeel voor

		handhaving. Daarnaast moet er bewezen worden dat op een bepaald moment gestookt wordt/werd, wat erg lastig te achterhalen is. Dit maakt handhaving erg moeilijk. De gemeente houdt de landelijke ontwikkelingen in de gaten.
15.8	**5.1 Kloppend dorpshart: Handhaving**: Daarnaast zou het stelselmatiger controleren van foutparkeerders (op laadperron ah, bij apotheek, voor de gall en gall/tetteroo leiden tot hogere inkomsten en een betere leefomgeving.	Handhaving is van belang voor naleving van de regels. De gemeente geeft hier prioriteit aan. Bijvoorbeeld door extra aandacht te besteden aan parkeerexcessen. We zetten ook in op handhaving van de maximale parkeerduur in de blauwe zones. Met de blauwe zones wordt afgedwongen dat meer verschillende mensen van de parkeergelegenheid gebruik kunnen maken hetgeen bijvoorbeeld gunstig is voor winkelbezoekers die met de auto komen.
15.9	U gaat een parkeerplaats buiten het dorp met een **pendeldienst** realiseren. Dit lijkt ons een mooi initiatief, om de parkeerdrukte in het centrum te verminderen.	In paragraaf 5.1 (p.57) hebben we opgenomen dat het daarnaast goed zou zijn dat personeel van bedrijven en organisaties meer aan de randen van het centrum en bij de hubs parkeert en/of gebruik maakt van de fiets en openbaar vervoer. Dit kan leiden tot een behoorlijke toename van parkeercapaciteit voor bezoekers en daarmee ook tot minder zoekverkeer. In de omgevingsvisie wordt niet gesproken over het instellen van een pendeldienst. De omgevingsvisie is een strategisch beleidsdocument, waarin de lange termijn ambities en richtinggevende keuzes van de gemeente zijn vastgelegd. In hoofdstuk zes van de omgevingsvisie geven we aan wat de belangrijke vervolgstappen zijn voor het concretiseren en realiseren van de doelen en ambities uit de omgevingsvisies. In de nog vast te stellen Verkeersvisie werken we doelen en ambities ten aanzien van verkeer en mobiliteit verder uit. Naast projecten die volgen uit gemeentelijk beleid zijn we ook afhankelijk van de samenleving om doelen en ambities te

		realiseren. We verwachten dat ondernemers, inwoners en organisaties ook een bijdrage leveren.
15.10	Bij nieuwbouw wordt er gehandhaafd op parkeren op eigen terrein. We zien echter de laatste jaren dat **grote voortuinen met opritten** worden omgebouwd naar voortuinen zonder oprit en worden auto's op straat geparkeerd, wat de leefbaarheid en veiligheid van de omgeving en weggebruikers vermindert en leidt tot gevaarlijke situaties zoals einde Sint Janstraat tussen Engweg en Hilversumse weg.	We zien graag dat bestaande mogelijkheden voor parkeren op eigen terrein blijven bestaan en worden gebruikt. Het is een te specifiek punt om te benoemen in de strategisch georiënteerde omgevingsvisie.
15.11	***Behoud winkel en bedrijfsbestemmingen.*** Hoe wordt gecontroleerd of het transformeren van bedrijfspanden naar woonruimtes gaan volgens de gewenste uitgangspunten. Panden worden nu omgebouwd tot woonruimtes, zonder dat deze te huur of te koop gestaan hebben als bedrijfspand.	Het beleid van de gemeente is erop gericht om winkels en bedrijfsbestemmingen in het centrumgebied te behouden. Het ombouwen van deze voorzieningen naar woningen is elders in de gemeente onder voorwaarden mogelijk. Door middel van toezicht en handhaving controleren wij of er conform een vergunning is of wordt getransformeerd.
15.12	***Afbeelding 10*** *(p.59: 'schematische en indicatieve weergave van de mogelijkheden en voorwaarden voor het beter benutten van de bestaande woningvoorraad.'):* De eisen lijken niet hard te zijn, er moet worden bijgedragen aan meerdere eisen. Indien niet aan al deze eisen kan worden voldaan, wordt er dan geen vergunning gegeven en wordt er dan gehandhaafd als er toch zonder vergunning wordt gebouwd?	Vanuit het licht van onze twee leidende principes {behoud én ontwikkeling + (ver)binden van generaties} hanteren we een aantal ontwikkelprincipes waarop wordt getoetst bij de uitwerking en weging van initiatieven. Deze staan opgenomen in paragraaf 5.2. Het blijft altijd maatwerk waarbij gemeentelijke medewerking steeds per initiatief wordt bepaald.
15.13	**5.2 Aangename woonwijken** Het **toevoegen van betaalbare woningen** lijkt een onmogelijke opgaven. De meeste mogelijkheden zijn in de afgelopen periode bebouwd of worden nog bebouwd en zijn niet betaalbaar. Er zijn geen duidelijke criteria, kaders voor selectie van gegadigden, wat leidt tot willekeur, ook voor omwonenden, nu de norm naar twee derde opgeschroefd wordt.	De afspraak tot tweederde betaalbare woningen is niet nieuw, maar al in 2023 door de gemeenteraad vastgelegd in de Woonvisie Blaricum – Laren 2023-2027. Het is tevens landelijk beleid en opgenomen in de woondeal met de Regio Gooi en Vechtstreek.
15.14	**5.3 Vitale bedrijventerrein.** Er wordt hier alleen ingegaan op het bedrijvengedeelte, maar niet op het **woninggedeelte van Crailoo**. Het is onduidelijk in hoeverre	De woningen in Crailo worden gebouwd conform de doelen en ambities van de Woonvisie Blaricum – Laren 2023-2027. Dit betekent dat van de totale nieuwbouw een derde bestaat uit

	de wens van tweederde betaalbaar en 30% sociale huur hier gerealiseerd wordt. Bij de ontwikkeling van Crailoo is een derde in het sociale segment, waarom is bij deze plannen niet de twee derde aangehouden zoals wenselijk geacht wordt in de regionale visie? Wat is de verdeling in het middeldure en dure segment. Er wordt gesteld dat er ook een tekort is aan eengezinswoningen tot 600.000,- en seniorenwoningen/ levensloopbestendige woningen. In hoeverre is hiermee rekening gehouden.	sociale huur en dat van het totaal tweederde bestaat uit betaalbare woningen.
15.15	**6.4 Projecten en initiatieven.** Het is wel de vraag of een evenwichtige woningvoorraad niet in grote mate de leefbaarheid in de woonomgeving aantast en wat dan doorslaggevend is. In hoeverre wordt het behouden en versterken van de kernkwaliteiten hierdoor gewaarborgd.	Vanuit het licht van onze twee leidende principes {behoud én ontwikkeling + (ver)binden van generaties} hanteren we een aantal ontwikkelprincipes waarop wordt getoetst bij de uitwerking en weging van initiatieven. Deze staan opgenomen in paragraaf 5.2. Het blijft altijd maatwerk waarbij gemeentelijke medewerking steeds per initiatief wordt bepaald.
15.16	Door één indiener zijn ook zienswijzen ingediend op de **Woonvisie Blaricum – Laren 2023-2027**. Deze lag in de zomer van 2023 ter inzage. De zienswijzen van indiener hebben allen betrekking op de verdere uitwerking en invulling van de ambities en doelen in de omgevingsvisie Laren over het realiseren van voldoende betaalbare woningen. Indiener ziet graag een minimaal aantal of percentage seniorenwoningen en levensloopbestendige woningen toegevoegd en een minimale grootte van een nieuwe woning. En ziet het als onwenselijk om zeer kleine woningen (30m2 tot 50m2) aan de woningvoorraad toe te voegen, omdat deze ook niet levensloopbestendig zijn en deze niet voldoen aan de wensen van de senioren die hun grotere eengezinswoningen achterlaten; ook voor starters zijn dergelijke woningen beperkt mogelijk omdat bij gezinsuitbreiding direct verhuisd moet worden. Daarnaast zou een levensloopbestendige woning moeten beschikken over een verplichte scootmobielstalling.	De Woonvisie Blaricum – Laren 2023-2027 is reeds in 2023 vastgesteld; het indienen van zienswijzen daarop is niet meer mogelijk. Het woonbeleid staat verder uitgewerkt in de Woonvisie 2023-2027 en is daarin gekoppeld aan een uitvoeringsprogramma. De Woonvisie is een actueel beleidsplan dat mede aan de basis heeft gestaan van deze omgevingsvisie. De omgevingsvisie bevat de strategische doelen en ambities voor de gehele fysieke leefomgeving, waaronder het thema generatie(ver)bindend wonen. De gevraagde en/of voorgestelde detaillering past niet bij het abstractieniveau van de omgevingsvisie. Een minimale grootte van woningen is ook per leeftijdsgroep en doelgroep verschillend en kan ook verschillend zijn per locatie.

		Landelijk wordt nu gewerkt aan een wet Versterking regie volkshuisvesting. Deze wordt naar verwachting medio 2026 vastgesteld. Gemeenten worden dan naar verwachting verplicht om een volkshuisvestingsprogramma op te stellen, als een verplicht omgevingsprogramma onder de omgevingswet. De doelen en ambities van onze omgevingsvisie zullen we daar dan in verder detail in uitwerken. Het is aannemelijk dat we daarin dan de strekking van de huidige Woonvisie verwerken en dit dan ook verrijken met nieuwe inzichten en eventuele bijstellingen waar nodig. Zie ook paragraaf 6.3 van onze omgevingsvisie over uitwerking van de omgevingsvisie naar omgevingsprogramma's.

16. Indiener P: Inwoner, geeft aan namens 21 personen te reageren (inwoners Laren + ondernemers Laren + inwoners naburige woonplaatsen)

	Zienswijze	***Gemeentelijke reactie***
16.1	De indieners Inwoners vragen zich af wie er echt baat bij heeft en of de visie wel past bij de lokale belangen waarvoor ze het gemeentebestuur hebben gekozen. De brief roept op tot aanpassingen en meer ruimte voor eigen identiteit en zelfstandige besluitvorming, met name op het gebied van energie, wonen, mobiliteit en verduurzaming. De inwoners willen dat het plan beter aansluit bij hun belangen en dat het gemeentebestuur zijn verantwoordelijkheid neemt om op te komen voor de lokale gemeenschap. Kernvraag: Hoe kan de Omgevingsvisie Laren 2040 beter afgestemd worden op de wensen en behoeften van de inwoners, zonder te veel in te leveren op autonomie en authenticiteit? De indieners maken zich zorgen over diverse punten, zie hieronder.	De ontwerp omgevingsvisie Laren is tot stand gekomen op basis van inbreng van inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. Het participatieproces voor het opstellen van de omgevingsvisie staat kort weergegeven in paragraaf 1.3 van de omgevingsvisie. De resultaten van de participatie voor de omgevingsvisie zijn als bijlage toegevoegd aan het raadsvoorstel voor het ter inzage leggen van de omgevingsvisie. Dit raadsvoorstel met bijlagen is opgenomen in de agenda van de raadsvergadering op 25 juni 2025, onder agendapunt 11. Deze kunt u inzien door te klikken op de volgende link: https://laren.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Index/185ceffb-815a-4388-b1a0-6895dce386b0 U kunt ook naar de stukken navigeren via de website https://www.laren.nl/ Kik vervolgens op → Bestuur en organisatie

		→ Gemeenteraad → Raadsvergaderingen → Bekijk wanneer er raadsvergadering zijn → en klik op 25 juni 2025.
16.2	**Kosten en leefbaarheid**. De financiële gevolgen - bijvoorbeeld voor woningaanpassing, woningdelen, woningsplitsing, kavelsplitsing, energieverbruik en gemeentelijke belastingen - vinden wij onvoldoende inzichtelijk. Voor ons als bewoners kunnen deze lasten onbetaalbaar worden, met als mogelijk gevolg dat wij onze woning zullen moeten verlaten, waarbij de vraag rijst waarheen dan wel?	Voor de gemeente is het betaalbaar houden van lasten voor onze inwoners en ondernemers een belangrijk uitgangspunt.
16.3	Leidt de ambitie omtrent splitsen tot een **gedwongen splitsing** of delen van onze woning(en) of kavels? Moeten wij als inwoners er werkelijk rekening mee houden dat er een kans is op onteigening van een deel van de woning of kavel?	De ambities in de omgevingsvisie leiden niet tot gedwongen splitsing of een verplichting tot het delen van woningen of kavels.
16.4	De doelstelling is in 2050 **energieneutraal** te zijn, dus gasvrij. Wij denken dat dit doel, de energietransitie die gereed moet zijn in 2050, onhaalbaar is. Bovendien willen wij als bewoners gebruik blijven maken van (betaalbaar) gas. Wij hebben hier allerlei redenen voor.	We vinden het belangrijk dat onze leefomgeving op een goede manier wordt doorgegeven aan volgende generaties. Dit betekent onder andere bijdragen aan het voorkomen van verdere klimaatverandering door energieneutraal te worden. Om van het gas af te gaan, hanteren we zowel een buurtgerichte als gemeentebrede aanpak waarin we samen met inwoners en belanghebbenden de mogelijkheden voor duurzame warmte verkennen. Net als bij alle ontwikkelingen is bij de warmtetransitie behoud van het karakter van de woningen en de omgeving het uitgangspunt.
16.5	Op blz 50 lezen wij: "…. waar mogelijke aanscherping van de normen en het bieden van maatwerk gewenst en/of nodig is. Daarbij vragen vooral **luchtkwaliteit, verkeersgeluid en omgevingsveiligheid** om extra aandacht." Welke middelen worden door de gemeente hiervoor ingezet, met welke verplichtingen en consequenties voor ons als bewoners?	We bekijken bij het actualiseren van het omgevingsplan waar mogelijke aanscherping van de normen en het bieden van maatwerk gewenst en/of nodig is. In paragraaf 4.6 geven wij aan wat onze ambities en doelen zijn. Tot 2040 zetten we in op de volgende keuzes om bij te dragen aan een gezonde en veilige omgeving: · Afname overlast houtstook · Beperken geluidsbelasting snelwegen · Beperken geluidsbelasting lokale wegen · Beperking kans op natuurbranden · Aanpak ondermijnende criminaliteit

16.6	Blijft er voldoende en betaalbaar schoon **drinkwater**? Welke maatregelen zouden inwoners zelf kunnen treffen en hoe gaan jullie de inwoners daarbij ondersteunen?	De drinkwaterbedrijven zijn in eerste instantie verantwoordelijk voor voldoende, gezond en betaalbaar drinkwater. Op bijvoorbeeld de website https://www.pwn.nl/elke-druppel-telt staan tips om drinkwater te besparen.
16.7	In de visie wordt er gesproken over het **vertragen en ontmoedigen van doorgaand verkeer**. Dit vinden wij een contradictie omdat elders staat dat het **dorp toegankelijk** dient te blijven voor auto's van buitenaf. Aangezien er plannen zijn voor het aanbieden van o.a. deelmobiliteit en een ontmoedigingsbeleid voor de auto, krijgen wij het gevoel dat er dingen voor ons geregeld en zelfs opgelegd kunnen gaan worden waar wij als vrij mens belemmerd zullen worden in het maken van eigen keuzes. Daar zijn wij het als inwoners en ondernemers pertinent niet mee eens.	Het gaat in de omgevingsvisie om het versterken van de verschillende vervoersmodaliteiten, zonder dat hierbij uit wordt gegaan van dwang tot het niet meer gebruiken van een eigen auto.
16.8	**De HUB's voor personen en goederen** Daarnaast willen wij ons hard maken voor de ondernemers zodat deze zeer belangrijke branche, waar een groot deel van de Larense welvaart op draait, kan blijven voortbestaan. Deze dienen we te koesteren en hen op praktische wijze tegemoet te komen om dit voort te kunnen zetten en zoals er in het plan staat, bevorderen van ondernemerschap en werkgelegenheid.	In de omgevingsvisie gaan we in op het versterken en stimuleren van het gebruik van (H)OV in combinatie met mogelijkheden voor pakketdiensten en logistieke overslagpunten (zie de paragrafen 4.3 en 5.1). En ook op het voldoende ruimte bieden voor werken en ondernemen (paragraaf 4.4 en hoofdstuk 5).
16.9	**Monitoring** • Kunt u ons een overzicht geven van wat de gemeente Laren wil gaan monitoren en hoe dat eruit gaat zien in de praktijk? • Waar worden deze gegevens voor gebruikt, door wie, waar wordt de data opgeslagen, met welke partijen wordt er samengewerkt en wat wordt er na gebruik met deze data gedaan? • In welke mate kan dit de inwoners gaan beperken?	Monitoring is niet meer dan het verzamelen en beoordelen van gegevens. Deze worden gebruikt door de gemeente. Daar kan vervolgens nieuwe besluitvorming op worden gebaseerd. Alle data wordt altijd veilig en conform wetgeving (waaronder privacy) beheerd. Ten eerste gaan we structureel meten hoe de gezondheid en veiligheid in onze leefomgeving ervoor staat. Daarvoor hanteren we de Leefomgevingsfoto. Daar hebben we bij het opstellen van de omgevingsvisie al gebruik van gemaakt. De leefomgevingsfoto beschrijft de situatie van de leefomgeving in onze gemeente op

		een groot aantal thema's (denk aan milieu aspecten zoals geluid, luchtkwaliteit) en laat zien hoe dit zich verhoudt tot landelijke normen en trends. We blijven de Leefomgevingsfoto gebruiken voor monitoring van de feitelijke situatie in de leefomgeving en doen dit om de vier jaar. Aan de hand van de resultaten bepalen we of aanpassing van maatregelen of beleid nodig is. Ten tweede gebruiken we het instrument omgevings-programma's om doelen en ambities uit de omgevingsvisie uit te werken naar concrete, meetbare doelen. Hoe we precies invulling gaan geven aan monitoring is op dit moment nog niet bekend.
16.10	Wij maken ons zorgen dat na afloop van deze inzagetermijn verdere **participatie** ernstig wordt ingeperkt. Terwijl veel belangrijke uitvoeringskeuzes nog moeten volgen, zou het participatieproces al afgesloten zijn. Dat is onwenselijk en democratisch onzuiver. Daarom willen wij dat de directe democratie verankerd wordt in deze Omgevingsvisie. Dat betekent dat bij (cruciale) beslissingen de inwoners geraadpleegd dienen te worden (door stemming/referendum). Bovendien willen wij bij het niet eens worden van bepaalde doelstellingen een Tegenplan indienen.	Als gemeente vinden we participatie belangrijk voor het maken van goed beleid en het vormgeven en uitvoeren van concrete uitvoeringsmaatregelen. Inbreng van onze inwoners, ondernemers en organisaties waarderen wij zeer. Hopelijk houd u onze berichtgeving over participatiemomenten in de toekomst nauwlettend in de gaten en attendeert u ook anderen hierop. Zie voor meer informatie de 'Participatienota Blaricum, Eemnes en Laren'. Deze is door de gemeenteraad vastgesteld op 25 september 2024.

17.Indiener Q: Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek

	Zienswijze	***Gemeentelijke reactie***
17.1	De primaire doelen van de Omgevingswet van (een **gezonde en veilige leefomgeving**) worden niet specifiek genoemd in de inleiding van de ontwerp omgevingsvisie. Het is aan te bevelen dit doel ook op te nemen in paragraaf 1.1 van de inleiding van het ontwerp Omgevingsvisie. Dit kan door in het begin van de a3e alinea na "…behoud en ontwikkeling van de leefomgeving…" de woorden "met aandacht voor veiligheid en gezondheid" op te nemen. Daarbij kan ook een verwijzing naar de	Op pagina 20 benoemen we als een van de leidende principes de ambitie tot een gezonde, duurzame en veilige leefomgeving voor alle generaties. Dit is daarmee een uitgangspunt voor de hele omgevingsvisie. In de omgevingsvisie besteden we op diverse plekken aandacht aan gezondheid en veiligheid. We vinden het niet nodig om dan ook nog een keer aan het begin deze algemeen doelstelling van de omgevingswet te benoemen.

	relevante regelgeving in de Omgevingswet en eventueel de wet veiligheidsregio's worden opgenomen.	
17.2	Paragraaf 4.1 'Generatie (ver)bindend wonen': Aanbevolen wordt om extra aandacht te schenken aan de gevolgen van de vergrijzing en de noodzaak van extra voorzieningen bij combinaties van wonen en zorg. Door vergrijzing zal de zelfredzaamheid van de bewoners afnemen en is meer aandacht voor **brandveiligheid** bij onder andere seniorenwoningen nodig, omdat huidige bouwregelgeving daarin tekort schiet. Ook het netwerk in de buurt kan worden versterkt voor het bevorderen van een veilige woonsituatie., door samenwerking van verschillende betrokken partijen (gemeente, veiligheidsregio, woningcorporaties en zorgorganisaties).	De gemeente Laren herkent de in de zienswijze geschetste ontwikkeling van de vergrijzing en de gevolgen daarvan voor de woon- en leefsituatie van onze inwoners. Een afnemende zelfredzaamheid vraagt extra aandacht voor veiligheid, waaronder brandveiligheid, en voor de aanwezigheid van voorzieningen die wonen en zorg verbinden. In de omgevingsvisie geven wij richting aan deze opgaven op strategisch niveau. Daarbij onderstrepen wij onze verantwoordelijkheid voor een veilige leefomgeving en de noodzaak om veiligheid en ruimtelijke ontwikkeling met elkaar te verbinden. Tevens delen wij het belang dat wordt gehecht aan een sterke samenwerking tussen de gemeente en haar samenwerkingspartners. In paragraaf 4.6 (p. 50) staat hierover opgenomen: *"Specifieke aandacht hebben we voor onze verantwoordelijkheid om samen met partners te zorgen voor een veilige leefomgeving. We streven naar het voorkomen en beperken van veiligheidsrisico's. We bestrijden branden, rampen en crises en vergroten de zelfredzaamheid van mensen die aan deze veiligheidsrisico's zijn blootgesteld."* De opmerkingen uit de zienswijze sluiten hier goed bij aan. De omgevingsvisie geeft de strategische richting. De daadwerkelijke uitwerking – bijvoorbeeld in de vorm van afspraken met partners, het stimuleren van brandveilig bouwen en het versterken van buurt- en zorgnetwerken – vindt plaats in de uitvoeringsprogramma's en in het overleg met betrokken partijen. De gemeente ziet daarbij voor zichzelf de rol als regisseur en verbinder, zoals in de zienswijze wordt gesuggereerd.

		De zienswijze geeft ons daarmee een bevestiging dat de in de visie gekozen koers aansluit bij de maatschappelijke opgaven waar Laren voor staat.
17.3	Paragraaf 4.3 'Veilige duurzame mobiliteit voor iedereen': Het uitgangspunt wordt, dat in de gehele bebouwde kom "30 km/u, tenzij" geldt, afgedwongen door ruimtelijke inrichtingsmaatregelen. Dit zal ook gevolgen hebben voor de **bereikbaarheid en de opkomsttijden van de hulpdiensten**. In de tekst is toegevoegd dat "..de bereikbaarheid (ook voor hulpdiensten) gegarandeerd blijft." Wij zouden echter graag in de tekst een toevoeging zien, dat bij plannen voor ruimtelijke inrichtingsmaatregelen in het wegennet in een vroegtijdig stadium wordt afgestemd met hulpdiensten, zodat opkomsttijden en snelle doorstroom in het ontwerp worden meegewogen.	We vinden het belangrijk dat de hulpdiensten een goede bereikbaarheid behouden, waar opkomsttijden deel van uit maken. Bij grote ingrepen in de inrichting van ons wegennet gaan wij hier vooraf over in overleg met onder andere de hulpdiensten. Dit is ons inziens een te hoge mate van detail om op te nemen in de omgevingsvisie.
17.4	Paragraaf 4.5 'Duurzaam voor volgende generaties': De onderwerpen die met betrekking tot de de **energietransitie** worden genoemd zijn nog (te) beperkt uitgewerkt, waarbij ook geen aandacht wordt besteed aan de **veiligheidsrisico's**. De aandacht is vooral gericht op zonne-energie (met name opwekking en locaties) en de ontwikkeling naar aardgasvrij, zonder dat er aandacht is voor alternatieven en het belang van aandacht voor de risico's. Het is belangrijk dat ook andere aspecten van de energietransitie aandacht krijgen. Het gaat daarbij om de gehele keten, dus naast opwekking ook transport en opslag. Bij de alternatieven voor fossiele brandstoffen is het wenselijk ook waterstof te benoemen. Mogelijk worden deze onderwerpen later in een Programma uitgewerkt, maar dan is het goed daar in de Omgevingsvisie vast naar te verwijzen.	We zien deze opgaven ook. In paragraaf 4.6, op pagina 50, hebben we opgenomen: *"Specifieke aandacht hebben we voor onze verantwoordelijkheid om samen met partners te zorgen voor een veilige leefomgeving. We streven naar het voorkomen en beperken van veiligheidsrisico's. We bestrijden branden, rampen en crises en vergroten de zelfredzaamheid van mensen die aan deze veiligheidsrisico's zijn blootgesteld. Het gaat dan om de volgende risico's: natuurbranden, hittestress, hoogwater/wateroverlast, **de opwek, opslag, transport en gebruik van energie**, het gebruik, opslag en vervoer van gevaarlijke stoffen, uitval van vitale infrastructuur zoals elektriciteit, tele- communicatie en ICT, evenementen, bluswatervoorzieningen en bereikbaarheid voor hulpdiensten. Vitale en kwetsbare functies zoals de energie-infrastructuur en de drinkwater-voorziening zijn essentieel voor de samenleving en moeten bestand zijn tegen klimaatrisico's.*" De wijze waarop we daar invulling aangeven is een uitwerking van de omgevingsvisie, waaronder het omgevingsplan. Daarbij gaan we graag met de

		Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek in gesprek over de kansen en mogelijkheden die er zijn voor onze gemeente.
17.5	Paragraaf 4.6 'Gezonde en veilige leefomgeving': In paragraaf 4.6 wordt zeer beperkt de **externe veiligheidsrisico's** aangehaald. Zo zijn er de snelwegen A1 en A27, maar ook de diverse buisleidingen, gasontvangststations en LPG-tankstations. Tankstations van de toekomst kunnen buiten de fossiele brandstoffen mogelijk een scala van andere vormen van energie gaan leveren. Die kunnen voor hun eigen risico's naar de omgeving zorgen. De snelwegen worden terecht wel als bronnen van milieuhinder in het kader van gezondheid aangemerkt met als items geluid, trillingen, licht en luchtkwaliteit. De invloed op de ruimtelijke ordening gaat echter verder dan die onderwerpen. Een vermelding van al deze risicobronnen voor de fysieke veiligheid, maast die van mogelijke gezondheidsrisico's, maakt de opgavestelling voor een veilige en gezonde leefomgeving compleet. Als informatiebron kan hiervoor de *Atlas van de Leefomgeving* gebruikt worden.	Zie onze reactie op uw zienswijze nummer 17.4.

18.Inbreng vanuit leden van de raadscommissie Ruimte en Infrastructuur Laren op 11 juni 2025

	Zienswijze	***Gemeentelijke reactie***
18.1	Nergens in het stuk wordt aangegeven dat **diversiteit van ons schoolaanbod** aantrekkelijk is voor de vestiging in of wonen in Laren. Er wordt alleen gemeld dat het belangrijk is dat scholen dichtbij en veilig moeten zijn op bladzijde 21. Ik denk dat het goed zou zijn bij het voorzieningen-niveau dat nog toe te voegen op pagina 31	**Aanpassing:** In paragraaf 3.4 (p.31) voegen we aan de bullets toe als kenmerk van het hoge voorzieningenniveau die we willen behouden en waar mogelijk versterken: • "Een grote diversiteit van schoolaanbod".
18.2	Waarom wordt de **doorfietsroute** over het kruispunt met de verkeerslichten ingetekend op bladzijde 4? Deze is nog steeds niet behandeld in de raadsvergadering in de	In de omgevingsvisie geven we in paragraaf 4.3 (p.40/41) aan dat we regionale hoofdfietsroutes realiseren om bijvoorbeeld woon-werkverkeer en school- en familiebezoek op de fiets te stimuleren. Voor de regionale hoofdfietsroute tussen Laren en Hilversum is duidelijk dat

	verkeersvisie en kan zo dus niet doorgegeven worden voor inspraak. Dat zou een verkeerd signaal afgeven.	deze over de Hilversumseweg dient te lopen. De hoofdfietsroutes zijn inmiddels ook opgenomen in het regionale masterplan doorfietsroutes. Hoe deze precies worden ingericht en vormgegeven is een uitwerking. Vanaf het hertenkamp, waar nu ook al het vrijliggende fietspad ophoudt, richting het centrum kan bijvoorbeeld bij reconstructie van de weg worden gekozen voor een inrichting met brede fietsstroken. De verkeersvisie geeft hier verdere richting en invulling aan.
18.3	Op bladzijde 8 wordt niet genoemd dat Laren ook in de regio **samenwerkt met de regio** Gooi en Vechtstreek en de MRA. Zou dat niet daar ook toegevoegd moeten worden?	In paragraaf 6.2 (op pagina 68) gaan we in op de samenwerking met onze partners, waaronder de regio Gooi en Vechtstreek en de MRA. De samenvatting houden we graag héél beknopt. Zodat deze echt de kern bevat. En ook heel praktisch: zodat de samenvatting blijft passen binnen de ruimte van twee pagina's.
18.4	Er staat ergens dat voor **deze visie is afgestemd met** de Omgevingsvisie Blaricum en Eemnes. Hoe moeten we dat lezen, "de afstemming met"? Want het is ons eigen Omgevingsvisie.	De omgevingsvisie van Laren is tegelijk opgesteld met de omgevingsvisies van Blaricum en Eemnes, in één proces. Dit zie je terug in eenzelfde opbouw en structuur van de omgevingsvisies. Elke gemeente krijgt nadrukkelijk haar eigen omgevingsvisie met specifiek voor de eigen gemeente geldende ambities en doelen. In ons omgevingsbeleid werken we samen met onze partners, waaronder onze buurgemeenten. Bij het opstellen van de omgevingsvisie zijn de ambities en doelen daarom ook met hen afgestemd. Vanwege de nauwe samenwerking via de ambtelijke werkorganisatie BEL Combinatie / BEL-gemeenten is er extra aandacht geweest voor het afstemmen van ambities en doelen met de buurgemeenten Eemnes en Blaricum.
18.5	Voorkom dat we data/cijfers op een onjuiste manier gebruiken of interpreteren. We hoeven bijvoorbeeld niet van alles te doen uit angst dat we **krimpen**.	We willen minimaal het huidige aantal inwoners behouden, omdat vergrijzing en huishoudenverdunning op termijn zou kunnen leiden tot een afname van de bevolkingsomvang. Vandaar dat we inzetten op het behoud van het bestaande aantal inwoners en een evenwichtige leeftijdsopbouw. Daarnaast streven we naar een gevarieerde bevolkingsopbouw en voldoende woonmogelijkheden voor alle generaties en alle (kwetsbare)

		groepen. We willen (toekomstige) generaties zoveel mogelijk behouden. In Laren willen we de mogelijkheden vergroten om er te kunnen blijven wonen, ook als je op latere leeftijd hulpbehoevend wordt of als je als jongvolwassene op jezelf wilt gaan wonen. Dat is cruciaal voor het doorgeven van de identiteit en karakteristiek van ons dorp, het zelforganiserende vermogen en de toenemende (mantel) zorgvraag. We maken in de tekst nog iets duidelijker dat deze twee ambities naast elkaar bestaan. **Aanpassing:** In paragraaf 4.1 (p.36) passen we twee zinnen als volgt aan: “Onze ambitie is om op lange termijn het huidige aantal inwoners minimaal te behouden. We streven ook naar een gevarieerde bevolkingsopbouw en voldoende woonmogelijkheden voor alle generaties en alle (kwetsbare) groepen. We willen (toekomstige) generaties zoveel mogelijk behouden. We vergroten de mogelijkheden om in Laren te kunnen ~~kun je~~ blijven wonen, ook als je op latere leeftijd hulpbehoevend wordt of als je als jongvolwassene op jezelf wilt gaan wonen. Dat is cruciaal voor het doorgeven van de identiteit en karakteristiek van ons dorp, het zelforganiserende vermogen en de toenemende (mantel) zorgvraag.”
18.6	Hou rekening met het relatief grote aantal **80-plussers** in onze gemeente als gevolg van het relatief hoge aantal bejaardenhuizen en andere verzorgingshuizen.	In Laren zijn inderdaad relatief veel aantal 80-plussers waardoor wij in landelijke statistieken als een zeer vergrijsde bevolking naar voren komen. Dit komt voor een deel door de aanwezigheid van relatief veel verpleeg- en verzorgingshuizen in Laren, zoals Theodotion en Roza Spier. Daar is rekening mee gehouden bij de in de visie geformuleerde ambities voor generatie(ver)bindend wonen. Zie tevens onze reactie op zienswijze nummer 18.5.
18.7	Als ik naar de totaalplaatjes kijk, dan staan wel de natuurgebieden erin, maar de **Groene Vingers** die zijn op een of andere manier verdwenen. Met het omgevingsplan	In paragraaf 3.2 (kwaliteiten Dorps en groen karakter) beschrijven we de kwaliteiten en kenmerken van ons dorpse en groene karakter. In deze paragraaf mist in de tekst de ambitie tot het willen behouden van

	is het zo dat als het niet op papier staat, dan bestaat het niet meer en dan kun je er ook geen rekening mee houden.	de lanen en boswegen als belangrijke groenelementen in onze gemeente. Deze ambitie staat wel op de omgevingsvisiekaart en bijbehorende legenda aangegeven, maar zijn abusievelijk (nog) niet opgenomen in de tekst in hoofdstuk 3. Dit passen we aan. We voegen tevens toe dat specifieke verkavelingskenmerken ook een element zijn van de geleidelijke overgang van het bos en heidegebied naar de kern van Laren. **Aanpassing:** In paragraaf 3.2 (p.27) voegen we tekst toe aan de kenmerken van het dorpse en groene karakter die we willen behouden en waar mogelijk versterken: • ~~Relaties~~ Verbinding met het landschap: de geleidelijke overgang van het bos en heidegebied ~~in~~ naar de kern van Laren via boskavels, landgoederen, engen, specifieke verkavelingskenmerken en een groen netwerk van lanen, boswegen en groene wegprofielen. Het visiedocument 'Groene Vingers' Laren geeft de visie op de groenstructuur van Laren weer. Dit beleidsplan heeft mede aan de basis gestaan van deze omgevingsvisie. Het visiedeel is in de omgevingsvisie verwerkt op het bijpassende abstractieniveau. Het visiedocument gaf ook een aanzet en methodiek voor hoe de (geschetste) gewenste groenstructuur van Laren in bestemmingsplannen kon worden verwerkt. Dit is destijds, na vaststelling in 2010, verwerkt in al de bestemmingsplannen (thans omgevingsplan) en daarmee voltooid. Deze verwerking naar het omgevingsplan kan in de toekomst in principe worden bijgesteld (op onderdelen) wanneer en waar wenselijk. Op de op 28 juni 2023 vastgestelde Groenstructuurkaart Laren staan de volgende onderdelen weergegeven: de groene wegprofielen (lanen, boswegen en groene buurtwegen); de brinken en andere (bijzondere)

		groene plekken; de engen; de landgoederen en bos & heide. In het huidige Groenbeleidsplan wordt dit beleidsmatig verder uitgewerkt voor het beheer en onderhoud van het gemeentelijke areaal. Het omgevingsplan en het kapbeleid bevatten de vertaling van (behoud van) de gewenste groenstructuur naar regelgeving.
18.8	Kunnen we dat **kunstenaarsdorp** er nou eens uithalen? Dat lees ik iedere keer. Doe dat eens niet. Dat is zo lang geleden.	Eind 19de eeuw kwamen er veel kunstschilders in Laren wonen en werken en werd Laren een kunstenaarsdorp. Dit hebben we op pagina 24 van de omgevingsvisie opgenomen. Op pagina 25 (tweede bullet) benoemen we dat we de 'ontwikkeling tot kunstenaarsdorp met haar karakteristieke villa's door stedelingen gebouwd en de verhalen die daarbij horen' zien als een belangrijk kenmerk van de oorsprong en cultuurhistorie die we willen behouden en waar mogelijk versterken. Wij constateren dat dit een deel van onze bevolking zeer aanspreekt en dat het ook een belangrijke basis is en kan zijn voor verbinding en ontmoeting. Voorbeelden hiervan zijn het Singer, kunstroutes en kunst in de openbare ruimte. Dit betekent overigens niet dat wij hiermee beogen dat alle inwoners van Laren dit kenmerk zouden moeten omarmen of waarderen.
18.9	Het is opmerkelijk dat in dit document **duurzaam** pas onder punt 4.5 komt. Volgens mij is dat het allereerste punt. Als we er niet voor zorgen dat het een beetje duurzaam blijft, dan hoef je ook niet huizen te bouwen, hoef je ook niet musea, hoef je ook geen doorfietsroute te plannen. Volgens mij begint het daarmee.	Duurzaamheid is in de omgevingsvisie een belangrijk element en komt daarom op diverse wijzen naar voren. Allereerst vormen de twee leidende principes een belangrijke basis voor het stellen van concrete doelen en ambities voor duurzaamheid: - In paragraaf 2.3 benoemen we dat een duurzame, veilige en gezonde leefomgeving voor iedereen een belangrijke pijler is voor de overkoepelende ambitie: het binden en verbinden van toekomstige generaties aan het dorp en aan elkaar. - En in paragraaf 2.2 benoemen we dat we een leidend principe nodig hebben die uitgaat van 'behoud én ontwikkeling', juist omdat de leefomgeving onder andere moet worden aangepast aan duurzaamheidsopgaven zoals klimaatverandering, het

		verlagen van de CO2-uitstoot en het versterken van de natuur en biodiversiteit. Deze twee leidende principes werken we uit in de hoofdstukken drie, vier en vijf. Waarin we o.a. nadrukkelijk kiezen voor: duurzaam bouwen en leven, mogelijkheden voor zonne-energie, route naar aardgasvrij, versterken van biodiversiteit, flexibel en betrouwbaar watersysteem, voldoende groen van goede kwaliteit, versterken en stimuleren gebruik (H)OV en stimuleren van wandelen en fietsen. Uit de indeling van en binnen de hoofdstukken kan overigens geen mate van belangrijkheid worden afgeleid. Alle doelen en ambities in de omgevingsvisie Laren zijn belangrijk.
18.10	Wij vinden **erfgoed** ook heel belangrijk en dat missen wij een klein beetje in deze visie.	Behoud van onder andere erfgoed zien wij als heel belangrijk. Behoud van cultureel erfgoed is reeds stevig verankerd in de Verordening Fysieke Leefomgeving (VFL) via de aanwijzing van beschermd dorpsgezicht en monumentale panden en het stellen van regels voor de bescherming ervan. De VFL wordt op een later moment in het Omgevingsplan geïntegreerd. De omgevingsvisie is niet de plek om gedetailleerd op de aanwijzingen en regels in te gaan, maar biedt daarvoor wel het kader. Een van de twee leidende principes in de omgevingsvisie gaat uit van het behouden en versterken van de belangrijke kenmerken van Laren en het gebruiken van deze kenmerken bij ontwikkelingen. In de te hanteren ontwikkelprincipes voor inbreiding en splitsen van kavels en woningen (zoals verwoord in paragraaf 5.2, op pagina 58/60) hebben we dan ook opgenomen dat nieuwe ontwikkelingen worden getoetst op het aansluiten op en bijdragen aan de typische Larense beeldkwaliteit en het voorkomen van aantasting van waardevol erfgoed. In paragraaf 3.1 hebben we de belangrijke elementen en kenmerken van onze oorsprong en cultuurhistorie opgenomen die we willen behouden en waar mogelijk versterken. Ook in de andere

		paragrafen van hoofdstuk drie komen elementen van erfgoed terug als nadrukkelijk te behouden en waar mogelijk te versterken. In de tekst in paragraaf 3.1 staat opgenomen als een van de belangrijke kwaliteiten van Laren: “Heden ten dagen staat Laren bekend als een rijk en prettig woondorp met een grote hoeveelheid aan monumenten. Van de oorsprong als agrarisch dorp, de ontwikkeling tot kunstenaars- en forensendorp en de ligging op de provinciegrens zijn nog diverse sporen terug te vinden. Grote delen in en rond het centrum zijn aangemerkt als beschermde dorpsgezicht. We vinden het belangrijk dat deze historie van Laren behouden blijft en waar mogelijk beter zicht- en beleefbaar wordt.” We zijn van mening dat dit in paragraaf 3.1 nog niet helemaal goed tot zijn recht komt in de opsomming onder kenmerken van de oorsprong en cultuurhistorie die we willen behouden en versterken, vanwege de focus op gebouwen. We willen daarnaast benadrukken dat oude groenstructuren, brinken en engen ook onderdeel zijn van het beschermde dorpsgezicht, zoals onder andere opgenomen in het Groenbeleidsplan Laren. Dit gaan we duidelijker verwoorden in de tekst van paragraaf 3.1 van de omgevingsvisie. **Aanpassing:** In paragraaf 3.1 (p.25) voegen we een bullet toe en passen we een bullet aan in de opsomming onder: “Kenmerken van de oorsprong en cultuurhistorie die we willen behouden en waar mogelijk versterken: • Het beschermde dorpsgezicht waaronder oude groenstructuren, brinken en engen en de beleving ervan.” • “Monumentale panden en cultuurhistorische waarden zoals ~~het beschermde dorpsgezicht,~~ het Brinkhuis, Sint Janskerkhof, de Sint Jansbasiliek en de Johanneskerk en oorspronkelijke verkavelingsstructuren die belangrijk zijn door het verhaal dat ze vertellen.”

18.11	Wij kennen ons **budget**. Dat is beperkt, dus wij moeten keuzes maken. Want als je naar deze visie kijkt en dan gaat bedenken wat voor plannen daar uitrollen, dan kunnen we dat niet allemaal. Misschien moeten we gewoon eens een keer een oefening doen aan het einde van deze rit om eens te kijken, welke beleidsplannen vinden wij belangrijk en waar gaan we onze ambtelijke tijd en onze energie in stoppen en ons geld? Want anders wordt het toch een beetje schieten uit de heup. Wat vinden we nou eigenlijk belangrijk wat als eerste wordt aangepakt? Want ik heb niet het gevoel dat we daar echt grip op hebben, ook voor later.	De omgevingsvisie brengt verschillende thema's samen, zoals ruimtelijke ordening, milieu, economie, natuur, wonen en mobiliteit. Het biedt een kader voor de toekomstige ontwikkeling van een gebied, met aandacht voor o.a. duurzaamheid, gezondheid en leefbaarheid en het vormt de basis voor concrete plannen, programma's en vergunningen. De mate waarin de omgevingsvisie wordt gerealiseerd en geeffectueerd hangt onder andere af van: - De wijze waarop deze door het college via onder andere omgevingsprogramma's wordt vertaald naar concrete projecten en uitvoeringsmaatregelen. - De hoeveelheid budget die er beschikbaar is vanuit de begroting voor het realiseren van projecten en maatregelen. - De hoeveelheid politieke en maatschappelijke wil die er is om plannen en ambities daadwerkelijk te realiseren. - De bijdragen door inwoners, ondernemers en organisaties. De omgevingsvisie is mede bedoeld als inspiratie- en toetsingsinstrument voor ruimtelijke initiatieven en ontwikkelingen. Het is een uitnodiging aan de samenleving om met plannen te komen die rekening houden met onze kernkwaliteiten (hoofdstuk 3) en bijdragen aan de ambities en doelen (hoofdstuk 4 en 5). - De effectiviteit van onze samenwerking met een breed scala aan (regionale) partners. Denk aan woningcorporaties, provincie, regio, GGD, et cetera. Hier gaan we na vaststelling in 2026 verder mee aan de slag! Bij de besteding van de budgetten geeft de omgevingsvisie het ruimtelijk kader om de plannen aan te toetsen. Veel projecten kunnen worden gefinancierd met reguliere budgetten.
18.12	Er wordt gesproken van verbindende generaties en er wordt ook gesproken om die verbinding van die generaties tot stand te brengen. Daar is een middel voor en dat is	Met de omgevingsvisie richten we op het realiseren van twee derde betaalbare woningen van het totaal. Dit betekent dat de overige een derde van het totaal in een duurder segment kan worden gerealiseerd.

	voldoende **betaalbare woningen**. Dat vind ik te kort door de bocht, dus daar moeten we echt nog even naar kijken. Er is een mix van maatregelen nodig om die generaties te verbinden. Wij moeten ook gezinnen kunnen huisvesten voor wie iets minder goedkope woningen ook nog net betaalbaar zijn, dus ook huizen van bijvoorbeeld tussen vijf ton en negen ton. We moeten het niet alleen maar over sociaal en goedkoop betaalbaar hebben, we moeten het ook over die andere doelgroepen hebben die we hier ook moeten kunnen huisvesten. Natuurlijk, de jongeren en senioren, die nemen we allemaal mee. Maar ik vind het een beetje te kort door de bocht hoe het nu is beschreven. Dus graag nog een beetje aandacht daarvoor op termijn.	Daarnaast gaat de ambitie van realisatie van minimaal tweedere betaalbare woningen vooral ook om de nieuwbouwwoningen. In Laren is er weinig ruimte om nieuwbouw te realiseren, dus voor de balans en diversiteit zullen we die optimaal moeten benutten. In de Woonvisie is onderzoek gedaan naar de woningbehoefte op basis van de huidige plancapaciteit (zie p.16-17 Woonvisie 2023-2027). Daaruit blijkt dat er door demografisch verloop een overschot aan dure eengezinskoopwoningen ontstaat, waarbij duur gezien wordt als koopwoningen boven de €600.000. Er is juist een aantoonbaar tekort aan betaalbare eengezinswoningen onder de €405.000,- (prijspeil 2025).
18.13	Dan zou ik graag wat meer aandacht willen hebben op termijn voor **verkeersveiligheid**. Die wilde ik ook nog eventjes neerleggen, want ik vind dat die te weinig aandacht krijgt ook in de Omgevingsvisie. Moet uit de verkeersvisie komen, maar daar moet wat meer aandacht voor komen.	In paragraaf 4.3, op pagina 40, van de omgevingsvisie Laren staat onder 'Wat we willen bereiken en waarom' opgenomen: "De ambitie is een verkeerssituatie in en rondom ons dorp die voldoet aan de volgende mobiliteitswaarden: · Veilig, gezond en aangenaam: we vinden het belangrijk dat onze leefomgeving voor alle generaties veilig, gezond en aangenaam is en dat betekent minder ruimte voor en overlast van verkeer (geluid, onveiligheid, luchtvervuiling)." En op pagina 40/41 staat onder 'Ruimtelijke keuzes' opgenomen: "We realiseren regionale hoofdfietsroutes om bijvoorbeeld woon-werkverkeer, school- en familiebezoek op de fiets te stimuleren. In en rondom gevoelige locaties zoals het dorpshart, scholen en sportlocaties kijken we steeds naar mogelijkheden om de openbare ruimte veiliger te maken voor alle (kwetsbare) weggebruikers."
18.14	Wat wij in een woonvisie hebben aangenomen, was geloof ik het **stenen voor stenen-verhaal**. Dat wordt nergens genoemd en dat mis ik toch een beetje.	Laren heeft een groen karakter. Dit groene karakter wordt ook gewaardeerd en inwoners willen dat karakter zoveel mogelijk beschermen. Toch is bijna geen enkele woningbouwontwikkeling mogelijk als ook niet bomen worden gekapt en/of ten koste gaat van groen.

		In paragraaf 5.2 hebben we ontwikkelprincipes opgenomen waarop initiatieven tot inbreiding of splitsing van kavels en woningen worden getoetst. Daarin hebben we onder andere opgenomen: • "Behoud en waar mogelijk versterking van het groene straatbeeld en behoud van zoveel mogelijk kwalitatief en waardevol groen zoals waardevolle bomen, parken, engen, akkers en andere bijzondere groene plekken." Op locaties waar reeds (veel) verstening aanwezig is, kan veelal makkelijker aan dit ontwikkelprincipe worden voldaan.

19.Overige aanpassingen

	Toelichting	***Aanpassing***
19.1	De omgevingswet is inmiddels reeds geruime tijd ingevoerd. Een zinsnede in paragraaf 1.1 (p.11) verouderd daarmee te snel en passen we aan.	**Aanpassing:** In paragraaf 1.1 (p.11) verwijderen we een deel van de zin: "De omgevingsvisie is een van de belangrijke beleidsinstrumenten onder de Omgevingswet ~~die onlangs is ingevoerd~~."
19.2	In de omgevingsvisie staat in paragraaf 3.1 (kwaliteiten Oorsprong en cultuurhistorie) op p.25 opgenomen: "*We behouden en beschermen **archeologische sporen en waarden** die kenmerkend zijn voor de ontstaans-geschiedenis en ontwikkeling van ons dorp en omgeving.*" Deze zin maakt nu onvoldoende duidelijk dat dit niet alleen gaat om de sporen en waarden vanaf het ontstaan van het dorp Laren (400 na Christus), maar ook van nog (veel) verder terug.	**Aanpassing:** In paragraaf 3.1 (p.25) passen we een zin aan: "We behouden en beschermen archeologische sporen en waarden <u>vanaf het moment van de eerste menselijke activiteiten</u> die kenmerkend zijn voor de ~~ontstaans~~geschiedenis en ontwikkeling van ons <u>landschap en ons</u> dorp ~~en omgeving~~."
19.3	We zetten niet alleen in op het realiseren van regionale hoofdfietsroutes, maar ook op **lokale hoofdfietsroutes**. Dit komt nog onvoldoende duidelijk in de tekst naar voren.	**Aanpassing:** In paragraaf 4.3 (p.40/41) voegen we toe: "We realiseren regionale <u>en lokale</u> hoofdfietsroutes om bijvoorbeeld woon-werkverkeer, school- en familiebezoek op de fiets te stimuleren."

19.4	Zowel op pagina 5 als op pagina 43 staat een gezamenlijke BEL-omgevingsvisiekaart weergegeven. Gemeente Blaricum kiest er echter voor om de mogelijke regionale hoofdfietsroutes en lokale hoofdfietsroutes in het geheel niet in haar omgevingsvisiekaart op te nemen. Om die reden geven wij die hoofdfietsroutes niet weer op de gezamenlijke BEL-omgevingsvisiekaart op p.5 en p.43.	**Aanpassing**: Op de pagina's 5 en 43 verwijderen we de regionale hoofdfietsroutes en lokale hoofdfietsroutes zoals die nu binnen de grenzen van de gemeente Blaricum zijn ingetekend op de kaart.
19.5	Op de omgevingsvisiekaart Laren staat met geel als verkenningsrichting aangeduid: 'Verkennen mogelijkheden zonne-energie langs snelwegen'. Deze verkenning heeft recent inmiddels plaatsgevonden en is afgerond. Uit het voorkeurscenario van Rijkswaterstaat (RWS) is gebleken dat de zoekgebieden van Laren zijn afgevallen. De zoekgebieden bestonden uit geluidswallen langs de A1, zoekgebieden in de oksels van op- en afritten van snelwegen, en een zoekgebied bij Crailo. De redenen hiervoor zijn: ○ Geluidsschermen zijn afgevallen omdat deze grotendeels zeer begroeid zijn. Tevens is de constructieve stevigheid van de schermen onvoldoende om hier zonnepanelen aan op te hangen. Ook zorgen de bomen in de buurt voor te veel schaduw. ○ De percelen in en rondom de oksel bij de Heidelaan (vlak bij de gemeentegrens met Eemnes) afgevallen vanwege te veel begroeiing (bomen) ○ Het perceel bij de Vredelaan/Rijksweg-Oost ook te veel begroeiing (bomen) ○ De percelen bij carpool Crailo: Ook begroeiing (bomen) en plannen voor een carpoolplaats Dit is recent via een raadsinformatiebrief met de raad gedeeld. We verwijderen daarom deze aanduiding op de omgevingsvisiekaart.	**Aanpassing**: Op de pagina's 4, 5 en 35 verwijderen we de gele/lichtgroene arcering voor 'Verkennen mogelijkheden zonne-energie langs snelwegen' op de kaart en uit de legenda.

19.6	In paragraaf 4.6 van de omgevingsvisie geven we aan dat we streven naar een beperking van de kansen op natuurbranden. Omdat Laren relatief veel woningen heeft met een rieten kap, en een rieten kap woning een verhoogd brandrisico heeft, streven we ook naar een beperking van **rietkapbranden** en een grotere bewustwording bij onze inwoners over het verhoogde brandgevaar van woningen met een rieten kap. Dit voegen we toe.	**Aanpassing:** In paragraaf 4.6 (p.50) passen we een bullet onder 'Ruimtelijke keuzes' als volgt aan: 1. "Beperking kans op natuur- en rietkapbranden" **Aanpassing:** In paragraaf 4.6 (p.51) passen we een koptitel als volgt aan: "Beperking kans op natuur- en rietkapbranden" **Aanpassing:** In paragraaf 4.6 (p.51) voegen we de volgende tekst toe: "In woongebieden streven we naar een grotere bewustwording bij onze inwoners over het verhoogde brandgevaar van woningen met een rieten kap."
19.7	In paragraaf 4.6 van de omgevingsvisie geven we aan dat we samen met onze inwoners, ondernemers en veiligheidspartners zoals politie en openbaar ministerie werken aan het tijdig signaleren, voorkomen en aanpakken van ondermijnende criminaliteit. In het vastgestelde Integraal Veiligheidsplan (IVP) zijn ook high impact crimes, zoals inbraken, genoemd als speerpunt naast ondermijnende criminaliteit. In de omgevingsvisie voegen we daarom toe dat we ook werken aan het tijdig signaleren, voorkomen en aanpakken van **inbraken**.	**Aanpassing:** In paragraaf 4.6 (p.50) passen we een bullet onder 'Ruimtelijke keuzes' als volgt aan: 1. "Aanpak ~~ondermijnende~~ criminaliteit" **Aanpassing:** In paragraaf 4.6 (p.51) passen we een koptitel als volgt aan: "Aanpak ~~ondermijnende~~ criminaliteit" **Aanpassing:** In paragraaf 4.6 (p.51) passen we een zin als volgt aan: "Samen met onze inwoners, ondernemers en veiligheidspartners zoals politie en openbaar ministerie werken we aan het tijdig signaleren, voorkomen en aanpakken van ondermijnende criminaliteit en inbraken."
19.8	Schrijffout.	**Aanpassing:** In paragraaf 5.1 (p.55/56) passen we een zin aan: "Dat bestaat uit breed toegankelijk (betaalbaar) aanbod voor de hele bevolking van Laren en uit winkelaanbod in het hogere segment die ook ~~door~~ veel bezoekers van buiten trekken."
19.9	Schrijffout.	**Aanpassing:** In paragraaf 5.1 (p.56) voegen we aan een zin toe: "Toevoeging van horeca is gewenst als het een vernieuwende aanvulling is."

19.10	Schrijffout.	**Aanpassing:** In paragraaf 6.2 (p.68) voegen we een komma toe tussen buurgemeenten en waterschap in zin: “Denk aan woningcorporaties, provincie, regio, buurgemeenten, waterschap, drinkwaterbedrijf, veiligheidsregio, omgevingsdienst en GGD.”
19.11	Schrijffout.	**Aanpassing:** In paragraaf 6.4 (p.69) voegen we een letter s toe in de zin: “De omgevingsvisie is mede bedoeld als inspiratie- en toetsingsinstrument voor ruimtelijke initiatieven en ontwikkelingen.”
19.12	In onze omgevingsvisie geven we op onze omgevingsvisiekaarten op de pagina’s 4, 5, 35 en 43 ook steeds deels of geheel de **omgevingsvisiekaarten van onze buurgemeenten** Blaricum en Eemnes weer. Elke gemeente besluit uiteraard geheel zelfstandig over de inhoud en verbeelding van de eigen omgevingsvisiekaarten. Dit betekent dat elke gemeente geheel eigenstandig de eigen omgevingsvisiekaart kan aanpassen, zowel bij de eerste definitieve vaststelling van de omgevingsvisie als bij een latere wijziging. Om deze verbeeldingen van de buurgemeenten in onze omgevingsvisie actueel te houden, passen we deze aan op het moment dat de raden van Blaricum of Eemnes hun omgevingsvisiekaart wijzigen ten opzichte van de in onze omgevingsvisie opgenomen verbeelding. Dit doen we alleen voor zover we hun omgevingsvisiekaarten zichtbaar maken in onze omgevingsvisie Laren en uiteraard alleen indien dit op geen enkele wijze leidt tot een wijziging van de Larense doelen en ambities in de omgevingsvisie Laren.	**Aanpassing:** Na vaststelling of wijziging van de omgevingsvisies van Blaricum en Eemnes passen we indien nodig op de pagina’s 4, 5, 35 en 43 onze verbeelding van de omgevingsvisiekaarten van de gemeenten Blaricum en Eemnes aan, voor zover we hun omgevingsvisiekaarten zichtbaar maken in onze omgevingsvisie Laren en alleen indien dit op geen enkele wijze leidt tot een wijziging van de Larense doelen en ambities in de omgevingsvisie Laren.

Conclusie

In de beantwoording van de zienswijzen is naar voren gekomen dat een aantal aspecten in de omgevingsvisie aangepast gaan worden. De aanpassingen zijn hier overzichtelijk op een rij gezet. Door middel van het doorhalen (bijvoorbeeld: ~~akker~~) van tekst is aangegeven wat wordt verwijderd en met onderstrepen van tekst is aangegeven wat wordt toegevoegd.
Wanneer in deze nota wordt verwezen naar een paginanummer in de omgevingsvisie, dan wordt verwezen naar de paginanummering in de ontwerp omgevingsvisie Laren, zoals opgenomen in de pdf-versie in boekvorm en met foto-illustraties en o.a. in te zien op: https://laren.edataloket.eu.

Aanpassing in omgevingsvisie Laren:	**Zie voor toelichting reactie op zienswijze met nummer:**
Aanpassing: Op de pagina's: 8, 18 (3x), 69 en 70 (2x) vervangen we het woord 'kernkwaliteit' door het woord 'kwaliteiten'.	4.2
Aanpassing: In paragraaf 1.1 (p.11) verwijderen we een deel van de zin: "De omgevingsvisie is een van de belangrijke beleidsinstrumenten onder de Omgevingswet ~~die onlangs is ingevoerd~~."	19.1
Aanpassing: in paragraaf 1.4 (p. 15) passen we de volgende zin als volgt aan: "In hoofdstuk 3 gaan we in op de ~~kenmerken en~~ kwaliteiten van onze gemeente die we willen behouden."	4.2
Aanpassing: In paragraaf 2.3 (p.20) passen we een zin als volgt aan: "Daar komt bij dat een ~~steeds groter~~ deel van de ~~jongeren~~ jongvolwassenen noodgedwongen wegtrekt."	4.4
Aanpassing: In paragraaf 3.1 (p.25) passen we een zin aan: "We behouden en beschermen archeologische sporen en waarden vanaf het moment van de eerste menselijke activiteiten die kenmerkend zijn voor de ~~ontstaans~~geschiedenis en ontwikkeling van ons landschap en ons dorp ~~en omgeving~~."	19.2
Aanpassing: In paragraaf 3.1 (p.25) passen we een bullet aan in de opsomming onder: "Kenmerken van de oorsprong en cultuurhistorie die we willen behouden en waar mogelijk versterken:	4.13

• "De agrarische oorsprong met haar waardevolle boerderijen, engen, de nog zichtbare oorspronkelijke ambachten en de verhalen erachter."	
Aanpassing: In paragraaf 3.1 (p.25) voegen we een bullet toe en passen we een bullet aan in de opsomming onder: "Kenmerken van de oorsprong en cultuurhistorie die we willen behouden en waar mogelijk versterken: • "Het beschermde dorpsgezicht waaronder oude groenstructuren, brinken en engen en de beleving ervan." • "Monumentale panden en cultuurhistorische waarden zoals ~~het beschermde dorpsgezicht,~~ het Brinkhuis, Sint Janskerkhof, de Sint Jansbasiliek en de Johanneskerk en oorspronkelijke verkavelingsstructuren die belangrijk zijn door het verhaal dat ze vertellen."	4.5 + 18.10
Aanpassing: In paragraaf 3.2 (p.27) voegen we toe aan de kenmerken van het dorpse en groene karakter die we willen behouden en waar mogelijk versterken: • ~~Relaties~~ Verbinding met het landschap: de geleidelijke overgang van het bos en heidegebied ~~in~~ naar de kern van Laren via boskavels, landgoederen, engen, specifieke verkavelingskenmerken en een groen netwerk van lanen, boswegen en groene wegprofielen.	1.1 + 4.7 + 10.2 + 18.7
Aanpassing: In paragraaf 3.3 (p.28) passen we de tekst als volgt aan: "Bewoners zijn actief in allerlei verschillende soorten verenigingen. Enkele voorbeelden zijn Stichting Oude Landbouwgewassen Laren, de Brinkbus, diverse sportverenigingen, Stichting Dynamic Arts voor jongeren en de BasBEL voor de senioren in de regio. ~~Van de Stichting Oude Landbouwgewassen Laren en de Brinkbus tot diverse sportverenigingen, de Jongerenraad tot de BasBEL voor de senioren in de regio.~~	4.8 + 7.2
Aanpassing: In paragraaf 3.4 (p.31) voegen we aan de bullets toe als kenmerk van het hoge voorzieningenniveau die we willen behouden en waar mogelijk versterken: • "Een grote diversiteit van schoolaanbod".	18.1
Aanpassing: In paragraaf 4.1 (p.36) passen we twee zinnen als volgt aan: "Onze ambitie is om op lange termijn het huidige aantal inwoners minimaal te behouden. We streven ook naar een gevarieerde bevolkingsopbouw en voldoende	4.10 + 18.5

woonmogelijkheden voor alle generaties en alle (kwetsbare) groepen. We willen (toekomstige) generaties zoveel mogelijk behouden. We vergroten de mogelijkheden om ~~i~~n Laren te kunnen ~~kun je~~ blijven wonen, ook als je op latere leeftijd hulpbehoevend wordt of als je als jongvolwassene op jezelf wilt gaan wonen. Dat is cruciaal voor het doorgeven van de identiteit en karakteristiek van ons dorp, het zelforganiserende vermogen en de toenemende (mantel) zorgvraag."	
Aanpassing: In paragraaf 4.1 (p.36) passen we een zin als volgt aan: "Afspraak is dat van de totale nieuwbouw een derde bestaat uit sociale huur en dat van het totaal twee derde bestaat uit betaalbare woningen. ~~Afspraak is dat tweederde van de nieuwbouw bestaat uit betaalbare woningen en 30% uit sociale huur.~~"	13.1
Aanpassing: In paragraaf 4.1 (p.37) passen we de tekst als volgt aan: "In het dorp zijn op ~~kleine~~ een schaal die past bij Laren mogelijkheden voor woningbouw op inbreidings- en transformatielocaties. We zetten in op de ontwikkeling van kleinschalige woningbouw ~~op de uit het woningbouwlocatieonderzoek voortgekomen locaties.~~ binnen bestaand stedelijk gebied en direct daarop aansluitende locaties. Mogelijke inbreiding moet voldoende passend zijn op de locatie en in de omgeving. We hanteren daarbij de ontwikkelprincipes zoals opgenomen in paragraaf 5.2. Deze gaan onder andere over behoud van waardevol groen, de beeldkwaliteit en de verkeerssituatie. De toepassing ervan blijft altijd maatwerk."	1.1 + 4.7
Aanpassing: In paragraaf 4.2 (p.39) passen we de kop als volgt aan: "Activerende en gezonde openbare ruimte".	8.1
Aanpassing: In paragraaf 4.2 (p.39) voegen we de volgende tekst toe: "We zetten ons in voor het zoveel mogelijk rookvrij maken van plekken waar kinderen, jongeren en kwetsbare groepen samenkomen. Dit beschermt de gezondheid van onze inwoners ."	8.1
Aanpassing: In paragraaf 4.2 (p.39) passen we te tekst als volgt aan: "We vinden gezonde voedingskeuzes belangrijk en stimuleren een ~~zo~~ gezond ~~mogelijk~~ horeca-aanbod en een gezond aanbod bij onze sportverenigingen. ~~Fastfood restaurants staan we niet toe.~~ We staan afwijzend tegenover het vestigen van fastfood restaurants."	8.2

Aanpassing: In paragraaf 4.3 (p.40/41) voegen we toe: “We realiseren regionale en lokale hoofdfietsroutes om bijvoorbeeld woon-werkverkeer, school- en familiebezoek op de fiets te stimuleren.”	19.3
Aanpassing: In paragraaf 4.5 (p.46) passen we een zin als volgt aan: “Samen met de drinkwaterbedrijven en waterschappen werken we aan een toekomstbestendig (grond)watersysteem en toekomstgerichte drinkwatervoorziening.”	9.1
Aanpassing: In paragraaf 4.5 (p.46) voegen we na de bestaande zin: “Op goed doorlatende ondergrond, zoals zand, passen we infiltratievoorzieningen toe.” de volgende zin toe: “We houden hierbij rekening met het door de provincie aangewezen grondwaterbeschermingsgebied.”	9.1
Aanpassing: In paragraaf 4.5 (p.47) voegen we de volgende zin toe: “Om schade bij hevige regenval te voorkomen wordt bij het (her)inrichten van de openbare ruimte rekening gehouden met een mogelijke wateroverlastsituatie.” Dit doen we na de zin eindigend op: “… via boven- en ondergrondse bergingen en in oppervlaktewater.”	6.1
Aanpassing: In paragraaf 4.5 (p.47) passen we de tekst als volgt aan: “We zetten ons samen met partners in voor een duurzame drinkwaterproductie ~~en het structureel verhogen van de waterkwaliteit door bijvoorbeeld natuurvriendelijke oevers en aandacht voor het rioleringssysteem~~, waaronder het in stand houden en optimaal benutten van pompstation Laarderhoogt met omliggend wingebied. Dit kan betekenen dat in de toekomst een nieuw drinkwaterleidingtracé nodig is naar pompstation Laarderhoogt. In een gebied waar grondwater wordt gebruikt voor drinkwater is het gebruik van de bovengrond zo natuurlijk mogelijk en doen we er alles aan om verontreiniging te voorkomen. Bij ruimtelijke ontwikkelingen houden we rekening met de eventueel toekomstig benodigde voorzieningen voor drinkwater. Samen met partners zetten we ons ook in voor het structureel verhogen van de waterkwaliteit door bijvoorbeeld natuurvriendelijke oevers en aandacht voor het rioleringssysteem.”	9.3
Aanpassing: In paragraaf 4.6 (p.50) voegen we een zin toe: “We zijn aangesloten bij het Schone Luchtakkoord. Daarmee doen we mee aan de landelijke ambitie om door schonere lucht in 2030 50% gezondheidswinst te boeken ten opzichte van 2016. In samenwerking met andere gemeenten streven we ernaar om te voldoen aan landelijke normen voor luchtkwaliteit.”	8.3

Aanpassing: In paragraaf 4.6 (p.51) passen we de tekst als volgt aan: “Met deze snelheidsreductie is het wellicht mogelijk om de beeldbepalende klinkers die kenmerkend zijn voor Laren als bestrating te behouden en tegelijk te zorgen voor een afname tot een acceptabele geluidsbelasting. Voor verdere geluidsreductie en comfort kunnen daarbij eventueel ook geluidsarme klinkers of asfalt voor fietsstroken worden toegepast. Of klinkerbestrating kan blijven, hangt ook af van de verkeersintensiteit en of de weg op een doorgaande fietsroute ligt. Dat zal steeds per situatie bekeken moeten worden.”	4.14
Aanpassing: In paragraaf 4.6 (p.50) passen we een bullet onder ‘Ruimtelijke keuzes’ als volgt aan: “Beperking kans op natuur- en rietkapbranden”	19.6
Aanpassing: In paragraaf 4.6 (p.51) passen we een koptitel als volgt aan: “Beperking kans op natuur- en rietkapbranden”	19.6
Aanpassing: In paragraaf 4.6 (p.51) voegen we de volgende tekst toe: “In woongebieden met veel rieten kappen streven we naar een grotere bewustwording bij onze inwoners over het verhoogde brandgevaar van woningen met een rieten kap.”	19.6
Aanpassing: In paragraaf 4.6 (p.50) passen we een bullet onder ‘Ruimtelijke keuzes’ als volgt aan: “Aanpak ~~ondermijnende~~ criminaliteit”	19.7
Aanpassing: In paragraaf 4.6 (p.51) passen we een koptitel als volgt aan: “Aanpak ~~ondermijnende~~ criminaliteit”	19.7
Aanpassing: In paragraaf 4.6 (p.51) passen we een zin als volgt aan: “Samen met onze inwoners, ondernemers en veiligheidspartners zoals politie en openbaar ministerie werken we aan het tijdig signaleren, voorkomen en aanpakken van ondermijnende criminaliteit en inbraken.”	19.7
Aanpassing: In paragraaf 5.1 (p.55/56) passen we een zin aan: “Dat bestaat uit breed toegankelijk (betaalbaar) aanbod voor de hele bevolking van Laren en uit winkelaanbod in het hogere segment die ook ~~door~~ veel bezoekers van buiten trekken.”	19.8

Aanpassing: In paragraaf 5.1 (p.56) voegen we aan een zin toe: “Toevoeging van horeca is gewenst als het een vernieuwende aanvulling is.”	19.9
Aanpassing: In paragraaf 5.1 (p.56) passen we de tekst als volgt aan: “We bekijken per locatie hoe de openbare ruimte slimmer en aangenamer ingericht kan worden. Met de snelheidsreductie is het ook mogelijk om de beeldbepalende klinkers die kenmerkend zijn voor Laren als bestrating te behouden en tegelijk te zorgen voor een afname van de geluidsoverlast. ~~Eventueel~~ Voor verdere geluidsreductie en comfort kunnen daarbij eventueel ook geluidsarme klinkers of asfalt voor fietsstroken worden toegepast. Of klinkerbestrating kan blijven, hangt ook af van de verkeersintensiteit en of de weg op een doorgaande fietsroute ligt. Dat zal steeds per situatie bekeken moeten worden.”	4.14
Aanpassing: in paragraaf 5.1 (p.56) passen we de volgende kop als volgt aan ‘Meer parkeren aan randen ~~dorpshart~~’.	3.1 + 5.1
Aanpassing: in paragraaf 5.1 (p.56/57) voegen we de volgende tekst toe: “De parkeerdruk is hoog en neemt toe. Goede autobereikbaarheid en parkeren op korte afstand is cruciaal voor de concurrentiepositie en levensvatbaarheid van winkels, horeca en andere bedrijven en daarmee voor het hoge unieke voorzieningenniveau en de aantrekkelijkheid van ons dorp als geheel. Tegelijkertijd nemen geparkeerde auto’s veel ruimte in beslag en is er in het dorpscentrum behoefte aan meer ruimte voor fietsers.	3.1 + 5.1
Aanpassing: in paragraaf 5.1 (p.56/57) verwijderden we de volgende tekst: “~~De parkeerdruk is hoog en neemt toe. Geparkeerde auto’s nemen veel ruimte is beslag in het dorpshart en werken op sommige plekken verstorend in het fraaie straatbeeld. Tegelijkertijd is een goede autobereikbaarheid en parkeren op korte afstand cruciaal voor de concurrentiepositie en levensvatbaarheid van winkels, horeca en andere bedrijven en daarmee voor het hoge unieke voorzieningenniveau en de aantrekkelijkheid van ons dorp als geheel. Om zowel de bereikbaarheid te behouden als de levendigheid en aantrekkelijkheid van het dorpshart te vergroten en meer ruimte te creëren voor verblijf in een kwalitatief hoogwaardige omgeving, onderzoeken we op gerichte locaties de mogelijkheden voor het verplaatsen van een klein deel van het parkeren naar de randen. Denk aan een deel van het Hertenkamp. Daar verhogen we de parkeercapaciteit zodat er per saldo in het~~	3.1 + 5.1

~~dorpshart meer parkeerplaatsen komen. Specifiek kijken we naar de Brink en het Brinkhuis als iconische plek voor Laren (minder blik en meer verblijfskwaliteit), waarbij de autobereikbaarheid van het Brinkhuis hoe dan ook gegarandeerd blijft.~~"	
Aanpassing: in paragraaf 5.1 (p. 57) voegen we aan het einde van de tekst onder 'meer parkeren aan randen' de volgende tekst toe: "We realiseren in het dorpscentrum meer ruimte voor fietsers. Waar voor fietsveiligheid haaks parkeren moet worden vervangen door langsparkeren, spannen we ons in om in de nabijheid evenveel parkeerplaatsen terug te brengen."	3.1 + 5.1
Aanpassing: In paragraaf 5.2 (p.58) voegen we aan de ontwikkelprincipes een bullet toe: • "De als NNN aangemerkte en als natuur ingerichte gebieden en de akkers die door SOLL beheerd worden en/of van GNR zijn blijven onbebouwd."	1.1 + 4.7
Aanpassing: In paragraaf 5.2 (p.60) passen we een zin als volgt aan: "Deze ontwikkelprincipes gebruiken we bij de uitwerking en weging van initiatieven. Het blijft altijd maatwerk waarbij gemeentelijke medewerking steeds per initiatief wordt bepaald en steeds meerdere belangen moeten worden afgewogen."	1.1 + 4.7
Aanpassing: In paragraaf 6.2 (p.68) voegen we een komma toe tussen buurgemeenten en waterschap in zin: "Denk aan woningcorporaties, provincie, regio, buurgemeenten, waterschap, drinkwaterbedrijf, veiligheidsregio, omgevingsdienst en GGD."	19.10
Aanpassing: In paragraaf 6.2 (p.68) voegen we de volgende tekst toe: "Specifieke aandacht hebben we voor onze verantwoordelijkheid om samen met partners te zorgen voor een gezonde en veilige leefomgeving. Dat betekent onder andere het zoveel mogelijk voorkomen en beperken van veiligheidsrisico's, het bestrijden van rampen en crises en het vergroten van de zelfredzaamheid van onze bevolking in tijden van crisis. Het betekent ook het voorkomen en beperken van risico's voor een veilig drinkwaterleidingnet, en het stellen en aanscherpen van regels en normen voor milieu aspecten (lucht, geluid, trillingen, geur, licht, bodem en omgevingsveiligheid). We nemen dit op in ons beleid. Dit doen we samen met onze partners. ~~Samen met onze partners zorgen we voor borging hiervan in ons beleid.~~"	8.3 + 9.2

Aanpassing: In paragraaf 6.4 (p.69) voegen we een letter s toe in de zin: “De omgevingsvisie is mede bedoeld als inspiratie- en toetsingsinstrument voor ruimtelijke initiatieven en ontwikkelingen.”	19.11
Aanpassing: Op de pagina’s 4, 5 en 35 verwijderen we de gele/lichtgroene arcering voor ‘Verkennen mogelijkheden zonne-energie langs snelwegen’ op de kaart en uit de legenda.	19.5
Aanpassing: Op de pagina’s 5 en 43 verwijderen we de regionale hoofdfietsroutes en lokale hoofdfietsroutes zoals die nu binnen de grenzen van de gemeente Blaricum zijn ingetekend op de kaart.	19.4
Aanpassing: Na vaststelling of wijziging van de omgevingsvisies van Blaricum en Eemnes passen we indien nodig op de pagina’s 4, 5, 35 en 43 onze verbeelding van de omgevingsvisiekaarten van de gemeenten Blaricum en Eemnes aan, voor zover we hun omgevingsvisiekaarten zichtbaar maken in onze omgevingsvisie Laren en alleen indien dit op geen enkele wijze leidt tot een wijziging van de Larense doelen en ambities in de omgevingsvisie Laren.	19.12